

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
VĒSTURES UN FILOZOFIJAS FAKULTĀTE
ARHEOLOĢIJAS UN VĒSTURES PALĪGZINĀTŅU KATEDRA

Vēstures bakalaura studiju programmas

3.kursa students

Mārtiņš Vāveris

Stud.apl.Nr. mv09194

**LATVIJAS UNIVERSITĀTES LATVIEŠU STUDENTU
UN STUDENŠU KORPORĀCIJU HERALDISKĀ
SIMBOLIKA 20.GS. 20. – 30.GADI**

BAKALaura DARBS

Darba zinātniskais vadītājs
Dr.hist., asociētais profesors
Armands Vijups

RĪGA 2012

SATURS

ANOTĀCIJA	3
ANNOTATION	3
IEVADS	4
AVOTU UN LITERATŪRAS APSKATS	7
1. KORPORĀCIJU RAŠANĀS UN TO HERALDISKĀ SIMBOLIKA	15
1.1 Studentu korporāciju veidošanās.....	15
1.2 Korporāciju heraldika un simbolika.....	19
2. STUDĒJOŠO LATVIEŠU KORPORĀCIJU ĢERBOŅU VEIDOŠANĀS PROCESS	24
2.1 Prezidiju konventa korporācijas	24
2.2 Studenšu Prezidiju konventa korporācijas	48
3. LATVIEŠU STUDENTU UN STUDENŠU KORPORĀCIJU ĢERBOŅU SASTĀVDAĻAS	66
SECINĀJUMI	75
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS	78
PIELIKUMS	

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba nosaukums ir „Latvijas Universitātes latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldiskā simbolikā 20.gs. 20. – 30.gados”. Darba mērķis ir noskaidrot, kāda ir bijusi un kā ir veidojusies Prezidiju konventā un Studenšu prezidiju konventā ietilpstošo latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldiskā simbolika 20.gs. 20. – 30.gados., apzinot arī šobrīd pastāvošo latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldiskās simbolikas vēsturi, to simbolu un krāsu izpratni minētajā laika posmā.

Latviešu studentu un studenšu korporācijām viena no nozīmīgākajām regālijām ir to ģerboņi, kuri Latvijas heraldikas vēsturē ir interesanti ar faktu, ka to izstrādes procesu nekontrolēja Latvijas heraldiskā komiteja (tā rezultātā ģerboņi ir heraldiski nekorekti) un latviešu studentu un studenšu korporācijas bijušas vienīgās privātās organizācijas, kas nodarbojās ar ģerboņu izstrādi pētījumā noteiktajās hronoloģiskajās robežās.

Ģerboņos izmantotas visas galvenās sastāvdaļas, kas paredzētas pēc heraldikas likumiem un hronoloģiskā perioda noteicošās iezīmes – tautiskie elementi, tomēr ģerboņiem piemīt vispārējās korporāciju heraldikas raksturīgās iezīmes – cirķeļi, rapieri un trikolors.

ANNOTATION

The title of the bachelor paper is „Heraldic Symbolism of Latvian Student Fraternities of University of Latvia in 20ies – 30ies of the 20th Century”. The aim of the bachelor paper is to inquire the heraldic symbolism and it's development of Latvian student (both - male and female) fraternities included in the Convents of Presidium (Prezidiju konvents and Studenšu Prezidiju konvents) in 20's – 30's of 20th century, recognising the history of heraldic symbolism, the perception of symbols and colours in the time period mentioned above.

One of the most important regalia of Latvian student fraternities is their coat of arms and in heraldic history of Latvia development process of fraternities coat of arms are interesting of the fact that it was not controlled by Heraldic committee of Latvia (that led to heraldic inaccuracies) and the fraternities were the only private organizations that engaged in the creation of coats of arms in the chronological period.

Main components determined in heraldic laws and characteristic marks of the era – national elements, are used in the fraternities coats of arms, however coats of arms contains several distinctive features of student fraternities heraldry - zirkel, rapier and tricolours.

IEVADS

Studentu korporāciju attīstības pirmie aizmetņi vērojami viduslaikos. 13.gs., pie vairākām Eiropas augstākajām mācību iestādēm, tādām kā Boloņas un Parīzes Universitātes, darbojās vairākas studentu biedrības, kuras bija veidojušās pēc novadniecību jeb *natio* principa. 18. – 19.gs. mijā Vācijā studentu biedrību attīstībā notika lūzums, izveidojās pirmās studentu korporācijas (pirmā - *Onoldia*, 1798.g.), kas relatīvi ātri kļuva par populārākajām studentu biedrībām. No studentu biedrībām korporācijas pārņēma daudzus principus un ārējās atšķirības zīmes. Būtiskākā ārējā atšķirības zīme bija ģerboņi, kas kļuva par katras korporācijas svarīgāko regāliju. Slepenu un mistisku nozīmi sabiedrībā korporācijām piešķīra cirķeļi.¹

Studentu korporāciju idejas Krievijas impērijas Kurzemes un Vidzemes guberņās atveda vācbaltu jaunieši, kas studējot Vācu zemju universitātēs, piederēja turienes studentu korporācijām. Korporāciju idejas no vācbaltu jauniešiem pārņēma latviešu studenti, kas saskaroties ar vācbaltu studentu korporāciju liktajiem šķēršļiem, tomēr sāka veidot savas studentu korporācijas. 1870. gadā pie Tērbatas Universitātes tika nodibināta pirmā latviešu studentu korporācija *Lettonia*, kurai vēlākos gados sekoja citu latviešu studentu korporāciju dibināšana.

Latvijas Republikas laikā latviešu studentiem pavērās iespējas dibināt jaunas studentu un pirmās studenšu korporācijas. Studenšu korporāciju izveidošanās ir unikāla parādība ne tikai Eiropas, bet arī pasaules studentu biedrību vēstures kontekstā, jo līdz tam nekad agrāk nebija pastāvējusi neviena studenšu korporācija, kas būtu veidojusies pēc *corps* principa.² Latvijā pirmā latviešu studenšu korporācija bija *Daugaviete* (1921.g.).

Galvenais faktors, kas ietekmēja jaunu studentu korporāciju veidošanos, bija veco latviešu studentu korporāciju nespēja savās rindās uzņemt jaunus studentus, kuru skaits pēc Brīvības cīņām bija strauji pieaudzis. Līdz ar to tika izveidotas vairākas jaunas latviešu studentu korporācijas, kurām bija nepieciešamība izstrādāt to simboliku, tostarp arī heraldisko simboliku.

Kā paraugu heraldiskās simbolikas izstrādāšanai jaunās korporācijas izmantoja vecāko latviešu studentu korporāciju heraldisko simboliku, kas savukārt sev par piemēru bija

¹ Četru vārdu salikums, kas sastāv no trīs latīņu vārdu pirmajiem burtiem un attiecīgās korporācijas nosaukuma pirmā burtā. Sīkāk skatīt pirmās nodaļas otrajā apakšnodaļā.

² Pēc *corps* principa bija veidojušās arī visas studentu korporācijas. Ar *corps* principu jāsaprot modernā korporācija.

izmantojušas vācbaltu studentu korporāciju heraldisko simboliku. Tomēr neskatoties uz to, jaunās studentu korporācijas uzstājīgi savos ģerboņos pēc iespējas vairāk centās iekļaut ne tikai savus mērķus, principus un devīzes, bet arī dzimtenes raksturojošas figūras. Līdzās tam, ģerboņos tika ietverti arī vispārpieņemtās korporāciju atšķirības zīmes – cirķelis un trīs korporācijas krāsas, kas tika dēvētas par trikoloru.

Starp studentu un studenšu korporācijām ģerboņu apzīmēšanā tika izmantots tā vāciskais apzīmējums *wappen*, kas vēl joprojām līdz mūsu dienām tiek izmantots.

Pētījumā tiek aplūkotas tās latviešu studentu un studenšu korporācijas, kas darbojušās Latvijas Universitātes korporāciju apvienojošajās jumta organizācijās Prezidiju konventā un Studenšu Prezidiju konventā, pētījuma izvirzītajos hronoloģiskajos ietvaros.

Pētījums ir aktuāls, jo tēma vienkopus par latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldisko simboliku agrāk nav bijusi pētīta. Līdz šim ir bijis viens skautu vadītāja Kārļa Dzirkaļa (1902 – 1997) raksts par studentu korporāciju heraldiku, kurā aplūkotas tikai latviešu studentu korporācijas un to heraldiskā simbolika, kas savukārt salīdzināta ar Vācijas studentu korporāciju heraldisko simboliku. Līdz ar to pētījums ir ieguldījums vispārējā latviešu studentu un studenšu korporāciju simbolikas izpētē.

Pētījuma mērķis ir noskaidrot, kāda ir bijusi un kā ir veidojusies Prezidiju konventā un Studenšu Prezidiju konventā ietilpstošo latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldiskā simbolika 20.gs. 20. – 30.gados., apzinot arī šobrīd pastāvošo latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldiskās simbolikas vēsturi, to simbolu un krāsu izpratni minētajā laika posmā.

Pētījumā izvirzītie uzdevumi ir:

1. Atainot studentu korporāciju izveidošanos un sniegt to heraldiskās simbolikas raksturojumu.
2. Sniegt latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldiskās simbolikas izstrādes procesa raksturojumu.
3. Veicot vispārēju latviešu studentu un studenšu korporāciju ģerboņu analīzi, attēlot cik liela ir bijusi ģerboņu dažādība un „heraldiskuma” pakāpe un kādas kopējas iezīmes piemīt ģerboņiem.
4. Rekonstruēt vai izveidot korporāciju ģerboņu heraldiskos aprakstus, balstoties uz to ikonogrāfiskajiem materiāliem.

Pētījums ir veidots pēc tematiski hronoloģiskā principa. Tā hronoloģiskie ietvari ir no 1920.g., kad sāka darboties Latvijas Universitātes studentu korporāciju Prezidiju konvents, līdz 1940.g., kad Padomju okupācijas varas iestādes izdeva rīkojumu par Prezidiju konventa, Studenšu Prezidiju konventa, kā arī studentu un studenšu korporāciju likvidāciju.

Pētījuma pirmā nodaļa „Korporāciju rašanās un to heraldiskā simbolika” ir sadalīta divās apakšnodaļās, kurās attiecīgi stāstīts par: 1) Studentu biedrošanās pirmajiem aizmetņiem, kāds bija pirmo studentu organizāciju raksturs un, kad izveidojās korporācijas mūsdienu izpratnē; 2) Kādi izmantotie elementi un figūras ir raksturīgas korporāciju heraldikā, kā salīdzinošo piemēru ņemot Vācijas studentu korporācijas.

Otrā nodaļa „Studējošo latviešu korporāciju ģerboņu veidošanās process” ir sadalīta divās apakšnodaļās attiecīgi Prezidiju konventā ietilpstošās latviešu korporācijas un Studenšu Prezidiju konventā ietilpstošās latviešu korporācijas. Tajās stāstīts par latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldiskās simbolikas izstrādes procesu, atzīmējot kādos sarīkojumos minēto korporāciju ģerboņi atklāti un iesvētīti. Pirmajā apakšnodaļā tiks stāstīts arī par tām latviešu studentu korporācijām, kas dibinātas Krievijas impērijas laikā, jo to pieprasa pētījuma mērķis. Otrās nodaļas beigās īsi pieminēts korporāciju ģerboņu liktenis pēc korporāciju likvidācijas.

Trešajā nodaļā „Latviešu studentu un studenšu korporāciju ģerboņu sastāvdaļas” stāstīts par ģerboņu vairogu daļījumu veidiem, vairogu formām, izmantotajām bruņucepurēm, lambrekiem, kleinodiem un citām ar ģerboni saistītām figūrām. Analīzes process sadalīts pa vairākām augstāk minētajām ģerboņu sastāvdaļu grupām, atsevišķi neizdalot latviešu studentu un studenšu korporācijas.

Pielikumā vērojami katras latviešu studentu un studenšu korporāciju ģerboņu attēli, kuriem klāt pievienoti īsi paskaidrojumi un ģerboņa heraldiskie apraksti.

AVOTU UN LITERATŪRAS APSKATS

Nepublicētie avoti.

Latvijas Valsts vēstures arhīvs

Bakalaura darba izstrādē plaši izmantoti Latvijas Valsts vēstures arhīvā (Turpmāk LVVA) pieejamie dokumenti par latviešu studentu un studenšu korporācijām. Kopumā izmantoti 30 fondi un 111 lietas, uz kurām balstīta bakalaura darba izstrāde.

Darba izstrādes procesā izmantoti 27 fondi³ par studentu un studenšu korporācijām ar 76 izmantotām lietām. Izmantotās lietas sastādītas latviešu valodā gan rokrakstā, gan mašīnrakstā, kuras sastādījušas attiecīgo korporāciju biedri.

No katra fonda plaši izmantotas attiecīgo korporāciju konventu protokolu un kases grāmatas, kas sniedz galveno un būtiskāko informāciju par ģerboņa izstrādes procesu un izmaksām. Izmantotajos fondos ir vairāki būtiski trūkumi, kas ietekmējuši darba izstrādes procesu:

1) Studentu un studenšu korporāciju fondos vērojama parādība, ka vairākām korporācijām iztrūkst vai nav saglabājušās tās konventu protokolu un kases grāmatas, kas hronoloģiski atbilst ģerboņa izstrādes procesam. Tā, piemēram, ir studenšu korporācijai *Selga*⁴ un studentu korporācijai *Lettonia*.⁵ Līdz ar to detalizēti aprakstīt korporāciju ģerboņu izstrādes procesu nav iespējams un balstoties uz to, informācija par ģerboņa izstrādi un izmaksām meklējama citos avotos un literatūrā.

2) Bieži iezīmējas izteikta informācijas apjoma nevienlīdzība par ģerboņa izstrādes procesu, kuru sniedz konkrēto korporāciju konventu protokolu grāmatas. Tas izpaužas tā, ka vairākām korporācijām konventu protokolu grāmatās ir visai detalizēti, koncentrēti un regulāri ieraksti ģerboņa izstrādes jautājumā, bet savukārt citām korporācijām šie ieraksti ir ļoti vispārināti un neregulāri. Tā, piemēram, plaša informācija par ģerboņa izstrādes procesu ir studenšu korporācijai *Dzintra*,⁶ bet šaura informācija studentu korporācijai *Ventonia*.⁷

³ 22 fondi par studentu un studenšu korporācijām un pieci fondi par korporāciju filistru biedrībām. Sīkāk skatīt izmantoto avotu un literatūras sarakstā.

⁴ LVVA, 2442.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Selga”), 1.apr.

⁵ LVVA, 3727.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lettonia”), 1.apr.

⁶ LVVA, 3730.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Dzintra”), 1.apr., 7.1 (Konventu protokolu grāmata, 1933. – 1935.).

⁷ LVVA, 4267.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Ventonia”), 1.apr., 3.1 (Filistru biedrības protokoli, 1924. – 1933.).

Vairākos gadījumos, kā, piemēram, studentu korporācijai *Beveronija*⁸ informācija par ģerboņu izstrādi konventu protokolu grāmatās parādās pēkšņi, bez iepriekšējiem ierakstiem, t.i., iepriekš nav bijuši veikti ieraksti par ģerboņa izstrādi, bet ieraksts, kas ir parādījies, ziņo par ģerboņa izstrādes noslēdzošo posmu. Tādējādi rodas apgrūtināta situācija veikt detalizētu pētījumu par attiecīgās korporācijas ģerboņa izstrādi. Neviena korporācija nav sniegusi savu ģerboņu heraldisko aprakstu, bet vienā gadījumā studentu korporācijas *Letgallia*⁹ 1920.g. statūtos ir iekļauts ģerboņa apraksts, tiesa ne heraldiskajā veidolā.

3) Tikai divām korporācijām *Philyronia*¹⁰ un *Imeria*¹¹ ir pieejami ģerboņu metu attēli. Pārējām tādu nav atrodami, jo visticamāk tie līdz mūsu dienām nav saglabājušies. Līdzīga situācija ir ar apstiprinātajiem ģerboņu attēliem, jo visu studentu un studenšu korporāciju attēli LVVA nav atrodami. Liela daļa studentu korporāciju ģerboņu attēli sastopami uz izsūtītajiem un saņemtajiem dažāda rakstura ielūgumiem.

Visplašāk izmantotie korporāciju fondi ir *Fraternitas Metropolitana*¹², *Salgalia*¹³, *Ventonia*¹⁴ un *Imeria*¹⁵. Tomēr visdetalizētākās ziņas sniedz studentu korporācijas *Salgalia* izmantotās lietas. Visplašākā informācija par ģerboņa izstrādi sastopama studenšu korporācijas *Dzintra* konventu protokolu grāmatās.¹⁶ Sniegtā informācija ir plaša, detalizēta

⁸ LVVA, 3717.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Beveronija”), 1.apr., 8.1 (Filistru biedrības valdes un pilnu biedru sapulču protokolu grāmata, 1926. – 1940.).

⁹ LVVA, 3733.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Letgallia”), 1.apr., 3.1 (Statūtu projekts).

¹⁰ LVVA, 3712.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „Korporācija Philyronia”), 1.apr., 1.1 (Dibināšanas protokoli, statūti, iekšējais komangs, biedru saraksti, galvas segas zīmējumi).

¹¹ LVVA, 4275.f (Latvijas Universitātes studenšu biedrība „Korporācija Imeria”), 1.apr., 7.1 (Vapeņu meti).

¹² LVVA, 3728.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „Korporācija Fraternitas Metropolitana”), 1.apr., 1.1 (Dibināšanas protokola noraksts, statūti, locekļu saraksti, ārējās nozīmes); LVVA, 3728.f., 1.apr., 4.1 (Latvju studējošo un studējošo b-bas „Fr.Metropolitana” pilnu biedru sapulču protokolu grāmata, 1924. – 1940.); LVVA, 3728.f., 1.apr., 5.1 (Konventa valdes sēžu protokolu grāmata, 1924. – 1940.); LVVA, 3728.f., 1.apr., 6.1 (Protokolu grāmata, 1928. – 1932.); LVVA, 3728.f., 1.apr., 38.1 (Izgājušo rakstu noraksti); LVVA, 3728.f., 1.apr., 172.1 (Inventāra grāmata), LVVA, 3728.f., 1.apr., 179.1 (Kases grāmata, 1925. – 1932.)

¹³ LVVA, 3731.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „Korporācija Salgalia”), 1.apr.1.1 (Protokolu grāmata, 1930. – 1931.); LVVA, 3731.f., 1.apr., 3.1 (Konventu protokolu grāmata, 1931. – 1933.); LVVA, 3731.f., 1.apr., 7.1 (Korporācijas Arconia Rigensis – agrākais Salgalia’s nosaukums – protokoli, 1930. – 1933.); LVVA, 3731.f., 1.apr., 116.1 (Kases grāmata, 1933. – 1935.); LVVA, 3731.f., 1.apr., 117.1 (Kases grāmata, 1935. – 1940.); LVVA, 3731.f., 1.apr., 134.1 (Vispārējos konventu protokolu grāmata, 1931. – 1939.).

¹⁴ LVVA, 4267.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Ventonia”), 1.apr., 1.1 (Statūti, biedru saraksti); LVVA, 4267.f., 1.apr., 3.1 (Filistru biedrības protokoli, 1924. – 1933.); LVVA, 4267.f., 1.apr., 18.1 (Izsūtīto rakstu reģistrs); LVVA, 4267.f., 1.apr., 44.1 (Ielūgumi, apsveikumi, pateicības); LVVA, 4267.f., 1.apr., 45.1 (Ielūgumi, apsveikumi, pateicības); LVVA, 4267.f., 1.apr., 50.1 (Kases grāmata, 1925. – 1934.).

¹⁵ LVVA, 4275.f (Latvijas Universitātes studenšu biedrība „korporācija Imeria”), 1.apr., 7.1 (Vapeņu meti); LVVA, 4275.f., 1.apr., 9.1 (Konventa protokolu grāmata, 1924. – 1928.); LVVA, 4275.f., 1.apr., 12.1 (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1934.); LVVA, 4275.f., 1.apr., 13.1 (Konventa protokolu grāmata, 1934. – 1935.); LVVA, 4275.f., 1.apr., 271.1 (Darbības un kases pārskati. Biedru saraksti, 1932. – 1940.); LVVA, 4275.f., 1.apr., 509.1 (Kases grāmata, 1930. – 1935.).

¹⁶ LVVA, 3730.f (LU studenšu biedrība – korporācija „Dzintra”), 1.apr., 6.1 (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1933.); LVVA, 3730.f., 1.apr., 7.1 (Konventa protokolu grāmata 1933. – 1935.).

un unikāla, tāpēc, ka tajā sniegti vairāki ģerboņa izstrādes aspekti, kas nav sniegti citu studentu un studenšu korporāciju konventu protokolu grāmatās.

Visplašāk izmantots Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departamenta fonds,¹⁷ no kura izmantotas 33 lietas. No šī fonda tika izmantotas attiecīgo korporāciju lietas, kas vēsta par korporāciju reģistrāciju,¹⁸ pārreģistrāciju¹⁹ un likvidāciju.²⁰ Likvidācijas materiālos ietilpst informācija par katras korporācijas darbību, biedru saraksti, likvidācijas komisijas sastādītie korporācijas parādniķu saraksti, korporācijas konventa dzīvokļa pārņemto mantu saraksts, kā arī dažādi likvidācijas komisijas rīkojumi.

Būtiskākā informācija iegūta no korporāciju likvidācijas lietām – rīkojumi, kas noteica attiecīgās korporācijas likvidāciju un rīkojumi, kas noteica, ka korporāciju ģerboņi nododami glabāšanā Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam.

Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departamenta fondam ir būtisks trūkums informācijā par ģerboņu attēliem. Zināms, ka pēc 1934.g. 15.maija apvērsuma visām korporācijām Preses un biedrību departamentam vajadzēja iesniegt trīs ģerboņu attēlu eksemplārus, bet diemžēl šie attēli nav atrodamī ne attiecīgo korporāciju likvidācijas lietās, ne arī kādā atsevišķā lietā par latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldisko simboliku.

Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejs

Bakalaura darbā izmantots plašs fotoattēlu klāsts, kas raksturo un attēlo latviešu studentu korporāciju heraldisko simboliku. Fotoattēli iegūti no Rīgas Vēstures un kuģniecības muzeja (Turpmāk RVKM) krājuma. Kopumā izmantoti 16 attēli, kuros redzami 15 korporāciju ģerboņi.²¹ RVKM glabājas plašākā fotogrāfa Kriša Rakes (1897 – 1965) fotoattēlu kolekcijā Latvijā. K.Rake bija vienīgais profesionālais fotogrāfs, kas iemūžināju visus svarīgākos un mazāk svarīgos visu latviešu studentu un studenšu korporāciju notikumus. Fotoattēlos nereti parādījās attiecīgo korporāciju heraldiskā simbolika.

¹⁷ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un Biedrību departaments), 1.apr.

¹⁸ Piemēram, LVVA, 3724.f., 1.apr., 5780.1 (Lieta par Latvijas Universitātes studentu biedrību „korporācija Latvia” reģistrāciju, pārreģistrāciju un likvidāciju).

¹⁹ Piemēram, LVVA, 3724.f., 1.apr., 4403.1 (Studenšu korporācija „Gundega” valdes locekļu saraksti, darbības, biedru fotogrāfijas un pārreģistrācijas materiāli).

²⁰ Piemēram, LVVA, 3724., 1.apr., 3536.1 (Lieta par studentu biedrību „korporācija Beveronija” likvidāciju).

²¹ Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejs (turpmāk – RVKM), VRVM 128.271 (Fraternitas Metropolitana); VRMV 146.007 (Fraternitas Vesthardiana); VRVM146.014 (Vendia); VRVM 158.233 (Patria); VRVM 158.246 (Philyronia); VRVM 158.256 (Ventonia); VRMV 158.264 (Fraternitas Livonica); VRVM 158.995_1 un VRVM 158.996 (Lacuania); VRVM 158.999 (Latvia); VRVM 159.022 (Tālavija); VRVM 159.039 (Selonia); VRVM 168.413 (Salgalia); VRVM 168.437 (Lettonia); VRVM 171.279 (Fraternitas Academica); VRVM 171.322 (Beveronija); VRVM 171.339 (Tervetia).

Avota nozīme ir liela, jo vizuāli ir iespējams aplūkot ģerboņu izskatu, kā arī iespējams noprast to aptuvenos izmērus attiecībā pret cilvēka augumu. Tomēr avotam ir būtisks trūkums – visi fotoattēli ir melnbalti un vairākām korporācijām trūkst tie, kuros ir redzami ģerboņi.

Fotoattēli izmantoti kā ilustratīvais bakalaura darba pielikums.

No RVKM zinātniskā arhīva izmantots dokuments,²² kas vēsta par muzeja krājumā nodotajiem latviešu studentu un studenšu korporāciju ģerboņiem. Dokuments paredzēja, ka nevērtīgākos ģerboņus ir jāiznīcina. Diemžēl tajā nav norādīts, kuri ģerboņi atstājami un, kuri iznīcināmi, kā arī nav uzskaitīts kādi latviešu studentu un studenšu korporāciju ģerboņi atradās muzeja krājumā.

Publicētie avoti.

Akadēmiskais laikraksts „Universitas”

Bakalaura darbā no publicētajiem avotiem visplašāk izmantoti akadēmiskā laikraksta „Universitas” raksti par studentu un studenšu korporāciju gada jubilejām²³ un ģerboņu iesvētīšanas svinībām.²⁴ Pētījumā izmantoti 16 raksti,²⁵ kas aptver laika posmu no 1930. – 1937.gadam. Rakstu autori pārsvarā ir nezināmi, bet tie autori, kuri ir zināmi, bija attiecīgo korporāciju biedri vai filistri. Laikraksts pastāvējis laika posmā no 1930. – 1940.g., kad to slēdza Padomju okupācijas pārvaldes vara. Laikrakstu izdeva Prezidiju konvents un Studenšu Prezidiju konvents un tas iznāca divas reizes mēnesī. Laikrakstam nebija viens atbildīgais redaktors, bet gan redaktoru grupa, kurā ietilpa vairāki korporāciju locekļi. Desmit gadu laikā laikraksta tirāža vienam numuram pieauga no 4400 – 7000 eksemplāru.

Vairākām latviešu studentu un studenšu korporācijām informācija par ģerboņu izstrādi un to atklāšanas svinībām ir atrodama tikai šajos rakstos, jo attiecīgo korporāciju arhīva materiāli ziņas par to nesniedz vai arī tās ir skopas. Tādējādi avota vērtība pētījuma izstrādē ir

²² RVKM, Zinātniskais arhīvs U-8 9. Akts., 1945 – 1949. 1.lp.

²³ [b.a.] Fratertnitas Livonica's 10 gadi. *Universitas*, 1936, Nr. 10 (103).; [b.a.] Daugavietes desmit gadu jubilejas svinības. *Universitas*, 1931, Nr. 6 (31); Feldmane E. Dzintras desmitgadi. *Universitas*, 1934, Nr. 9 (73); Millere-Ventere A. Korporācijas Selgas desmit gadi. *Universitas*. 1937, Nr. 3 (110); L.P. Selgas desmit gadu jubilejas svinības. *Universitas*, 1937, Nr. 4 (111); M.P. Gaujmalietes desmitgadu jubilejas svinības. *Universitas*, 1937, Nr. 6 (113); L.L. Varavīksnes desmitgadu jubilejas svinību norise. *Universitas*, 1937. Nr. 14 (121).

²⁴ [b.a.] Apskats: Vapeņa iesvētīšanas svinības akadēmiķu saimē. *Universitas*, 1930. Nr. 1 (1); [b.a.] Korporācijas Fratertnitas Lataviensis vapeņa iesvētīšana. *Universitas*, 1931, Nr. 9 (18); [b.a.] Korporācijas Patria vapeņa iesvētīšana. *Univetsitas*, 1931, Nr. 9 (18); A.V. Korporācijas „Fratertnitas Livonica” vapeņa svētki. *Universitas*, 1931, Nr. 4 (29); [b.a.] Korporācijas „Vendia” vapeņa svētki. *Universitas*, 1932, Nr. 6 (38); Uljāns H. Lacuania's vapeņa iesvētīšanas svinības. *Universitas*, 1935, Nr. 13 (93).
[b.a.] Gundegas jaunais vapenis. *Universitas*, 1933, Nr. 15 (64); Veise M. Imeria's vapeņa idejas. *Universitas*, 1934, Nr. 15 (79)

²⁵ Klāt nosauktajiem - Bergs. A. Korporāciju ideju saturs. *Universitas*, 1930, Nr. 3 (3).

būtiska. Jāatzīmē, ka rakstiem ir viens būtisks trūkums – tajos nav iekļauta detalizētāka informācija par ģerboņa izstrādes procesu un reti kurā rakstā ir attiecīgās korporācijas ģerboņa iztirzājums, respektīvi, parastais un heraldiskais apraksts.

Pētījumā izmantoti pieci²⁶ korporāciju internie izdevumi, kas vēsta par korporāciju vēsturi, darbību, attiecīgo korporāciju heraldisko simboliku un Prezidiju konventa darbību. Izdevumos sniegtā informācija ir būtiska, neatkarīgi no veida kā tā pasniegta – rakstiski vai vizuāli.

Plašu rakstisko informāciju sniedz studentu korporācijas *Tālavija* izdevumi,²⁷ kuros vairakkārt uzsvērts, pie kuriem māksliniekiem vērsās pēc ģerboņa metiem un kad tas tika atklāts. Diemžēl šiem izdevumiem trūkst vizuālie attēli, kas sīkāk raksturotu ģerboņa izstrādes procesu.

Ģerboņa izstrādes process aprakstīts arī studentu korporācijas *Lettonia* izdevumā.²⁸ Tomēr tajā izcelti tikai būtiskākie aspekti tādi kā ģerboņa autori un ģerboņa atklāšanas datums. Neskatoties uz to, ka izstrādes process ir ilustrēts, ilustrācijām trūkst paskaidrojumi.

Minētajiem izdevumiem piemīt kopēja vienojoša vērtība – tie ir vienīgie vēstures avoti, kas vēsta par attiecīgo korporāciju ģerboņu izstrādes procesu.

Literatūra.

Pētījumā plaši izmantoti trimdas laikā atjaunotā akadēmiskā laikraksta „*Universitas*” raksti. Trimdā „*Universitas*” pārtapa par žurnālu, kas iznāca divas reizes gadā – pavasarī un rudenī. Kopumā izmantoti 16 raksti, bet īpaši nozīmīgi ir bijuši Kārļa Dzirkļa raksti par studentu korporāciju izcelsmi²⁹ un studentu korporāciju heraldisko simboliku,³⁰ kas plaši izmantoti pētījuma pirmās nodaļas izstrādē. Tajos visai detalizēti un koncentrēti sniegta informācija par studentu korporāciju rašanos un latviešu studentu korporāciju heraldisko simboliku.

Īpaši izceļams būtu K.Dzirkļa raksts par studentu korporāciju heraldisko simboliku, kas ir vienīgais tāda rakstura pētījums, kurā visai detalizēti stāsta par latviešu studentu

²⁶ Graudiņš K (sast.). *Selonijas albums 1880 – 1905*. Jelgava: G. Landsbergs, 1905; [b.a]. *Talavija 1900 - 1925*. Rīga: Valters un Rapa, 1928; [b.a]. *Latvijas Universitātes Prezidiju konvents*. Rīga: Ernst Plātes, 1929.; [b.a]. *Album Lettonorum 1870 – 1882 – 1930*. Rīga, 1930; Grīnbergs O. *Atmiņas no Tālavijas dibināšanas laika*. Rīga: Valters un Rapa, 1937.

²⁷ [b.a]. *Talavija 1900 - 1925*. Rīga: Valters un Rapa, 1928.; Grīnbergs O. *Atmiņas no Tālavijas dibināšanas laika*. Rīga: Valters un Rapa, 1937.

²⁸ [b.a]. *Album Lettonorum 1870 – 1882 – 1930*. Rīga, 1930.

²⁹ Dzirkālis K. Studentu korporāciju pirmsākumi. *Universitas*, 1963, Nr. 11; Dzirkālis K. Studentu korporāciju izveidošanās. *Universitas*, 1963, Nr. 12; Dzirkālis K. Studentu korporāciju ideoloģiskie pamati. *Universitas*, 1966, Nr. 18.

³⁰ Dzirkālis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*, 1960, Nr. 7.

korporāciju heraldisko simboliku. Rakstā ir nosauktas tās pazīmes, kas studentu korporāciju heraldiskajā simbolikā ir raksturīgas vispārīgā līmenī, kā arī nosaukti heraldisko likumu un pamatprincipu pārkāpumi, kas pieļauti izstrādājot studentu korporāciju ģerboņus, tai skaitā arī latviešu studentu korporāciju ģerboņus. K.Dzirkalis veicis latviešu studentu korporāciju ģerboņu salīdzināšanu ar Vācijas studentu korporāciju heraldisko simboliku un to ģerbonu sastāvdaļu sistematizāciju.

Neskatoties uz būtiski sniegto informāciju, šim rakstam piemīt vairāki trūkumi. Pirmkārt, K.Dzirkalis nesniedz detalizētas ziņas, kad radušies pirmie studentu korporāciju ģerboņi, kā arī netiek apskatīta latviešu studenšu korporāciju heraldiskā simbolika. Otrkārt, neprecīzi sniegta informācija par ģerboņu meta autoriem, ģerboņu darinātājiem materiālā un to izstrādes materiālu. Treškārt, nav apkopota informācija par latviešu studentu un studenšu korporāciju ģerboņu izstrādes procesiem un, kad attiecīgo korporāciju ģerboņi tika atklāti un iesvētīti.

K.Dzirkaļa rakstos par studentu korporāciju izcelsmi nosaukti galvenie procesi, kas ietekmēja studentu korporāciju rašanos, kādi aspekti tika pārņemti no citām studentu biedrībām un uz ko tika balstīta korporāciju ideoloģija. Tomēr šiem rakstiem ir viens būtisks trūkums – svešvārdu lietojums ir mulsinošs, kas traucējis izstrādāt pētījuma pirmo nodaļu.

Būtisku informāciju par latviešu studentu korporāciju krāsām un to nozīmēm sniedz studentu korporācijas *Beveronija* biedra Kārļa Zītara raksts.³¹ Šis raksts ir vienīgais, kurā vienviet ir apkopota informācija par visiem latviešu studentu korporāciju trikoloriem. Nozīmīga ir raksta autora izveidotā krāsu nozīmju tabula, kurā iekļauti ne tikai korporāciju piedēvētās, bet arī heraldiskās krāsu nozīmes, kas ļāvuši veikt krāsu nozīmju salīdzināšanu. Rakstā netiek sniegtas latviešu studenšu korporāciju krāsu nozīmes, kas ir būtiskākais trūkums rakstam.

Bakalaura darba izstrādē heraldikas zinātnes teorētisko balstu veido mākslas vēsturnieka un heraldista Imanta Lancmaņa fundamentālais un apkopojošais darbs „*Heraldika*”.³² I.Lancmaņa grāmatai ir būtiska vērtība, jo tas ir vienīgais šāda veida darbs Latvijā, kas veltīts heraldikas zinātnes vēsturei un galvenajiem ģerboņu veidošanās likumiem. Līdz šim ir bijuši dažādi darbi, kas veltīti attiecīgo heraldikas zinātnes nozarēm. Diemžēl grāmatai ir viens trūkums – tajā nav plaši stāstīts par studentu korporāciju heraldisko simboliku, līdz ar to bakalaura darbs aizpilda šo trūkumu.

³¹ Zītars K. Mūsu trikolors: Daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*, 1967, Nr. 20.

³² Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007.

Grāmata izmantots visās bakalaura darba nodaļās, bet visvairāk tas izmantots rekonstruējot ģerboņu heraldiskos aprakstus un pētījuma trešajā nodaļā sistematizējot ģerboņu sastāvdaļas vairākās kategorijās. Sistematizācija balstīta pēc veida, kā tiek veidots ģerboņu heraldiskais apraksts. Grāmatā lieliski pasniegts, kā ir jāveido ģerboņu heraldiskais apraksts, kas vietām papildināts ar ilustratīvo materiālu.

Korporāciju izdevumi

Pētījumā izmantotas vairākas korporāciju vēstures grāmatas,³³ kurās atrodama informācija par attiecīgo korporāciju vēsturi, darbību un simboliku, ģerboņu autoriem un to atklāšanas svinībām.

Korporāciju izdevumos vērojams viens kopējs būtisks trūkums - tajā nav aprakstīts ģerboņa izstrādes process un izmaksas, bet nosaukti ir tikai ģerboņa autori, ģerbonī ietvertu figūru simboliskā nozīme un kad ģerbonis atklāts. Šī iemesla dēļ nav bijis iespējams detalizēti izstrādāt attiecīgo korporāciju sadaļas par to ģerboņu izstrādes procesiem.

Pie korporāciju izdevumiem pieskaitāma ir arī vēsturnieka Valtera Ščerbinska grāmata par akadēmiskajām mūža biedrībām,³⁴ jo to izdeva Prezidiju konvents. Grāmata sniedz būtisku informāciju par bakalaura darbā apskatāmajām latviešu studentu un studenšu korporāciju vēsturi un darbību trimdas apstākļos, kā arī par vācbaltu un krievu studentu un studenšu korporācijām, kā arī par cita rakstura studentu biedrībām.

Pie katras korporācijas grāmatas, autors iekļāvis korporācijas galvenās ārējās nozīmēs attēlojumus, tostarp arī ģerboņa attēlus. Diemžēl būtiskākais trūkums ir, ka netiek sniegta nekāda informācija par ģerboņa izstrādi.

Grāmata ir bijusi kā izejas punkts uz nepublicētajiem vēstures avotiem, konkrēti uz attiecīgo korporāciju fondiem un Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departamenta fondu.

Bakalaura darba ilustratīvajā pielikumā plaši izmantoti Latvijas Korporāciju Apvienības (turpmāk LKA) apkopojošā izdevumā³⁵ iekļautie studentu korporāciju ģerboņu attēli. Izdevumā iekļauti īsi vēsturiskie atskati par tām latviešu studentu korporācijām, kas

³³ Charles L (galv. red). *Patria*. New York: Korporācija Patria, 1975; Jansone M (sast.). *Korporācijas Varavīksne 50 gadi*. Lincoln: Augstums Printing Service, 1979; Kapustāns J (galv. red). *Lacuaniai – 70*. Rīga: Korporācija Lacuania, 1999; [b.a]. *Lettonia 1870 – 1990: Vēsturiskais atskats*. Ņujorka, HATTCO printing group, 1992; Līdaks K (sast.). *Album Fratrum Academicorum*. Rīga: Studentu korporācija Fratrnitas Academica, 2005; [b.a] *Selonija 1880. – 1990*. Hauppauge: Korporācijas Selonijas izdevums, 1994; Šilde Ā (galv. red). *Fratrnitas Lataviensis 1926 – 1976*. Toronto: Korporācija Fratrnitas Lataviensis, 1977.

³⁴ Ščerbinskis V. *Uzticīgi draugam: Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas*. Rīga: Prezidiju konvents, 2010.

³⁵ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1990. 2.izd.

ietilpst LKA un savulaik ietilpušas Prezidiju konventā. Izdevumā būtisks trūkums ir nesniegtā informācija, kad attiecīgo korporāciju ģerboņi ir tikuši atklāti.

Vērtīga informācija pētījumam iegūta no Studenšu Prezidiju konventa izdevuma³⁶ par tā vēsturi un tajā ietilpstošajām studenšu korporācijām. Šim izdevumam ir līdzīgs raksturs kā LKA izdevumam, bet SPK izdevums ir vairāk koncentrēts, plašāks un ar nelielu stāstījumu par korporāciju heraldisko simboliku un ģerbonī ietverto figūru simbolisko nozīmi. Izdevums izmantots otrās nodaļas otrās apakšnodaļas izstrādē vietās, kur trūka kāda rakstura informācija par ģerboņa izstrādes procesu, kā arī pētījuma ilustratīvajā pielikumā

Interneta resursi

Svarīgāko un būtiskāko informāciju sniedz divi interneta resursi, kuros vēstīts par korporāciju cirķeļu atšifrējumu un to uzbūvi³⁷ un latviešu studenšu korporācijas *Daugaviete* ģerboņa likteni pēc korporācijas likvidācijas.³⁸ Interneta resursā par korporāciju cirķeļiem, nav minēts, kad ir sākusies tendence veidot cirķeļus ne tikai starp studentu korporācijām, bet vispārīgā līmenī. Šī iemesla dēļ grūtības sastāda cirķeļu izcelšanās vēstures sniegšana pētījuma pirmās nodaļas pirmajā apakšnodaļā.

Pētījumā izmantotais informācijas vienību apjoms ir plašs, kas ļauj veikt objektīvu, bet ne vienmēr detalizētu latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldiskās simbolikas tēmas izpēti. Pētījuma izstrādē izteikti dominē vēstures avoti.

³⁶ Sperga I. (red.). *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīgā: Ulma, 2003.

³⁷ Vogdes W. *Student Association steins*. Pieejams:

<http://www.steincollectors.org/library/articles/Student/student.html> [aplūkots: 02.05.2012]

³⁸ [b.a]. *Daugaviete Latvijā līdz 1941.g.* Pieejams: <http://www.daugaviete.lv/externi.php?lapa=tex&cat=3&id=7> [aplūkots: 08.05.2012]

1. KORPORĀCIJU RAŠANĀS UN TO HERALDISKĀ SIMBOLIKA

1.1 Studentu korporāciju veidošanās

Lai saprastu, kas ir studentu korporācija ir nepieciešams sākt ar tās definīciju – „Korporācijas ir studentu un studējošo slēgtās organizācijas, kas respektē vecākuma principu un demokrātisku kārtību, piekopj sabiedrisku dzīvi senu tradīciju garā, attīsta goda prātu, savstarpēju draudzību, nacionālu apziņu, interesi par literatūru un zinātņi, pieklājīgu uzvešanos sabiedrībā, rūpējas par savu locekļu labo slavu, uzliekot tiem pienākumu to aizstāvēt – ja vajadzīgs – pat ar ieročiem”.³⁹

Studentu korporāciju izcelsme ir saistāma ar Vācu zemēm 18. – 19.gs. mijā, kad izveidojās jauns studentu biedrošanās veids *corps*. Šis jaunais veids aizņēma iepriekšējo studentu biedrību vietu, kuras bija novecojušas un laikam neatbilstošas. *Corps* bija visu iepriekšējo studentu biedrību kopēja kompilācija, respektīvi, no iepriekšējām biedrībām tika pārņemtas dažādas tradīcijas, mūža draudzības princips, kā arī cita rakstura elementi. Kārlis Dzirkalis rakstā „*Studentu korporāciju izveidošanās*”⁴⁰ norāda, ka studentu korporācijas: „(..) izauga no novadniecībām un pulciņiem, retos gadījumos no [studentu – M.V] ordeņiem”.⁴¹ Lai izprastu korporāciju izcelsmi, ir nepieciešams ieskatīties, kāds ir bijis citātā minēto studentu biedrību raksturs.

Novadniecības jeb *nationes*, kā tās tika dēvētas viduslaikos, radās 12. - 13.gs. mijā Boloņas Universitātē. *Nationes* tika apvienoti tikai tie studenti, kuri bija no viena novada, reģiona vai valsts. Zināms, ka Boloņas Universitātē 1265.g. bija izveidojušās 14 *nationes*, kas ietilpa plašāka rakstura studentu apvienībā – *universitates ultramontanorum* jeb aizalpu, respektīvi, ārzemju studentu apvienībā. Katrai *nationes* bija savi statūti, kase, zīmogs un stingra iekšēja kārtība. To pārvaldīja divi ievēlēti pārstāvji *procuratores*, kas papildus rūpējās par reprezentāciju, studentu parādu kārtošanu un citām ar studentiem saistošām lietām. *Nationes* suverenitāte tika nodrošināta ar visu atbildīgo pārstāvju pilnsapulci - *conventus publicus*. Šādu studentu biedrības veidu pārņēma arī Parīzes Universitāte un vēlākos gados vairākas Vācu zemju universitātes.⁴²

Studentu biedrošanās pēc novadniecības principa turpinājās arī tālākajos gadsimtos. 14.gs. sākumā izveidojās studentu kopmītnes, kas tika dēvētas par *bursām* un kurās dzīvojošie

³⁹ Ķiploks E. Kas ir korporācija? *Universitas*, 1965, Nr. 16. 40. lpp.

⁴⁰ *Universitas*, 1963, Nr. 12.

⁴¹ *Universitas*, 1963, Nr. 12. 17. lpp

⁴² Dzirkalis K. Studentu korporāciju pirmsākumi. *Universitas*, 1963, Nr. 11. 3. lpp.

studenti tika iedalīti pēc novadniecības principa. *Bursās* bija stingra kārtība un iekšēji noteikumi. Tieši no *bursām* nāk studentu korporācijās ļoti sastopamie apzīmējumi tādi kā *buršs*, *burša gars*, u.c. *Bursas* nozīmi sāka zaudēt 16.gs. sākumā un to vietā radās jauna tipa studentu kopmītnes *collegium*, kurās tāpat kā *bursās* studentu tika izmitināti pēc novadniecības principa. Jaunajās kopmītnēs tika izveidotas nacionālkolēģijas (*collegia nationala*), kuru mērķis bija rūpēties par savstarpēju palīdzību un aizsardzību sniegšanu. Jāatzīmē, ka no vecajām *nationes*, nacionālkolēģijas atšķīrās vienīgi ar to, ka tās vairs nebija universitātes sastāvdaļa, bet gan privātas studentu biedrības, kas veidotas pēc ģilžu parauga. Sākot ar 17.gs. nacionālkolēģijās sāka arvien vairāk tuvināties novadniecību raksturam.⁴³

18.gs. vidū novadniecību robežās sāka veidoties jaunas studentu biedrības – slepenie studentu ordeņi, kas radās laikmeta plaukstošās brīvmūrniecības iespaidā. No brīvmūrniecības tika pārņemti dažādi elementi, kā, piemēram, bezierunu paklausība, ložu iekārta, slepenus rituālus, pakāpes un ārējās nozīmes.⁴⁴ Studentu ordeņos ieviesās jaunas parādības – mūža draudzība⁴⁵ un noteikums neizpaust nekādu informāciju par savu ordeni ārpus tā. Ordeņos notika rūpīga biedru izlase, uzņēma tos, kuri sekoja kosmopolītismam un humānismam. Pamazām ordeņi sāka attālināties no akadēmiskajām tradīcijām un studentiem. Jāatzīmē, ka ordeņu slepenības dēļ, tie tika vajāti gan no pilsētu iestāžu, gan arī no universitāšu vadības puses. Ordeņi beidza pastāvēt līdz ar Franču revolūcijas laiku.⁴⁶

Ap 1790.gadu Vācu zemju (īpaši ziemeļos un vidusdaļā) novadniecību ietvaros sāka veidoties vairāki šaurāki studentu pulciņi un grupiņas, kas savā raksturā necentās līdzināties studentu ordeņiem un tos kategoriski noliedza, bet no tiem tika pārņemtas vairākas tradīcijas, kā, piemēram, mūža draudzība. Jāatzīmē, ka novadniecību raksturs 18.gs. nogalē bija izmainījies no savstarpējās palīdzības un aizsardzības, uz sabiedriskās dzīves regulētāju un ietekmētāju.⁴⁷ Pulciņi parasti sastāvēja no 15 – 30 biedriem un tiem bija nacionālpatriotiska ievirze. Pulciņu pastāvēšanas laikā kā atšķirības zīme parādījās divu krāsu lentes.⁴⁸

Korporācijas no iepriekš minētajām studentu biedrībām pārņēma sekojošus elementus: 1) no novadniecībām pārņēma vēsturiskās akadēmiskās paražas, teritoriālo izcelsmes piederību un novada nosaukumu, buršu garu, krāsas, un agrīnos ģerboņus; 2) no ordeņiem pārņēma mūža draudzības principu, biedru izlasi, principu neiestāties citā studentu biedrībā, stingro iekārtu, cirķeli un dažas ceremonijas; 3) no pulciņiem pārņēma goda jēdzienu,

⁴³ Dzirkalis K. Studentu korporāciju pirmsākumi. *Universitas*, 1963, Nr. 11. 4. lpp.

⁴⁴ Stradiņš J. Studentu akadēmiskās organizācijas. *Universitas*, 1995, Nr. 74. 11. lpp.

⁴⁵ Tas nozīmēja, ka students, kas iestājās ordenī, tajā kā biedrs palika līdz mūža beigām.

⁴⁶ Dzirkalis K. Studentu korporāciju pirmsākumi. *Universitas*, 1963, Nr. 11. 5. lpp.

⁴⁷ Baltiņš J. Korporāciju vēsture Eiropā līdz Tērbatas posmam. *Universitas*, 2002, Nr. 82. 3. lpp.

⁴⁸ Stradiņš J. Studentu akadēmiskās organizācijas. *Universitas*, 1995, Nr. 74. 11. lpp.

personības audzināšanu, rakstura stingrumu. Jāatzīmē, ka no vēlākajām *buršenshaftēm*⁴⁹ (vāc.val - *burschenschaft*) korporācijas pārņēma patriotiskus, kristīgus un tikumiskus principus.⁵⁰

Par vecāko studentu korporāciju tiek uzskatīta Ansbahas novadniecības 1798.g. 28.maijā Erlangenā dibinātā *Onoldia*. Tajā pirmo reizi tika izmantoti tādi principi kā, pirmkārt, korporācijā varēja iestāties jebkurš students no jebkuras vietas un, otrkārt, studenta, kas iestājies šajā korporācijā, vairs nebija ļauts iestāties kāda citā studentu biedrībā.⁵¹

Jaunais studentu organizācijas veids uzsāka mēģinājumus meklēt un izstrādāt dažādus principus, kas regulētu to iekšējo dzīvi. Piemēram, studentu korporācija *Saxonia* Leipcigā izstrādāja šādus principus: „1) Gods tev ir augstākais svētums un cēlākā manta. Apliecini tos vārdos un darbos; 2) Sargā ar rapieri savu godu pilnā mērā; 3) Rīkojies arvien kā honors buršs. Tavā stājā nedrīkst būt un apziņā nedrīkst būt zemiskums; 4) Visiem spēkiem stāvi par savas korporācijas brāļiem; 5) Neesi augstprātīgs un iedomīgs; 6) Neapvaino un neaizskar savas korporācijas brāļi; 7) Izrādi senioram cieņu un paklausi viņu; 8) Neizpaud neko par savu korporāciju un tās locekļiem”.⁵²

Viens no galvenajiem notikumiem, kas korporāciju vēsturē ir iegājis ar īpašu vērtību ir Jēnas komāna izstrāde 1812.g., pēc kura parauga visas korporācijas vienojās savu darbību. Komānā ir 102 paragrāfi, kas norāda kādai ir jābūt korporācijai, to internai un eksternai dzīvei, kādiem jābūt sodiem par pārkāpumiem, kā pareizi jānorisinās menzūrām utt. Komāns fiksēja arī studentu pakāpes, tā, piemēram, pirmajā semestrī tas ir krasais vai zelta fuksis, otrajā brandfuksis vai branders, trešajā jaunais buršs, ceturtajā vecais buršs, piektajā jaunais kungs, sestajā vecais kungs un pēc sestā semestra – apsūņojošais kungs.⁵³

Visām studentu korporācijām, kas darbojās pie konkrētām universitātēm, laika gaitā radās vajadzība pēc vienotas jumta organizācijas izveides. Piemēram, Vācijā 1840.g. pie kādas universitātes nodibinājās korporāciju jumta organizācija „Kosenes senioru konvents” (K.S.C.V).⁵⁴

Iesākumā korporāciju izplatība aprobežojās ar Vācu un Austroungārijas zemēm, bet nosacīti ātri (10 – 15 gadu laikā) jaunais studentu biedrošanās veids izplatījās daudzās Vācu

⁴⁹ Tās izveidojās ap 1815.g., to raksturs bija līdzīgs studentu korporācijām.

⁵⁰ Dzirkalis K. Studentu korporāciju ideoloģiskie pamati. *Universitas*, 1966, Nr. 18. 2. – 3. lpp.

⁵¹ Dzirkalis K. Studentu korporāciju izveidošanās. *Universitas*, 1963, Nr. 12. 17. lpp.

⁵² Turpat, 17. - 18. lpp.

⁵³ Turpat, 18. lpp.

⁵⁴ Turpat, 20. lpp.

zemju kaimiņvalstīs un kultūras ietekmes zonās, tai skaitā Krievijas impērijas Kurzemes un Vidzemes guberņās.⁵⁵

Krievijas impērijā uz Kurzemes un Vidzemes guberņām studentu biedrošanos pēc korporāciju principa atveda vācbaltu jaunieši, kas studējot dažādās Vācu zemju universitātēs, savulaik bija piederējuši turienes studentu korporācijām. Pirmā vācbaltu studentu korporācija Vidzemes guberņā tika dibināta 1808.g. 8.septembrī ar nosaukumu *Curonia*, kurā tika apvienoti tikai Kurzemes guberņas studenti. Pēc kāda laika *Curonia* sekoja citas vācbaltu korporācijas tādas kā *Estonia* (1821), *Livonia* (1822) un *Fraternitas Rigensis* (1823). 1870.g. 19.februārī pie Tērbatas Universitātes tika dibināta pirmā latviešu studentu korporācija *Lettonia*. Tomēr oficiālu atzīšanu no vācbaltu studentu korporācijām un to sastādīto Šaržēto konventa,⁵⁶ *Lettonia* ieguva tikai 1882.g. 10.maijā.⁵⁷ Pēc *Lettonia* dibināšanas tika dibinātas citas latviešu studentu korporācijas ne tikai Tērbatā, bet arī Maskavā un Pēterburgā.

Vecākās latviešu studentu korporācijas veidojās kā cīņas organizācijas pret vācbaltiešiem un to ietekmi sabiedrībā. Kā primāro uzdevumu latviešu studentu korporācijas izvirzīja nacionālā gara izkopšanu.⁵⁸ Latviešu studentu korporāciju rašanās uzplauka Latvijas Republikas laikā, īpaši 20.gados, kad izveidojās virkne studentu un studenšu korporāciju. Jāatzīmē, ka studenšu korporāciju izveidošanās pēc studentu korporāciju parauga, ir unikāls gadījums, kas raksturīgs tikai Baltijas reģionam. Vācijā šādas studenšu korporācijas nekad nav pastāvējušas. Vecākā Baltijas studenšu korporācija dibināta 1920.g. Igaunijā ar nosaukumu *Filiae patriae*, bet gadu vēlāk, proti, 1921.g. Latvijā tika dibināta pirmā latviešu studenšu korporācija *Daugaviete*. Kā atzīmē akadēmiķis Jānis Stradiņš par studenšu korporāciju rašanos: „Tas zināmā mērā saistāms ar Baltijai raksturīgām feminisma tradīcijām (..)”.⁵⁹

Studentu korporācijas veidojušās sarežģītā procesā vairāku gadsimtu laikā. To raksturu ir ietekmējušas senākās studentu biedrības, no kurām korporācijas ir pārņēmušas daudzus elementus, tradīcijas un ārējās atšķirības zīmes.

Unikāla parādība ir studenšu korporācijas, kas veidojušās tikai un vienīgi Baltijas reģionā. Tāds nekad nav pastāvējušas ne Vācijā, ne citās zemēs, kurās izveidojās korporācijas.

⁵⁵ Stradiņš J. Studentu akadēmiskās organizācijas. *Universitas*, 1995, Nr. 74. 11. lpp.

⁵⁶ Tērbatas Universitātes studentu korporāciju Šaržēto konvents bija to jumta organizācija, kas apvienoja visas vācbaltu studentu korporācijas, regulēja to darbību un piesprieda dažādus sodus.

⁵⁷ [b.a] *Latvijas Universitātes Prezīdiju konvents*. Rīga: Ernst Plates. 1929, 28, 32. lpp.

⁵⁸ Bergs A. Mūsu korporācijas. *Universitas*, 1930, Nr. 3 (3). 31. lpp.

⁵⁹ Stradiņš J. Studentu akadēmiskās organizācijas. *Universitas*, 1995, Nr. 75, 12. lpp.

1.2 Korporāciju heraldika un simbolika

Studentu korporācijām neatņemama regāliju sastāvdaļa ir tās ģerbonis jeb vapenis (vāc.val – *wappen*) kā tas vienmēr un vēl joprojām tiek apzīmēts latviešu studentu un studenšu korporāciju lokā. Laiks, kad sāka veidoties studentu korporāciju ģerboņi, vispārējai heraldikas zinātnei bija pagrimuma laiks jeb kā to mēdz dēvēt – pārlikšanas laiks. Šajā laikā, kas aizsākās 18.gs. otrajā pusē un noslēdzās 19.gs.vidū, tika veidoti neveikli, neprecīzi, bez konsekvences un mākslinieciski pārspīlēti ģerboņi un to paraugi. Heraldikas zinātne arvien vairāk nonāca laikmeta valdošo mākslas stilu – rokoko, klasicisms, romantisms – ietekmē. Ģerboņu vairogi kļuva asimetriski, vairoga rotājošā ķivere bija kļuvusi proporcionāli mazāka, kā arī tās novietojums vairs neatbilda vairoga stāvoklim. Ģerboņos sāka izmantot vairoga turētājus, arvien biežāk iekļāva devīzes.⁶⁰

Korporācijas veidojās 18. – 19.gs. mijā, kas saskanēja ar heraldikas pārlikšanas laiku. Līdz ar to studentu korporācijām nebija labi un veiksmīgi paraugi kā veidot savus ģerboņus un tos pārsvarā veidoja, kā norāda K.Dzirkalis „(..) neiedziļinoties heraldikas pamatprincipos (..)”.⁶¹ Tādā veidā korporāciju ģerboņos tika iekļautas pārāk daudz figūras, tie tika veidoti pārāk raibi un it kā pēc viena šablona. Tieši šo iemeslu dēļ studentu korporāciju heraldika netiek pieminēta vairākos apcerējumos un pētījumos par heraldikas zinātne.⁶²

Ģerboņu izstrādē ir vairāki pamatlikumi, kurus ievērojot tiek radīti heraldiski pareizi un atbilstoši ģerboņi. Lai izprastu kādi heraldiskie likumi tiek pārkāpti studentu korporāciju ģerboņos, ir nepieciešams atzīmēt būtiskākos heraldiskos likumus: 1) Ģerboņiem ir nepieciešams redzami atšķirties vienam no otra; 2) ģerbonim ir jābūt vienkāršam, lai to aprakstot jeb blazonējot (fra.val – *blasoner*) nebūtu jāizplūst garos tekstos, kas tādā veidā ļoti apgrūtinātu ģerboņa zīmējuma izstrādi pēc apraksta; 3) heraldiski pareizs ģerbonis sastāv no vairoga, bruņu ķiveres, kleinoda⁶³ un lambrekina.⁶⁴ Ja kāda no šīm sastāvdaļām iztrūkst, tad ģerbonis ir nepilnīgs; 4) ģerbonim jābūt stilistiski saskanīgam, respektīvi, 14.gs. tipa vairogam nedrīkst likt virsū 18.gs. bruņu ķiveri; 5) ģerbonī drīkst izmantot tikai tādas ķiveres, kuras ir iespējams novietot uz vairoga; 6) vienā ģerbonī pēc iespējas mazāk jāizmanto vairāki dalījuma veidi. Ja tie tomēr tiek izmantoti, ģerbonis kļūst pārāk raibs un vizuāli neizskatīgs; 7) ģerbonī drīkst iekļaut dažāda veida figūras, bet tām ir jābūt savstarpēji atbilstošām, respektīvi,

⁶⁰ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 268 – 272. lpp.

⁶¹ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*, 1960, Nr. 7. 22. lpp.

⁶² Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 219. lpp.

⁶³ To apzīmē arī kā pušķi, tas novietots uz ķiveres augšas.

⁶⁴ Lambrekina ir ķiveres sega, kas laika gaitā ieguva mākslinieciski izrotātu akantu lapu izskatu.

16.gs. stila ģerbonī nedrīkst likt, piemēram, 19.gs. lokomotīves figūru. Figūrām pēc iespējas vairāk ir jāaizpilda lauks, kurās tās liktas; 8) Metālu uz metāla⁶⁵ nedrīkst likt, respektīvi, zelta krāsas figūru nedrīkst likt tādas pašas krāsas laukumā. Tādā veidā figūra saplūst ar laukumu. Līdzīgi ir arī ar krāsām, piemēram, tumši zaļas krāsas figūru nedrīkst likt tumši zilā laukā.⁶⁶

Pirmie korporāciju ģerboņi sāka veidoties ap 1810.g.,⁶⁷ bet to agrīnās formas saistās ar novadniecību tipa studentu biedrībām.⁶⁸ Studentu korporāciju ģerboņiem ir vairākas kopējas rakstura īpašības, kas ļauj tos atšķirt no cita rakstura vai piederības ģerboņiem, piemēram, dzimtu ģerboņiem. Izplatītākais elements (par figūru to īsti nevarētu nosaukt), kas tiek iekļauts korporāciju ģerboņos ir konkrētās korporācijas cirķelis. Tas ir veidots no četru vārdu salikuma latīņu valodā. Pirmie trīs burti apzīmē *vivat, circulus, fratrum* (latv.val – lai dzīvo loks...) un tad liek konkrētās korporācijas nosaukumu. Jāatzīmē, ka Baltijas reģionā korporācijas šo vārdu salikumu izmainīja uz *vivat, crescat, floreat* (latv.val - dzīvot, augt, zelt...). Cirķeļi tiek zīmēti ar nepārtrauktu līniju un to noslēdzot vienmēr tiek likta izsaukuma zīme. Cirķeļu izcelsmi, kā to uzsver K.Dzirkalis, saista ar studentu ordeņiem (18.gs. vidus), kad tie cirķeļus veidoja, lai neviens cits izņemot ordeņa brāli, nevarētu noteikt ordeņa nosaukumu.⁶⁹ Heraldikas zinātnē nav raksturīgi un tas ir arī nepieņemami, ka ģerboņa vairogā tiek iekļauti burti, šajā gadījumā cirķeļi.

Otrs raksturīgākais elements ir konkrētās korporācijas trikolora⁷⁰ iekļaušana ģerbonī. To parasti liek vai nu ģerboņa pirmajā vai otrajā laukumā, dažkārt arī trešajā laukumā.⁷¹ Trešais raksturīgākais elements ir divu rapieru sakrustojums, kas iekļauts kādā no ģerboņa laukiem. Ar rapieru palīdzību korporācijas simbolizē duelantu pazīmi.

Korporāciju ģerboņos tiek iekļauti arī to nozīmīgākie datumi kā, piemēram, korporācijas dibināšanas un oficiālās atzīšanas gads. Pēdējais vairāk saistās ar Baltijas reģiona vecākajām latviešu studentu korporācijām (*Lettonia* un *Selsonia*). Gadu skaitļu un vispār skaitļu iekļaušana ģerboņa vairogā vispārējā heraldikas zinātnē nav raksturīga.

Korporāciju ģerboņos parasti tiek izmantotas trīs veidu bruņu ķiveres – smailķivere, stīpu ķivere un pauku ķivere.⁷² Par pauku ķiveri atzīmējams, ka tā nav heraldiskā tipa ķivere, jo tai trūkst smakra un kakla daļas.

⁶⁵ Heraldikā sudraba un zelta krāsas tiek apzīmētas kā metāli.

⁶⁶ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*, 1960. Nr. 7. 20. – 21. lpp.

⁶⁷ Dzirkalis. K Studentu korporāciju izveidošanās. *Universitas*, 1960. Nr. 7. 22. lpp.

⁶⁸ Dzirkalis K. Studentu korporāciju ideoloģiskie pamati. *Universitas*, 1966. Nr. 18. 2. lpp.

⁶⁹ Dzirkalis. K Studentu korporāciju izveidošanās. *Universitas*, 1960. Nr. 7. 22. lpp.

⁷⁰ Trikolors – trīs korporācijas krāsas.

⁷¹ Atkarībā no vairoga dalījuma veida, jo katram dalījumam laukumu numerācija ir atšķirīga.

⁷² Pauku ķiveres izteikti vērojamas latviešu studentu korporāciju ģerboņos.

Ģerboņos izmantotais lambrekins lielākoties ir lietots pareizā formā, bet Baltijas reģiona korporācijām, it īpaši latviešu studentu korporācijās, lambrekins kā lambrekins vārda tiešajā nozīmē ir zudis. Lielākajai daļai tiek lietoti dažādi ozollapu ornamentu, kas no heraldiskā viedokļa ir nepieņemami. Kleinodā parasti tiek izmantotas trīs strausa spalvas, kas krāsotas konkrētās korporācijas krāsas. Nereti kleinodā izmanto arī ozollapas, kas, līdzīgi kā lambrekins, no heraldiskā viedokļa ir nepareizi. Korporāciju ģerboņos netiek lietoti vairoga turētāji.

Daļai studentu korporāciju ģerboņos izmantots sirds vairogs, respektīvi, mazs vairodziņš, kas novietots vairoga centrā. Tajā bieži vien likts korporācijas cirķelis. Vairoga formās nav liela dažādība, pārsvarā tiek izmantoti trīs tipu vairogi – tarče, kartuša un spāņu pusapaļā tipa vairogs.

Ar studenšu korporācijām ir savādāk, proti, to ģerboņi ir aizgājuši mākslinieciskā pārspilējuma ziņā tālāk nekā studentu korporāciju ģerboņi. Studenšu korporāciju ģerboņos ir izmantoti tikai daži elementi no vispārīgās heraldikas zinātnes. Tā, piemēram, tiek izmantots vairogs, devīžu lentas, dažas heraldiskās figūras un vairoga daļījumi. Nevienā no latviešu studenšu korporāciju ģerboņiem netiek izmantota ne bruņucepure, ne kleinods, kā arī lambrekins. Par pēdējiem diviem jāatzīmē, ka tos ļoti nosacītā veidā izmanto, bet tie ir kļuvuši par mākslas un stilizācijas upuriem. Studenšu korporāciju ģerboņos tiek iekļauti tikai daži no iepriekš minētajiem elementiem – cirķelis, trikolors un dibināšanas gads. Būtībā studenšu korporāciju ģerboņus nevarētu saukt par ģerboņiem, bet gan par heraldiskām emblēmām.

Latviešu studentu korporāciju ģerboņi veidoti balstoties uz vācbaltu studentu korporāciju ģerboņu paraugiem, kas savukārt savu ģerboņu izskatu balstīja uz Vācijas studentu korporāciju ģerboņiem. Tikai vecākās latviešu studentu korporācijas, tiesa dažas, savus ģerboņus izstrādāja balstoties uz vācbaltu studentu korporāciju paraugiem. Savukārt Latvijas Republikas laika latviešu studentu korporācijas savu ģerboņu izstrādē nebalstījās uz vācbaltu korporāciju piemēriem, bet gan izvēlējās savādāku ceļu, kura rezultātā tos ir viegli atšķirt no vācbaltu studentu korporāciju ģerboņiem.

Korporāciju ģerboņi savā formā pārsvarā ir nemainīgi. Šāds uzskats ir izskanējis arī no latviešu korporāciju pārstāvjiem,⁷³ bet latviešu studentu korporāciju ģerboņu vēsturē ir bijuši vairāki gadījumi, kad konkrētās korporācijas pirmais ģerbonis ir ticis mainīts.⁷⁴

⁷³ Bergs. A. Korporāciju ideju saturs. *Universitas*, 1930, Nr. 3 (3). 6. lpp.

⁷⁴ Piemēram, studentu korporācija *Selonia* savu pirmo ģerboni nomainīja 1897.g., pēc tam, kad to Rīgas politehniskā institūta vācbaltu un krievu studentu korporāciju Šaržēto konvents atzina par likumīgi studentu korporāciju – [b.a] *Selonija 1880. – 1990*. Hauppauge: Korporācijas Selonijas izdevums, 1994. 27. lpp.

Studentu korporācijām, ieskaitot arī studenšu korporācijas, ģerbonī iekļautajam korporācijas trikoloram jeb trīs krāsu reprezentācijas zīmei, ir sava simboliskā nozīme. Katra krāsa simbolizē vai nu kādu korporācijas mērķi, devīzi vai arī vietu, no kuras korporācija ir cēlusies. Interesanti, ka šo krāsu simboliskā nozīme nekad, vismaz starp latviešu studentu un studenšu korporācijām, nav saskanējusi ar heraldisko krāsu nozīmi. Heraldikā tiek izmantotas krāsas, kas dalās trīs grupās: metālos – šajā grupā ietilpst sudrabs un zelts, pamatkrāsās – sarkans, zils, zaļš, melns, purpurs (tumši violets) un tumši oranžs, palīgkrāsas – šajā grupā ietilpst visas pārējās krāsas un to toņi. Katrai krāsai ir sava simboliskā nozīmē, kas lielākoties piedēvēta kabineta heraldikas laikā.⁷⁵

Līdzīgi kā ar krāsām, arī ģerboņos liktajām figūrām ir sava simboliskā nozīme. Piemēram, *Lettonias* ģerbonī iekļautais ozols simbolizē latviešu tautu,⁷⁶ bet *Fraternitas Lettica* ģerbonī iekļautās sadotās rokas simbolizē mūžīgo draudzību.⁷⁷

Starp latviešu studenšu korporācijām pastāv raksturīga iezīme ģerboņos uzsvērt korporācijas dibinātāju skaitu. Tā, piemēram, studenšu korporācijā *Gaujmaliete* dibinātāju skaits tiek izteikts ar 16 ievziedu ķekariem, kas likti zem vairoga.⁷⁸

Katra korporācija savā ģerbonī vienmēr cenšas iekļaut savus uzstādītos principus un mērķus. Tā, piemēram, studentu korporācijas *Lacuania* ģerbonī ietverti ir tās principi - darbs, saderība un dzimtene.⁷⁹

Studentu korporāciju ģerboņiem piemīt vairākas kopējas īpašības, kas ļauj diskutēt par jaunu heraldikas zinātnes jomu – studentu organizāciju ģerboņi.

Latviešu studentu korporācijas ģerboņu iesākumā veidojušas pēc vācbaltu korporāciju ģerboņu paraugiem, bet vēlāk izvēlējās savu īpatnu ceļu.

Latviešu studenšu korporāciju ģerboņi tālu atpaliek no heraldikas zinātnes un pat no studentu heraldikas. Tie visi ir veidoti tikai ar nelielām heraldiskajām iezīmēm.

⁷⁵ Stikāk par katras korporācijas izmantoto krāsu heraldisko nozīmi, skatīt pētījuma otrajā nodaļā; Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 65 – 66. lpp.

⁷⁶ Kiršenāls O, Stepiņš J. *Lettonias vēsture*. Pieejams: <http://lettonia.lv/?lapa=teksti&sid=2&tid=7> [aplūkots 10.05.2012]

⁷⁷ [b.a]. *Fraternitas Lettica* Latvijas Republikā. Pieejams: <http://www.lettica.lv/index.php?p=vesture-4> [aplūkots: 10.05.12]

⁷⁸ Sperga I. (red.). *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīgā: Ulma, 2003. 36. lpp.

⁷⁹ Uljāns. H. *Lacuania's* vāpēna iesvētīšanas svinības. *Universitas*, 1935, Nr. 13 (93). 312. lpp.

Studentu korporācijas veidojušās kā kompilācijas no senākām studentu biedrībām. Tās savā būtībā balstās uz nacionālpatriotismu. Baltijas reģionā ir veidojušās pasaulē vienīgās studenšu korporācijas pēc *corps* principa.

Korporāciju ģerboņos vērojamas lielas atkāpes no heraldikā vispārpieņemtajiem ģerboņu sastādīšanas principiem un likumiem. Tie vizuāli krasi atšķiras no citiem ģerboņu tipiem, piemēram, dzimtu ģerboņiem. Studenšu korporāciju ģerboņus nevar pieskaitīt heraldikas zinātnei, jo tie tikai lielos vilcienos atgādina ģerboņus.

2. STUDĒJOŠO LATVIEŠU KORPORĀCIJU ĢERBOŅU VEIDOŠANĀS PROCESS

2.1 Prezidiju konventa korporācijas

Latvijas Universitātes Prezidiju konvents (turpmāk PK) ir bijis korporāciju augstākais likumdošanas, tiesu un pārvaldes orgāns. Tas oficiāli dibināts 1919.g. 27.septembrī ar nosaukumu Šaržētais konvents, bet nosaukums Prezidiju konvents tika ieviests 1920.g. rudens semestrī ar mērķi, lai tiktu atmests iepriekšējais vāciskais nosaukums. PK dibināja piecas latviešu studentu korporācijas – *Lettonia*, *Selonia*, *Lettgallia*, *Talavija* un *Fraternitas Moscoviensis* (vēlāk mainīja nosaukumu uz *Fraternitas Lettica*).⁸⁰

PK darbojās ar mērķi, lai "Apvienotu Latvijas Universitātes studentu biedrības korporācijas, lai ar saskaņotu darbību veicinātu korporāciju mērķu sasniegšanu un regulētu korporāciju savstarpējās attiecības". PK izdeva arī akadēmisko laikrakstu „*Universitas*”.⁸¹

Līdz Prezidiju konventa darbības pārtraukšanai 1940.g. 13.jūlijā ar Sabiedrisko lietu ministra Pētera Blaua (1900 - 1971) rīkojumu,⁸² tajā kopskaitā darbojās 19 latviešu un divas krievu korporācijas. Jāatzīmē, ka līdz 1932.g. PK darbojās arī sešas vācbaltu studentu korporācijas, kas no tā izstājās valodas jautājuma dēļ.⁸³

Korporācija *Lettonia* (19.02.1870, Tērbata)

Korporācija dibinājusies uz Ata Kronvalda izveidotā Tērbatas Latviešu Rakstniecības Vakaru (turpmāk TLRV) bāzes. Korporācija par savām reprezentējošām krāsas izvēlējās šādas: zaļš – zils – zelts.⁸⁴ Heraldiski krāsas tiek izteiktas kā: zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā, zils – uzticība un patiesums, zelts (dzeltens)– augstsirdība.⁸⁵ Savukārt korporācija savas krāsas skaidro šādi: zaļš – Zaļās mūsu tēvu druvas, zils – Zilas tēvu debestiņas, zelts – Zelta saule.⁸⁶

Rakstniecības vakariem bija izveidots savs ģerbonis. Tas izveidots visai drīz pēc rakstniecības vakaru dibināšanas, proti, 1871.gadā un to dēvēja par „(..) varoni baltā zirgā

⁸⁰ [b.a]. *Latvijas Universitātes Prezidiju konvents*. Rīga: Ernst Plātes, 1929. 15. lpp.

⁸¹ Ščerbinskis V. *Uzticīgi draugam: Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas*. Rīga: Prezidiju konvents, 2010. 30. lpp.

⁸² Blaus P. Lēmums. *Valdības Vēstnesis*, 1940, 16.jūlijs, 1. lpp.

⁸³ Sietiņšons. A. Latvijas Universitātes Prezidiju Konventa 35 gadi. *Universitas*, 1954, Nr. 1. 39, 42. lpp.

⁸⁴ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 41. lpp.

⁸⁵ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga, Neputns, 2007. 28. lpp.

⁸⁶ Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

sarkanā laukumā”.⁸⁷ Ģerboni atmiņās par *Lettonia* pirmajiem darbības gadiem piemin korporācijas filistrs Jākobs Lautenbachs, kurš stāsta, ka „Vakarniekiem [domāti TLRV biedri – M.V] bij kāds pašizgatavots vapenis, kuru tie lietojuši augstos svētkos un karājiem vakarnieku kortolī [dzīvoklī – M.V]. Tas vapenis bija pagatavots no kartona uz kura uzmaļēts kāds leišu varonis uz balta zirga. (..) Otto Grīnbergs teica, ka šāds vapenis ticis lietots Žalgiru kaujā”.⁸⁸(skatīt pielikuma 1.1.att.)

Pēc tam, kad korporācija Tērbatā atsedza savas krāsas, tika pieņemts arī jauns ģerboņa projekts. 1882.gada 5.martā „vapeņa komisija” korporācijai stādīja priekšā vairākus ģerboņa metus,⁸⁹ bet galējo ģerboņa metu pieņēma 15.aprīlī.⁹⁰ Pieņemtais ģerbonis tika izmantots Latvijas Republikas laikā, bet tajā bija notikušas pārmaiņas – izmainīta ķivere un dažu figūru novietojums laukumā.

Gandrīz divus mēnešus pirms jaunā projekta pieņemšanas, proti, 1882.g 12.februārī kādam „Augstizeenijamais kung!” (visticamāk kādam goda filistram) nosūtīja vēstuli, kurā lūdza materiālu palīdzību dažādiem tēriņiem un izklāstīja domu par jauno ģerboni – „ (..) Sīme /d. Wappen/ būs ar tcshtreem laukumeem, wienā krāsas otrajā krīws seedodams pee osola, kā us R.L.B karoga redzams, treschajā roka ar splawu, zeturtajā monogramats [cirķelis – M.V] ar rapīreem un dewisas inīziaļeem. (..) Ja Jūs schinī siņā gribētu dot kādu padomu, tad to ar pateizību saņemtum un eewērotum (..)”.⁹¹ Šajā aprakstā ir minēta viena figūra, kas neparādījās tālākajos ģerboņos, proti, roka. Nav īsti skaidrs figūru izkārtojums uz vairoga, bet visticamāk, tas ir bijis tāds pats kā pieņemtajā ģerbonī.

Jaunā ģerboņa izstrādes ceļš ir neskaidrs. Tika izveidoti četri ģerboņi, kas savstarpēji bija ļoti līdzīgi, bet ar dažām atšķirībām, proti, figūru novietojumu vairogā un lambrekina izskatu. Pētījuma autors uzskata, ka minētie ģerboņi, izņemot vienu skici, kādu laiku korporācijā tika lietoti.

Pirmajā ģerbonī figūru izkārtojums vairogā bija šāds: 1. laukā korporācijas cirķelis, 2. laukā balta bāka, 3. laukā kreisā spāre Krievijas impērijas krāsās, 4. laukā divi krustoti rapieri. Nākamajos ģerboņu attēlojumos netika iekļauta bāka, Krievijas impērijas krāsas un cirķelis ar rapieriem tika apvienoti vienā laukā. Otrajā ģerbonī figūru novietojums vairogā bija šāds: 1.

⁸⁷ [b.a]. *Album Lettonorum 1870 – 1882 – 1930*. Rīga, 1930. IX lpp.

⁸⁸ Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk LVVA), 3727.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lettonia”), 1.apr., 7.1 (Korporācijas „Lettonia” vēstures materiāli, kas attiecas uz darbības sākumu (noraksti): protokolu izraksti, laika biedru atmiņas, paskaidrojumu u.c.), 2. lp.

⁸⁹ [b.a]. *Album Lettonorum 1870 – 1882 – 1930*. Rīga, 1930. IX lpp.

⁹⁰ [b.a]. *Lettonia 1870 – 1990: Vēsturiskais atskats*. Ņujorka, HATTCO printing group, 1992. 14. lpp.

⁹¹ LVVA, 3727.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lettonia”), 1.apr., 7.1 (Korporācijas „Lettonia” vēstures materiāli, kas attiecas uz darbības sākumu (noraksti): protokolu izraksti, laika biedru atmiņas, paskaidrojumu u.c.), 18. lp.

laukā ozolkoks, 2. lauks divreiz šķelts no kreisās puses, tas korporācijas krāsās, 3. laukā divi krustoti rapieri, kuriem virsū korporācijas cirķelis, bet 4. laukā atvērts lapu tīstoklis. Trešajā ģerbonī, respektīvi, skicē bija mainījusies ķivere, tās novietojums, lambrekina un lapu tīstoklis. Ķivere bija novietota pretkatā, kas raksturīgs renesanses tipa ģerboņiem. Precīzāk (tieši uz ķiveres) tika novietots lambrekina un lapu tīstoklim virsū parādījās burti V.S.V.⁹² Tomēr ceturtajā ģerbonī atgriezās pie iepriekšējās ķiveres un lambrekina novietojuma, proti, ķivere, kas nedaudz pagriezusies ar skatu pa labi (no heraldikas viedokļa) un lambrekina, kas izaug no ķiveres aizmugures.⁹³ (skatīt pielikuma 1.2.att.)

Nezināmu iemeslu dēļ korporācijas ģerbonis pamainījās vēl vienu reizi, visticamāk stilizācijas ietekmē. Stīpu ķivere pārtapa par režģu ķiveri un lambrekina nostājās heraldiski pareizajā vietā – tas izauga no ķiveres augšas. (skatīt pielikuma 1.3.att. un 1.4.att.)

Filistrs J.Lautenbachs atmiņu stāstījumā ir minējis, ka jaunais ģerbonis bijis „(..) taisīts pēc Plettenberga bruņām”.⁹⁴ Tas domāts tā, ka ģerboņa vairogs bijis veidots pēc Livonijas ordeņmestra Valtera fon Plettenberga dzimtas ģerboņa vairoga parauga. Ģerboni komponējusi speciālā konventa komisija un grupa, to kokā griezis gleznotājs Jūlijs Jaunkalniņš (1866 – 1919).⁹⁵

Korporācija *Selonia* (24.11.1880, Rīga)

Selonia ir pirmā latviešu studentu korporācija, kas dibināta pie Rīgas Politehniskā institūta.⁹⁶ Korporācijas reprezentējošais krāsas ir šādas: zaļš – balts – sarkans.⁹⁷ No heraldiskā viedokļa krāsas tiek skaidrotas šādi: zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā, balts (sudrabs) – miers un patiesums, sarkans – kara varonība un augstsirdība.⁹⁸ Savukārt pati korporācija savas krāsas skaidro šādi: zaļš – Cerība, draudzība un prieks, balts – Gara spēks, tīrs vīra gods, sarkans – Svēts solījums un lietās asinis par tēvu zemi.⁹⁹

Arhīva materiāli ziņas par ģerboņa izstrādi nesniedz.

⁹² Korporācijas devīzes iniciāļi – „*Vitam, salutem, veritatem*” (latv.val – dzīvei, labklājībai, patiesībai).

⁹³ [b.a]. *Album Lettonorum 1870 – 1882 – 1930*. Rīga, 1930. 38. lpp.

⁹⁴ LVVA, 3727.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lettonia”), 1.apr., 7.1 (Korporācijas „Lettonia” vēstures materiāli, kas attiecas uz darbības sākumu (noraksti): protokolu izraksti, laika biedru atmiņas, paskaidrojumu u.c.), 2. lpp.

⁹⁵ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 25. lpp.

⁹⁶ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība. Ņujorka*, 1965. 45. lpp.

⁹⁷ LVVA, 3741.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Selonija”), 1.apr., 3.1 (Korporācijas *Selonia* statūti), 1. lpp.

⁹⁸ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga, Neputns, 2007. 28. lpp.

⁹⁹ Zītaris K. Mūsu trikolors: dažī vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

Pirmais korporācijas ģerbonis tika pasniegts *Selonia's* 10 gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās, kas risinājās 1890.g. 24.novembrī. Ģerboni korporācijai dāvāja tās filistrs arhitekts Konstantīts Pēkšēns (1859 – 1928) „(..) Rīgas filistru vārdā”.¹⁰⁰ (skatīt pielikumā 2.1.att.)

Pēc *Selonia* uzņemšanas Rīgas Politehniskā institūta studentu korporāciju Šaržēto konventā, tika pacelts jautājums par jauna ģerboņa izstrādi. Ģerboņa metu uzņēmās izstrādāt gleznotājs Jūlijs Jaunkalniņš, kura metu korporācija arī pieņēma. Ģerboņa griešanu uzticēja kādam māksliniekam Saalfeldam.¹⁰¹ (skatīt pielikumā 2.2.att. un 2.3.att.) Atgriežoties pie ģerboņa meta, K.Dzirkalis, pretēji augstāk minētajam, rakstā „*Studentu korporāciju heraldika*”¹⁰² norāda, ka metu ir izstrādājusi speciālā komisija. Tas varētu būt skaidrojams ar to, ka K.Dzirkalim ir trūkusi precīza informācija par *Selonia* ģerboņa autoriem.

Korporācija *Lettgallia* (08.02.1899, Tērbata)

Korporāciju dibināta, lai tajā apvienotu Tērbatas Universitātes Farmācijas institūta latviešu studentus.¹⁰³ Korporācijas krāsas ir šādas: zaļš – melns – balts.¹⁰⁴ Heraldiski krāsas tiek skaidrotas šādi: zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā; melns – gudrība, piesardzība, apdomība un saprāts;¹⁰⁵ balts (sudrabs) – miers un patiesums.¹⁰⁶ Savukārt korporācija savas krāsa skaidro šādi: zaļš – visas šaubas veic; melns – nopietnībā darbs, lai rit; balts – krūtīs tīra sirds, lai sit.¹⁰⁷

Ziņas par korporācijas ģerboni arhīva materiālos ir ārkārtīgi skopas. Senākas korporācijas protokola grāmatas par 1935.gadu līdz mūsu dienām nav saglabājušās, bet ir saglabājusies viena filistru biedrības protokolu grāmata, kas vēsta par laika posmu no 1922. – 1933.g. Tomēr šajā protokolu grāmatā par ģerboni ir tikai viens ieraksts.

Ir zināms, ka līdz 1924.g. korporācija ģerboni jau bija izstrādājusi. Par to liecina 1920.g. 2.jūnijā apstiprinātie korporācijas statūti, kuros sniegts arī ģerboņa apraksts, tiesa ne heraldiskā veidā. Jāatzīmē, ka tas ir vienīgais šāda veida gadījums starp visām studentu un studenšu korporācijām. Statūtos sniegtais apraksts ir šāds: „Zaļi-melni-baltas krāsas vairogs. Vairoga zaļajā daļā – biķeris un čūska, kā gudrības un atziņas simbols; melnajā daļā – vārdu „Vivat, creseat, floreat Lettgallia!” pirmo burtu savienojums [domāts cirķelis – M.V]; baltajā

¹⁰⁰ [b.a] *Selonia 1880. – 1990*. Hauppauge: Korporācijas Selonijas izdevums, 1994. 27. lpp.

¹⁰¹ Turpat, 44 – 45. lpp.

¹⁰² *Universitas*. 1960, Nr. 7., 23. lpp.

¹⁰³ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 52. lpp.

¹⁰⁴ LVVA, 3733.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lettgallia”), 1.apr., 3.l (Statūtu projekts), 1 – 2.

lp.

¹⁰⁵ Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

¹⁰⁶ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

¹⁰⁷ LVVA 3733.f., 1.apr., 3.l, 1 – 2. lp.

daļā – ozollapu vaiņags ar zvaigzni vidū – kas centies un uzticīgi cīnījies, tas iegūst uzvaras vaiņagu. Virs vairoga bruņinieka ķivere ar trim zaļi-melni-baltām spalvām un lentu, uz kuras rakstītas devīzes un dibināšanas gads. Ap vairogu un ķiveri zelta izrotājums.”¹⁰⁸ (skatīt pielikuma 3.1. att. un 3.2.att.)

Minēto statūtu jautājums tika pacelts korporācijas filistru biedrības gada sapulcē, kas notika 1924.g. 19.februārī. Sēdes laikā tika ziņots, ka korporācijai pārstrādājot statūtus, ir nācies secināt, ka starp ģerboņa aprakstu un pašu ģerboni ir atšķirība. Diemžēl tālāk nav paskaidrotas šīs atšķirības. Tika spriests par to, kas, kuram pievienojams, respektīvi, vai apraksts ģerbonim, vai ģerbonis aprakstam. Pie konkrēta lēmuma nenonāca, bet vienojās, ka ģerbonis netiks mainīts. Jāatzīmē, ka šīs sēdes protokolā ģerbonis tika atzīmēts kā „vecais”, iespējams kādā brīdī korporācija lēma par jauna ģerboņa izstrādi.¹⁰⁹

Šīs ir vienīgās ziņas par korporācijas ģerboni, jo kā iepriekš noskaidrots tad senākās protokola grāmatas līdz mūsu dienām nav saglabājušās. Jāatzīmē, ka tāda pati situācija ir ar kases grāmatām un līdz ar to nav zināmas ģerboņa izmaksas.

Ģerboņa meta autors ir Dāvis Blūmentāls (1899 - ?), bet kokā to griezis kokačīnieks J.Dombrovskis (1885 – 1953).¹¹⁰

Korporācija *Tālavija* (14.12.1900, Rīga)

Korporāciju dibināja 25 studentu ar Vili Olavu priekšgalā. Dibināta pie Rīgas politehniskā institūta.¹¹¹ Korporācija par savām reprezentējošajām krāsām izvēlējās šādas: balts – zaļš – zelts.¹¹² No heraldiskā viedokļa krāsas tiek izteiktas šādi: balts – miers un patiesums, zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā, zelts – augstsirdība.¹¹³ Pati korporācija savas krāsas skaidro šādi: balts – atturība, zaļš – izglītība, zelts – tautība.¹¹⁴

Jāatzīmē, ka baltā krāsa korporācijai simbolizē atturības principu no alkoholiskajiem dzērieniem. Šis princips tika paskaidrots korporācijas 1920.g statūtos - „(..) zem atturības principa netiek prasīta absolūta atturēšanās no alkoholiskiem dzērieniem, bet tiek ieturēts

¹⁰⁸ LVVA, 3733.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lettgallia”), 1.apr., 3.l (Statūtu projekts), 1 - 2.lp.

¹⁰⁹ LVVA, 3733.f., 1.apr., 5.l (Filistru biedrības protokoli, 1922. – 1933.), 13. – 14. lp.

¹¹⁰ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*, 1960, Nr7, 23 – 25. lpp.

¹¹¹ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 49. lpp.

¹¹² LVVA, 4261.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Tālavija”), 1.apr., 1.l (Statūti; aktīvo locekļu saraksts), 1. lp.

¹¹³ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

¹¹⁴ Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20, 20. lpp.

virziens ”jo mazāk dzer, jo teicamāk”, un uzskata piedzeršanos katrā gadījumā par nosodāmu lietu”.¹¹⁵

Ziņas par korporācijas ģerboni arhīva materiālos nav atrodamas, jo līdz mūsu dienām nav saglabājušās ne konventa protokolu grāmatas, ne kases grāmatas par laiku, kad ģerbonis tika izstrādāts.

Pēc korporācijas dibināšanas tā lika komiltonim¹¹⁶ Oskaram Grīnbergam painteresēties par ģerboņa meta izstrādi pie „(..) lietpratējiem-māksliniekiem”. 1901.g. 8.janvārī korporācijas sēdē viņš ziņoja, ka ir sācis saraksti ar mākslinieku Rihardu Zariņu (1869 – 1939) par ģerboņa meta izstrādi. Gada beigās tas tika saņemts un bija „(..) visai reljefs un izdarīts ar virtuozu tehniku. Bet šis vairogs (domāts ģerbonis – M.V) ar efektīgām strausa spalvām un citiem līdzīgiem atribūtiem nemaz neatšķīrās no jau bieži redzētiem un varēja ļoti labi noderēt kādai sevišķi burškozai korporācijai, bet ne Tālavijai”. Balstoties uz to tika pieņemts lēmums paziņot māksliniekam, ka viņa ģerboņa mets netiek pieņemts.¹¹⁷ Pēc lēmuma pieņemšanas darbs pie ģerboņa izstrādes apstājās, bet pēc vairākiem gadiem tas atsākās.

Izstrādes process noslēdzās 1907.g. 14.novembrī, kad ģerboni korporācijai dāvāja tās pirmais prezidijs, korporācijas septiņu gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās. Ģerboņa metu izstrādāja mākslinieks Jūlijs Madernieks (1870 – 1955), bet ozolkokā to veidoja tēlnieks Teodors Zaļkalns (1876 – 1972).¹¹⁸ O.Grīnbergs atzīmēja, ka „(..) vairogs (domāts ģerbonis – M.V) darināts tā laika modernā gaumē”.¹¹⁹ Minētā modernā gaume bija jūgendstils, kas 19. – 20.gs. mijā valdīja Rīgā. (skatīt pielikuma 4.1.att. un 4.2.att.)

Korporācija *Fraternitas Lettica* (20.12.1902, Maskava)

Korporācija dibināta uz Maskavas Latviešu Studentu vakaru bāzes.¹²⁰ Korporācijas krāsas ir šādas: zils – zaļš – zelts.¹²¹ No heraldiskā viedokļa krāsas tiek skaidrotas šādi: zils – uzticība un patiesums; zaļš prieks, cerība un uzticība mīlā, zelts – augstsirdība.¹²² Savukārt

¹¹⁵ LVVA, 4261.f. (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Tālavija”), 1.apr., 1.1 (Statūti; aktīvo biedru locekļu saraksts), 1. lp.

¹¹⁶ Komiltonis – korporācijas biedrs, kam uzlikta krāsas.

¹¹⁷ Grīnbergs O. *Atmiņas no Tālavijas dibināšanas laika*. Rīga: Valters un Rapa., 1937. 15, 17, 20. lpp.

¹¹⁸ [b.a]. *Tālavija 1900.-1925.g.* Rīga: Valters un Rapa., 1928. 15, 20, 24. lpp.

¹¹⁹ Grīnbergs O. *Atmiņas no Tālavijas dibināšanas laika*. Rīga: Valters un Rapa., 1937. 21. lpp.

¹²⁰ [b.a] *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 51. lpp.

¹²¹ LVVA, 1536.f (Rīgas apgabaltiesa), 21.apr., 920.1 (Lūgums reģistrēt studentu biedrību „korporācija Fraternitas Lettica”), 2. lp.

¹²² Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

pati korporācija savas krāsas skaidro šādi: zils – Plašā debess zilgme brīvā, zaļš – Zaļā tēvijas daba, zelts – Spožā ceļa zvaigzne.¹²³

Ziņas par korporācijas ģerboni arhīva materiāli nesniedz. Tas skaidrojams ar to, ka nav saglabājušās konventa protokolu un kases grāmatas, kas būtu senākas par 1925.g. un kuras sniegtu ziņas attiecīgi par ģerboņa izstrādāšanas procesu un tā izmaksām. Tomēr ir zināms, ka korporācija 1920.g. uzsāka darbu pie jauna ģerboņa izstrādes, jo tika mainīts iepriekšējais korporācijas nosaukums uz esošo, kā arī pieņemtas esošās krāsas.¹²⁴ Iespējams ģerbonis atklāts un iesvētīts korporācijas 20 gadu jubilejā, jo starp studentu un studenšu korporācijām bija izplatīta parādība ģerboni atklāt un iesvētīt uz attiecīgas korporācijas gada svētkiem.

Ziņas par ģerboņa autoriem ir atrodamas tikai K.Dzirkaļa rakstā „*Studentu korporāciju heraldika*”¹²⁵, kurā vēstīts, ka tie ir kokačelnieks un gleznotājs Artūrs Bērnieks (1886 – 1964) (meta autors), un tēlnieks Rihards Maurs (1888 – 1966) (ģerboņa darinātājs).¹²⁶ (skatīt pielikuma 5.att.)

Korporācija *Latvia* (17.02.1917, Tērbata)

Dibināta pie Tērbatas Universitātes veterinārā institūta.¹²⁷ Korporācija par savām reprezentējošajām krāsām izvēlējās šādas: sarkans – zils – zelts.¹²⁸ Krāsas no heraldiskā viedokļa tiek izteiktas šādi: sarkans – nesteidzīga kauja un uzvaru, zils – uzticība un patiesums, zelts – augstsirdība.¹²⁹ Savukārt pati korporācija savas krāsas skaidro šādi: sarkans – mīlestība, zils – uzticība, zelts – sirds.¹³⁰

Par korporācijas ģerboņa radīšanas procesu un izmaksām arhīva materiāli ziņas nesniedz, jo līdz mūsu dienām nav saglabājušās konventa protokolu un kases grāmatas. Vienīgi ir zināms ģerboņa meta un darinātāja autori, kuri attiecīgi ir J.Zālītis (? - ?) un A.Bērnieks.¹³¹ (skatīt pielikuma 6.1.att. un 6.2.att.)

Iespējams ģerbonis atklāts korporācijas desmit gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās, jo starp studentu un studenšu korporācijām bija izplatīta parādība korporācijas ģerboni atklāt

¹²³ Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

¹²⁴ [b.a]. *Fraternitas Lettica Latvijas Republikā*. Pieejams: <http://www.lettica.lv/index.php?p=vesture-4> [aplūkots: 10.05.2012]

¹²⁵ *Universitas*. 1960, Nr. 7.

¹²⁶ Turpat, 23, 25. lpp.

¹²⁷ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965., 53. lpp.

¹²⁸ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departaments), 1.apr., 5780.1 (Lieta par Latvijas Universitātes studentu biedrību „korporācija Latvia” reģistrāciju, pārreģistrāciju un likvidāciju), 28. lpp.

¹²⁹ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

¹³⁰ Zītaris K. Mūsu trikolors: Daži vārdi par krāsi simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

¹³¹ Dzirkaļis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr.7. 23 – 25. lpp.

gada jubileju svinību laikā. Balstoties uz to pētījuma autors uzskata, ka ģerbonis ir atklāts 1927.g. 17.februārī laikā.

Korporācija *Ventonia* (21.11.1917, Tērbata)

Korporācija dibināta, lai radītu jaunu nacionālu latviešu studentu organizāciju.¹³² Korporācijas reprezentējošās krāsas ir: zils – balts – zaļš.¹³³ Krāsu skaidrojums no heraldiskā viedokļa ir šāds: zils – uzticība un patiesums, balts – miers un patiesums, zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā.¹³⁴ Korporācija savas krāsas skaidro šādi: zils – Lai cieši draugs pie drauga turas, balts – Mūsu gods, zaļš – Mēs ceram atrast pareizo ceļu uz cēlo un daiļo.¹³⁵

Zināms, ka ģerboņa izstrādes procesā ir piedalījusies korporācijas filistru biedrība, kurā 1924.g. 6.decembra sēdē dienas kartībā tikai iekļauts punkts „(..) vabeņa lieta”.¹³⁶ Diemžēl tālākajos sēžu protokolos neuzrādās turpmākā darbība ģerboņa izstrādes jautājumā. Filistru sēžu protokolos neuzrādās arī ziņas par ģerboņa atklāšanas svinībām. Tas nav īsti saprotams, jo sākot ar 1926.g. 28.janvāri katrs filistrs saņēma ziņojumu no korporācijas, kas vēstīja, ka ģerboņa un vienlaicīgi arī karoga iesvētīšanas svinības risināsies 1926.g. 13.februārī.¹³⁷

Sīkākas par ģerboņa izstrādes procesu nav zināmas, jo līdz mūsu dienām nav saglabājušās senākas korporācijas protokolu grāmatas par 1937.g. Tomēr ir saglabājusies kases grāmata, kurā pēc visas loģikas vajadzētu būt informācijai par ģerboņa izmaksām, bet vienīgās izmaksas ir par „(..) vabeņa atvešanu un fukšu [jaunuzņemtie biedri – M.V] norēķins”.¹³⁸ Iespējams, šīs izmaksas ir par ģerboņa atvešanu uz korporācijas dzīvokli no tēlnieka darbnīcas.

Ģerboņa meta autors nav zināms, bet zināms, ka to kokā griezis ir A.Bērnieks.¹³⁹

Interesants atgadījums noticis ar ģerboņa vairoga dalījumu, jo vienlaicīgi ir lietoti ģerboņi ar pretēju vairoga dalījuma veidu. Kokā veidotajam ģerbonim vairoga dalījums ir divreiz šķelts no labās¹⁴⁰, bet ģerbonim, kas likts uz korporācijas izsūtītajiem ielūgumiem,

¹³² [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 55. lpp.

¹³³ LVVA, 4267.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Ventonia”), 1.apr., 1.l (Statūti, biedru saraksti), 10. lpp.

¹³⁴ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

¹³⁵ Zītars K. Mūsu trikolors: Daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

¹³⁶ LVVA, 4267.f., 1.apr., 3.l (Filistru biedrības protokoli, 1924. – 1933.), 1. lpp.

¹³⁷ LVVA, 4267.f., 1.apr., 18.l (Izsūtīto rakstu reģistrs). 5. lpp.

¹³⁸ LVVA, 4267.f., 1.apr., 50.l (Kases grāmata, 1925. – 1934.), 13. lpp.

¹³⁹ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 23 – 25. lpp.

¹⁴⁰ Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs (turpmāk RVKM), inv.nr. VRVM 158.256.

vairoga dalījums ir divreiz šķelts no kreisās.¹⁴¹ Iespējams, ka nosūtot apsveikuma projektu uz tipogrāfiju iespiešanai, tajā ir ieviesusies kļūda. (skatīt pielikuma 7.1.att. un 7.2.att.)

Korporācija *Tervetia* (30.04.1922, Rīga)

Dibināta, lai apvienotu Latvijas Universitātē studējošos Latvijas armijas karavīrus un atvaļinātos virsniekus, bet vēlāk, kad korporācija kļuva plašāka, šis princips tika atmests.¹⁴² Korporācijas izvēlētās krāsas ir šādas: oranžs – sudrabs – zils.¹⁴³ Heraldiski krāsas tiek skaidrotas šādi: oranžs – godkāre, sudrabs – miers un patiesums, zils – uzticība un patiesums.¹⁴⁴ Korporācija savas krāsas izsaka gluži kā dzejā – pēc sārtota rīta lec sudraba saule pie Tēvzemes zilajām debesīm.¹⁴⁵

Laika posmā no 1927.g. 2.decembra – 1929.g 15.aprīlim korporācija noturēja sešas sēdes par ģerboņa izstrādi. Šo sēžu laikā tika lemts par ģerboņa metiem, to māksliniekiem un par ģerbonī ietveramo lauku skaitu.

Zināms, ka korporācija bija izveidojusi „vapeņa komisiju”, kuras uzdevums bija aktīva darbošanās pie ģerboņa izstrādes procesa. Pirmās ziņas par to saistāmas ar 1927.g. 2.decembra korporācijas sēdi, kuras laikā bija ienākuši divi priekšlikumi par laukumu skaitu ģerbonī – komilitoņa Adlera priekšlikums bija četri laukumi, savukārt vapeņa komisija priekšlikums bija trīs laukums. Pēc neilgām diskusijām pieņēma vapeņa komisijas priekšlikumu. Vienojoties par laukumu skaitu, apsprieda arī kādas figūras tiktu tajos iekļautas. Skaidri zināmas ir trīs figūras – „(..) gaisā degoša lāpa, kuru tver divas labās rokas (..)”, prosas un cirķelis.¹⁴⁶

Neskaidras ziņas ir par ģerboņu metu autoriem, jo 1928.g 19.janvāra korporācijas sēdē pieņēma lēmumu, ka ir nepieciešams iegādāties papildus ģerboņa metus. Nav skaidri zināms, pie kuriem māksliniekiem vērsās, bet spriežot pēc tā, ka nākamajās sēdēs tika pieņemti lēmumi samaksāt par metiem māksliniekiem Rūdolfam Āboliņam (1909 – ?), Kārlim Krauzem (1904 – 1942) un Jēkabam Bīnem (1895 – 1955), pētījuma autors uzskata, ka vērsās pie šiem māksliniekiem. Minētie mākslinieki kopā bija izstrādājuši četrus metus, no kuriem divus K.Krauze. Neviens no mākslinieku izstrādātajiem metiem netika atzīts par piemērotu

¹⁴¹ LVVA, 4267.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Ventonia”), 1.apr., 45.l (Ielūgumi, apsveikumi, pateicības), 167. l.p.

¹⁴² [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 57. lpp.

¹⁴³ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departaments), 1.apr., 8487.l (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Tervetia” statūti, valdes locekļu un biedru saraksti), 1. l.p.

¹⁴⁴ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28 – 29. lpp.

¹⁴⁵ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 57. lpp.

¹⁴⁶ LVVA, 3743.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Tervetia”), 1.apr., 19.l (Konventa prezidija sēžu protokoli, 1927. – 1935.), 2 – 3. l.p.

korporācijas ģerboņa idejai.¹⁴⁷ Par piemērotu atzina grafiķa Artūra Drekslera (1899 – 1973) izstrādāto metu, kas 1928.g. rudens semestrī tika „(..) nodots izgatavošanai un ceram to uz gada svētkiem jau varēs dabūt gatavu. Spriežot pēc tā, kādi ir patlaban pagatavoti Fr.Metropolitana un Fr.Vesthardiana K`tu [konventu – M.V] vāpeņi, mūsu vāpenis sliktāks nebūs. (..)”.¹⁴⁸

Līdz mūsu dienām ir saglabājušās vairākas ģerboņa skices, kas zīmētas uz vienas lapas. Tādēļ pētījuma autors uzskata, ka šīs skices ir zīmējis viens mākslinieks, bet diemžēl nav zināms kurš.¹⁴⁹ (skatīt pielikuma 8.1.att.)

Ģerboni ozolkokā darinājis tēlnieks Ludvigs Reguts (1885 – 1944).¹⁵⁰ Ģerbonis atklāts un iesvētīts 1929.g. 30.aprīlī korporācijas septiņu gadu pastāvēšanas jubilejas svinību laikā.¹⁵¹ (skatīt pielikuma 8.2.att. un 8.3.att.)

1928.g. rudens semestrī izstrādājot korporācijas budžetu nākamajam akadēmiskajam gadam, tajā tika ierēķinātas izmaksas ģerboņa izstrādei, kas bija paredzētas uz 700ls. 300ls tika izmaksāti A.Dreksleram, bet 400ls – L.Regutam, tomēr ģerboņa galējās izmaksas bija 1324.05ls.¹⁵² Jāatzīmē, ka ģerboņa izmaksas daļēji sedza arī korporācijas filistru biedrība.¹⁵³

Korporācija Beveronija (04.05.1922, Rīga)

Korporācija dibināta balstoties uz tajā laikā virmojošajām nacionālajām jūtām un latviešu nacionālās dzīves uzplaukumam.¹⁵⁴ Korporācijas reprezentējošās krāsas ir šādas: violets – zils – zelts.¹⁵⁵ No heraldiskā viedokļa korporācijas krāsas tiek skaidrotas šādi: violets (heraldikā purpurs)– majestātiskums, valdnieka cieņa un taisnīgums, zils – uzticība un patiesums, zelts – augstsirdība.¹⁵⁶ Savukārt korporācija savas krāsas skaidro šādi: violets – Raženi darbi, zils – Domu skaidrība, zelts – Cildenums.¹⁵⁷

Ziņas par korporācijas ģerboņa izstrādes procesu arhīva materiāli nesniedz, jo līdz mūsu dienām nav saglabājušās senākas konventa protokolu grāmatas par 1929.gadu. Savukārt filistru biedrības protokolu grāmatā, kas vēsta par laika posmu no 1926. – 1940.gadam ir

¹⁴⁷ LVVA, 3743.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Tervetia”), 1.apr., 19.l (Konventa prezidija sēžu protokoli, 1927. – 1935.), 4, 9 – 11. lp.

¹⁴⁸ Korporācijas seniora J.Šūmaņa pārskats par 1928.g. rudens semestri. LVVA, 3743.f., 1.apr., 386.l (Budžets; darbības pārskats; revīzijas komisijas ziņojumi; inventāra pieņemšanas un nodošanas akti), 197 – 198. lp.

¹⁴⁹ LVVA, 3743.f., 1.apr., 449.l (Korporācijas krāsu, galdu, krēslu u.c. paraugi), 4. lp.

¹⁵⁰ LVVA, 3743.f., 1.apr., 19.l, 21. lp.

¹⁵¹ LVVA, 3743.f., 1.apr., 386.l, 197 – 198. lp.

¹⁵² Turpat.

¹⁵³ LVVA, 3743.f., 1.apr., 19.l, 20. lp.

¹⁵⁴ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 59. lpp.

¹⁵⁵ LVVA, 3717.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Beveronija”), 1.apr., 1.l (Statūti), 1. lp.

¹⁵⁶ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

¹⁵⁷ Zītaris K. Mūsu trikolors: dažī vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

atrodamas ziņas par daļējām ģerboņa izmaksām. Filistru biedrība nomaksāja korporācijas 432ls parādu tēlniekam L.Regutam par ģerboņa griešanu kokā (lēmums par parāda segšanu pieņemts 1927.g. rudens semestrī).¹⁵⁸ Ģerboņa meta autors ir arhitekts Pēteris Feders (1868 – 1936).¹⁵⁹ (skatīt pielikuma 9.1.att. un 9.2.att.)

Balstoties uz iepriekš aprakstītajām ziņām par parāda segšanu L.Regutam, pētījuma autors uzskata, ka ģerboņa atklāšana notikusi korporācijas piecu gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās 1927.g. 4.maijā. Šo uzskatu atbalsta fakts, ka korporācijas bieži vien ģerboņa atklāšanu rīkoja tieši kādā no gada jubilejām.

Korporācija *Philyronia* (07.07.1924, Liepāja)

Korporāciju dibināta entuziasma pēc.¹⁶⁰ Korporācijas reprezentējošās krāsas ir brūns – zelts – zaļš.¹⁶¹ Krāsu nozīme no heraldiskā viedokļa tiek skaidrota šādi: brūns – neheraldiska krāsa, zelts – augstsirdība, zaļš – breiks, cerība un uzticība mīlā.¹⁶² Korporācija savas krāsas skaidro šādi: brūns – Brūnā zeme, zelts – Zeltainā saule, zaļš – Zaļās liepas.¹⁶³

Arhīva materiāli par korporācijas ģerboņa izstrādes procesu sniedz skopas ziņas. Zināms, ka korporācija par ģerboni pirmo reizi lēma divus mēnešus pēc tās dibināšanas, proti, 1924.g. 11.augustā.¹⁶⁴ Ģerboņa projekts ir bijis izstrādāts, jo par to liecina korporācijas sūtītais lūgums Prezidiju konventam (1926.g. 16.marts) par uzņemšanu tajā. Klāt lūgumam bija pievienots ģerboņa projekts 17 eksemplāros, bet līdz mūsu dienām ir saglabāties tikai viens eksemplārs (skatīt pielikuma 10.1.att.) Iespējams katrs eksemplārs ir bijis atšķirīgs ģerboņa projekts, bet varbūt gluži pretēji – visi 17 eksemplāri ir bijuši vienādi.¹⁶⁵ Diemžēl pieteikuma vēstulē un uz vienīgā ģerboņa projekta eksemplāra nav atrodamas ziņas, kas ir bijis ģerboņa meta autors. Šis ģerboņa projekts tomēr nav ticis pieņemts kā galējais, jo korporācija vēlāk apstiprināja cita veida ģerboņa metu kā galējo. Iespējams Prezidiju konvents bija izteicis kādas pretenzijas par iesūtīto ģerboņa projektu un ieteicis veidot jaunu, vai arī pašā korporācijā kādā sēdē tika lemts par ģerboņa projekta maiņu. Par šo jautājumu var izteikt tikai minējumus, jo arhīva materiālos līdz mūsu dienām nav saglabājusies neviena korporācijas

¹⁵⁸ LVVA, 3717.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Beveronija”), 1.apr., 8.l (Filistru biedrības valdes un pilnu biedru sapulču protokolu grāmata, 1926. – 1940.), 3. l.p.

¹⁵⁹ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 23 – 25. lpp.

¹⁶⁰ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 61. lpp.

¹⁶¹ LVVA, 3712.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Philyronia”), 1.apr., 1.l (Dibināšanas protokoli, statūti, iekšējais komangs, biedru saraksti, galvas segas zīmējums), 1. l.p.

¹⁶² Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

¹⁶³ Zītaris K. Mūsu trikolors: Daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

¹⁶⁴ LVVA, 3712.f., 1.apr., 1.l, 1 – 3. l.p.

¹⁶⁵ Turpat.

konventu protokolu grāmatas. Dīvaini, ka informācija par otro ģerboņa projektu nav atrodama arī korporācijas filistru palīdzības biedrības protokolu grāmatā.¹⁶⁶

Atgriežoties pie iesūtītā ģerboņa projekta jāatzīmē, ka Prezidiju konventa izdotajā grāmatā par tā darbības 10 gadiem, sadaļā par *Philyronia* ir teikts, ka „(..) korporācijas vāpenī ievietota liepa, kā Liepājas ģerboņa galvenā sastāvdaļa”.¹⁶⁷ Nav īsti skaidrs vai tas ir domāts vecais vai jaunais ģerboņa projekts. Vecajā projektā ir tikai liepa, bet jaunajā projektā – liepa ar sarkanu lauvu (Liepājas pilsētas ģerbonis). Tā kā teikts, ka liepa ievietota kā Liepājas ģerboņa galvenā sastāvdaļa, pētījuma autors uzskata, ka vecais ģerboņa projekts nav bijis pieņemts.

Pieņemtā ģerboņa meta autors ir K.Janovskis (? - ?), bet kokā to griezis tēlnieks Jānis Sudmalis (1887 – 1984).¹⁶⁸ Ģerbonis atklāts un iesvētīts 1933.gada jūlijā korporācijas deviņu gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās.¹⁶⁹ (skatīt pielikumā 10.2.att. un 10.3.att.)

Par ģerboņa izmaksām zināms vienīgi tas, ka Ž.Sudmalim samaksāti 65ls par ģerboņa metu.¹⁷⁰

Korporācija *Fraternitas Metropolitana* (06.10.1924, Rīga)

Korporācija ir tiešs turpinājums *Fraternitas Petropoliensis*, vēlāk *Fraternitas Petropolitana* korporācijai, kas dibināta Pēterburgā, apvienojot tur studējošos latviešu studentus.¹⁷¹ Korporācija savā trikolorā ir izvēlējusies šādas krāsas: zelts – violets – zaļš.¹⁷² Korporācijas krāsas no heraldiskā viedokļa tiek izteiktas šādi: zelts – augstsirdība, violets – majestātiskums, valdnieka cieņa un taisnīgums, zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā.¹⁷³ Korporācija savas krāsas skaidro šādi: Zelts – Latvijas saule, violets – latviešu tautas ilgas, zaļš – Latvijas krāšņā daba.¹⁷⁴

Korporācijas ģerboņa izstrādes process aizņēma vismaz piecas gan korporācijas, gan filistru biedrības sēdes. To laikā tika lemts par ģerboņa izmaksām, ģerboņa metu un, kad sarīkot ģerboņa atkāšanas svinības. Nav zināms, vai ir bijis izveidots „vāpena fonds” un

¹⁶⁶ LVVA, 3712.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Philyronia”), 1.apr., 4.l (Philyronias filistru palīdzības biedrības protokolu grāmata, 1925. – 1940.).

¹⁶⁷ [b.a] *Latvijas Universitātes Prezidiju konvents*. Rīga: Ernst Plates, 1929. 61. lpp.

¹⁶⁸ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 23. lpp.

¹⁶⁹ RVKM, inv.nr., VRVM 158.246.

¹⁷⁰ LVVA, 3712.f., 1.apr., 4.l, 48. lp; LVVA, 3712.f., 1.apr., 12.l (Korporācijas „Philyronia” filistru palīdzības biedrības kases grāmata), 25. lp.

¹⁷¹ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 63. lpp.

¹⁷² LVVA, 3728.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Fraternitas Metropolitana”), 1.apr., 1.l (Dibināšanas protokola noraksts, statūti, locekļu saraksti, ārējās nozīmes), 2. lp.

¹⁷³ Lancanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

¹⁷⁴ Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr.20. 20. lpp.

„vapeņa komisija”, bet spriežot pēc tā, ka vairākām citām korporācijām šāds fonds un komisija ir bijusi izveidoti, pētījuma autors uzskata, ka fonds un komisija šai korporācijai ir bijusi izveidota. Tomēr šim viedoklim, attiecībā uz fondu, pretī stāv fakts, ka korporācijas kases grāmatā nav neviens ieraksts, kurā būtu vērojamas biedru iemaksas fondā.¹⁷⁵

1928.g. 27.oktobra korporācijas sēdē tika pacelts jautājums par ģerboņa izstrādi, kuras aptuvenās izmaksas tika sastādītas uz 600ls.¹⁷⁶ Šo summu apsolīja nosegt korporācijas filistru biedrība, bet par ģerboņa iegādi lika parūpēties filistram Skikeram.¹⁷⁷

Diemžēl nav plašu ziņu, pie kuriem māksliniekiem korporācija vērsās pēc ģerboņa meta. Zināmais, ka vērsās pie grafiķa Nikolaja Puzirevska (1895 –1957), kura izstrādāto ģerboņa metu pieņēma, bet izlēma, ka viņam ir nepieciešams izklāstīt „(..) tehniskus norādījumus”.¹⁷⁸ Diemžēl nav zināmi kādi norādījumi tie bijuši, bet visticamāk, ka korporācija bija vēlējusies, lai izstrādātais ģerboņa mets tiktu stilizēts. Ģerboni korporācijai dāvāja tās filistru biedrība.¹⁷⁹

Ģerboni kokā izgatavojs A.Bērnieks,¹⁸⁰ bet tas atklāts un iesvētīts 1928.g 18.decembrī īpaši sarīkotā ģerboņa atkāšanas svinībās. Ģerboni iesvētīja akadēmiskās draudzes mācītājs Voldemārs Maldonis (1870 – 1941).¹⁸¹ (skatīt pielikuma 11.1.att. un 11.2.att.)

Par ģerboņa izmaksām ir zināms vienīgi tas, ka māksliniekam N.Puzirevskim par ģerboņa metu samaksāti 100ls.¹⁸² Korporācijas kases grāmatā neuzrādās neviens ieraksts par to cik samaksāts A.Bērniekam par ģerboņa griešanu, jo kā iepriekš noskaidrots ģerboņa izmaksas apsolīja segt filistru biedrība. Jāatzīmē, ka līdz mūsu dienām nav saglabājusies filistru biedrības kases grāmata, kas apstiprinātu filistru doto solījumu.

Interesanti, ka korporācijas inventāra grāmatā ir teikts, ka korporācijai ir bijis „(..) viens pagaidu vapenis (..)”.¹⁸³ Nav zināms kāds tas ir izskatījies un kad tas veidots un pēc kādas personas zīmējuma.

¹⁷⁵ LVVA, 3728.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Fraternitas Metropolitana”), 1.apr., 179.l (Kases grāmata, 1925. – 1932.).

¹⁷⁶ LVVA, 3728.f., 1.apr., 5.l (Konventa valdes sēžu protokolu grāmata, 1924. – 1940.), 6. lp.

¹⁷⁷ LVVA, 3728.f., 1.apr., 4.l (Latvju studējošo un studējošo b-bas „Fr.Metropolitana” pilnu biedru sapulču protokolu grāmata, 1924. – 1940.), 10. lp.

¹⁷⁸ LVVA, 3728.f., 1.apr., 6.l (Protokolu grāmata, 1928. – 1932.), 17 – 18, 20.lp.

¹⁷⁹ Turpat, 33.lp.

¹⁸⁰ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 23 – 25. lpp.

¹⁸¹ LVVA, 3728.f., 1.apr., 6.l, 33. lp.

¹⁸² LVVA, 3728.f., 1.apr., 179.l (Kases grāmata, 1925 – 1932.), 61. lp.

¹⁸³ LVVA, 3728.f., 1.apr., 172.l (Inventāra grāmata), 1. – 13. lp.

Korporācija *Fraternitas Vesthardiana* (08.10.1924, Rīga)

Korporācija dibināta ar vēlmi izaudzināt nacionālā garā latviešu studentus.¹⁸⁴ Korporācijas reprezentējošās krāsas ir: pelēks – sarkans – zelts.¹⁸⁵ No heraldiskā viedokļa korporācijas krāsas tiek izteiktas šādi: pelēks – neheraldiska krāsa, sarkans – kara varonība un augstsirdība, zelts – augstsirdība.¹⁸⁶ Korporācija savām krāsām ir piešķīrusi šādu nozīmi: pelēks – Tērauda griba, sarkans – Dzimtenes mīlestība, zelts – Tēvijas zelta brīvība.¹⁸⁷

Ziņas par korporācijas ģerboņa izstrādes procesu un izmaksām arhīva materiāli sniedz maz. Ir zināms, ka korporācija klāt lūgumam to uzņemt Prezidiju konventā (1926.g.) ir likusi ģerboņa projektu vienā eksemplārā. Par nožēlu jāsaņem, ka šis projekts līdz mūsu dienām nav saglabājies un līdz ar to nav zināms kāds tas ir izskatījies un tā autors.¹⁸⁸ Iespējams šis projekts nav ticis mainīts un vēlāk pieņemts kā galējais ģerboņa projekts.

Ģerboņa jautājums ir ticis pacelts vismaz divās filistru biedrības sēdēs. Pirmajā nekas netika pieņemts, savukārt otrajā sēdē filistru biedrības valde nolēma „(..) dāvēt konventam pie mākslinieka [Artūra – M.V] Bērnieka pasūtīto vapeni un vajadzīgos līdzekļus savākt no filistriem, pie kam katris var dot pēc saviem ieskatiem un pēc iespējas”. Jāatzīmē, ka gan pirmā, gan otrā sēde notika vienā dienā, proti, 1928.g. 3.oktobrī.¹⁸⁹ Nav saprotams kāpēc pirmajā sēdē jautājumā par ģerboni nekas netika pieņemts, iespējams pieņemtais lēmums būtu bijis tieši tāds pats kā valdes sēdē. Līdz mūsu dienām nav saglabājusies filistru biedrības kases grāmata un līdz ar to spriest par ģerboņa izmaksām nav iespējams.

Ģerboņa metu un tā darināšanu kokā ir veicis A.Bērnieks.¹⁹⁰ Ģerbonis atklāts un iesvētīts 1928.g. 8.oktobrī korporācijas četru gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās.¹⁹¹ (skatīt pielikuma 12.1.att. un 12.2.att)

Korporācija *Fraternitas Academica* (04.02.1925, Rīga)

Korporācija daļēji dibināta uz Akadēmiskā skautu kluba bāzes.¹⁹² Korporācijas reprezentējošās krāsas ir šādas: melns – zaļš – zelts.¹⁹³ Heraldiski krāsu nozīmes tiek

¹⁸⁴ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 65. lpp.

¹⁸⁵ LVVA, 3734.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Fraternitas Vesthardiana”), 1.apr., 206.l (Statūtu kopija, galvas segas zīmējumi), 2. lpp.

¹⁸⁶ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

¹⁸⁷ Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

¹⁸⁸ LVVA, 3734.f., 1.apr., 206.l (Statūtu kopija, galvas segas zīmējumi), 2. lpp.

¹⁸⁹ LVVA, 5679.f (LU studentu korporācijas „Fraternitas Vesthardiana” filistru biedrība), 1.apr., 1.l (Pilnu biedru un valdes sēžu protokolu grāmata, 1928. – 1937.), 1. lpp.

¹⁹⁰ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 23 – 25. lpp.

¹⁹¹ LVVA, 3743.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Tervetia”), 1.apr., 373.l (Ielūgumi, apsveikumi un pateicības raksti), 84. lpp.

¹⁹² [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 67. lpp.

skaidrotas šādi: melns – pastāvība, zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā, zelts – augstsirdība.¹⁹⁴ Korporācija savas krāsas skaidro šādi: melns – dzīves grūtības; zaļš – zaļā jaunība; zelts – zelta nākotne.¹⁹⁵

Ziņas par korporācijas ģerboņa izstrādi un izmaksām arhīva materiālos nav sastopamas. Līdz mūsu dienām nav saglabājušās ne korporācijas konventu protokolu, ne kases grāmatas, kas vēstītu par laiku, kad ģerbonis ticis izstrādāts. Vienīgā filistru biedrības protokolu grāmata, kas atbilst izstrādes laikam, diemžēl nesniedz nekādas ziņas par ģerboņa izstrādi. Tas ir visai īpatnēji, jo citām studentu un studenšu korporācijām ģerboņa izstrādē aktīvi piedalījās arī filistru biedrība. Iespējams, ka *Frat.Academica* filistru biedrība piedalījās ģerboņa izstrādē, bet nav veikusi ierakstus biedrības protokolu grāmatā vai arī filistru biedrības pārstāvji ir piedalījušies korporācijas sēdēs, kurās tika spriest par ģerboni un līdz ar to nav bijusi vajadzība ģerboņa jautājumu apspriest filistru biedrības sēžu laikā.¹⁹⁶

Līdzīgi ir arī ar filistru biedrības kases grāmatu, kas atbilst ģerboņa izstrādes laikam, bet nesniedz nekādas ziņas par to, cik lielu summu korporācijai ir dāvājusi filistru biedrība ģerboņa izstrādei. Par to vai filistru biedrība ir piedalījies ģerboņa izstrādes procesā var izteikt tikai minējumus un dažādus pieņēmumus. Nav zināms vai korporācijā tika izveidots „vapeņa fonds” un „vapeņa komisija”. Visticamāk komisija ir bijusi izveidota, jo ģerboņa izstrāde ir pietiekami svarīgs jautājums, lai tā risināšanā aktīvi darbotos maza grupa cilvēku, kas tādā veidā daudz operatīvāk un veiksmīgāk var strādāt. Būtisks faktors, kas varētu liecināt par komisijas izveidi, liecina, ka citām korporācijām, tostarp arī studenšu, vienmēr bija izveidota vapeņa komisija. Par vapeņa fonda izveidošanu varētu diskutēt, jo ir bijuši gadījumi starp korporācijām, kad tas nav bijis izveidots.

Grāmatā „*Album Fratrum Academicorum*”¹⁹⁷ par korporācijas vēsturi ir iekļautas K.Dzirkaļa atmiņas par korporācijas ģerboņa izstrādi un ģerboņa idejas autoriem. Tā, lūk, viņš stāsta: „Neatceros vairs, kas bija autori atsevišķiem vairoga laukumiem un krāsu kombinācijām, bet, ja nemaldos, augšējais kreisais (heraldiski skatot) zelta laukums ar zaļo vaiņagu bija manis ierosināts. Jāatzīst, ka ideja un pats izgrieztais vapenis bija savā ziņā kas jauns. Atmetām pagājušā gadsimta [domāts 19.gs. - M.V] dominējošo bruņinieku ķiveri ar trīs spalvām. Tā vietā pirmo reizi nāca uz labiem sāniem pagriezta melnas ādas pauku ķivere, virs

¹⁹³ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departaments), 1.apr., 4161.l (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Fraternitas Academica”), 46. lpp.

¹⁹⁴ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

¹⁹⁵ Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr.20. 20. lpp.

¹⁹⁶ Šāda veida korporācijas sēdes, kurās piedalās arī filistru biedrība ir bijusi plaši izplatītas. Katrā korporācijā uz dažādu svarīgu jautājumu izskatīšanu parasti tika uzaicināti arī filistri. Piemēram, studenšu korporācija *Dzintra* ģerboņa jautājumā vairākkārt rīkoja kopīgas sēdes ar filistru biedrību.

¹⁹⁷ Līdaks K (sast.). *Album Fratrum Academicorum*. Rīga: Studentu korporācija Fraternitas Academica, 2005.

kurās elegantā locījumā novietota devīžu lente, noslēgumā ozola lapas trīs krāsās. Augšējā labējā zaļajā laukumā ievietotas trīs zelta skautu lilijas, vairoga apakšējo daļu pārdalīja melns Latvijas Universitātes galvenās ēkas siluets, uz kura novietots zeltīts cirķelis. Visu vairogu apvija izcilus labā tehnikā un izdomā darinātas ozola lapu košums”.¹⁹⁸

Ģerboņa metu ir izstrādājuši arhitekts Kārlis Krauze un mākslinieks Voldemārs Mednis (1892 – 1975), savukārt ģerboni kokā veidojis Hugo Mercs (1904 –1976).¹⁹⁹ Ģerbonis atklāts un iesvētīts 1930.g. 5.februārī korporācijas piecu gadu pastāvēšanas jubilejas svinību laikā. Ģerboni iesvētīja prāvests Kārlis Irbe (1861 – 1934).²⁰⁰ (skatīt pielikuma 13.1.att. un 13.2.att.)

Korporācija *Fraternitas Lataviensis* (16.09.1926, Rīga)

Korporācija dibināta uz entuziasma pamata, lai izkoptu latviešu studentos nacionālo garu un interesi uz zinātņi.²⁰¹ Korporācijas krāsas ir šādas: melns – balts – zelts.²⁰² Heraldiski krāsas tiek izteiktas šādi: melns – pastāvība, balts (sudrabs)– miers un patiesums, zelts – augstsirdība.²⁰³ Pati korporācija savas krāsas skaidro šādi: melns – tēvzeme; balts – taisnība; zelts – gods.²⁰⁴

Ģerboņa izstrādes process diemžēl nav zināms, jo līdzī mūsu dienām nav saglabājušās konventa protokolu un kases grāmatas, kas vēstītu par laiku, kad tika izstrādāts ģerbonis. Līdz ar to nezināmi paliek mākslinieki, pie kuriem vērsās pēc ģerboņa metiem, kā arī kādas ir bijušas ģerboņa izmaksas. Vienīgi korporācijas filistru palīdzības biedrības protokolu grāmata, sniedz ziņas par ģerboņa izstrādi. Ir zināms, ka biedrība bija apņēmusies izmaksāt korporācijai 600ls ģerboņa izstrādei. Jāatzīmē, ka minēto summu bija paredzēts segt no filistru palīdzības biedrības rezerves fonda.²⁰⁵

Ģerboņa izstrādes procesu uzsāka tikai tad, kad korporācijai un filistru palīdzības biedrībai bija pietiekami daudz naudas līdzekļi, lai spētu to realizēt. Korporācijai un filistru palīdzības biedrībai visai īsā laikā vajadzēja sarūpēt naudas līdzekļus ģerboņa izstrādei, jo tuvojās korporācijas kārtā prezidēt Prezidiju konventā. Vairs nebija iespējams izlīdzēties ar

¹⁹⁸ Līdaks K (sast.). *Album Fratrum Academicorum*. Rīga: Studentu korporācija Fraternitas Academica, 2005. 16 – 17. lpp.

¹⁹⁹ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1960, 67. lpp.

²⁰⁰ [b.a]. Apskats: Vapeņa iesvētīšanas svinības akadēmiķu saimē. *Universitas*, 1930, Nr. 1 (1). 12. lpp.

²⁰¹ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 69. lpp.

²⁰² Šilde Ā (galv. red). *Fraternitas Lataviensis 1926 – 1976*. Toronto: Korporācija Fraternitas Lataviensis, 1977. 8. lpp.

²⁰³ [b.a]. Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

²⁰⁴ Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

²⁰⁵ LVVA, 5672.f (Korporācijas „Fraternitas Lataviensis” filistru palīdzības biedrība), 1.apr., 1.1 (Filistru sapulču protokolu grāmata, 1929. – 1939.), 12. lp.

skārdā veidoto krāsu ģerboni, bija nepieciešams lielais ģerbonis. Jāatzīmē, ka korporācija vēlējās, lai tās ģerbonis tiktu izveidots pēc heraldiskajiem likumiem un, lai tas būtu mākslinieciski labs. Šis ir vienīgais zināmais gadījums, kad korporācija ir vēlējusies iegūt heraldiski pareizu ģerboni.²⁰⁶

Ģerboņa meta autors ir *Lettonias* filistrs Haralds Grīns, jo viņam ir bijuši „(..) pazīstami heraldikas likumi”.²⁰⁷ Ģerboni kokā veidojis tēlnieks Ludvigs Reguts. Ģerbonis atklāts un iesvētīts 1931.g. 26.janvārī īpaši sarīkotā ģerboņa atklāšanas un iesvētīšanas pasākumā. Ģerboni iesvētīja mācītājs J.Ramans (? - ?).²⁰⁸ (skatīt pielikuma 14.1.att. un 14.2.att.)

Korporācija *Patria* (20.09.1926, Rīga)

Korporācija ir Rīgas Latviešu Studentu Savienības un studentu biedrības *Patria* tiešs turpinājums.²⁰⁹ Korporācija par savām reprezentējošajām krāsām izvēlējās šādas: oranžs – zaļš – zelts.²¹⁰ No heraldiskā viedokļa krāsas tiek skaidrotas šādi: oranžs – godkāre, zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā, zelts – augstsirdība.²¹¹ Savukārt pati korporācija savas krāsas skaidro šādi: oranžs – tēvijas brīvība, zaļš – draudzība, zelts – darbs.²¹²

Ziņas par korporācijas ģerboņa izstrādi arhīva materiāli nesniedz, jo līdz mūsu dienām ir saglabājušies tikai korporācijas statūti un likvidācijas lieta. Zināms ir tikai tas, ka korporācijā bija izveidota „vapeņa komisija”.²¹³ Tā visticamāk izveidota apmēram vienu gadu pirms ģerboņa atklāšanas un iesvētīšanas. Pētījuma autors tā uzskata, jo starp studentu un studenšu korporācijām tā bija raksturīga parādība.

Ģerboņa meta autors ir Kārlis Zāle (1888 – 1942), bet kokā to veidojis tēlnieks L.Reguts.²¹⁴ Ģerbonis atklāts un iesvētīts 1930.g. 24.janvārī īpaši sarīkotos „vapeņa svētkos”. Ģerboņa iesvētīšanu veica Akadēmiskās draudzes mācītājs V.Maldonis.²¹⁵ (skatīt pielikuma 15.1.att. un 15.2.att.)

Korporācijas izdevumā par tās vēsturi ir rakstīts, ka „Īpaši *Patria*'s vāpēnis ar savu latvisko raksturu un stilu ir vienreizējs ne tikai vispārējā heraldikas vēsturē, bet arī studentu

²⁰⁶Šilde Ā (galv. red). *Fraternitas Lataviensis 1926 – 1976*. Toronto: Korporācija *Fraternitas Lataviensis*, 1977. 16.lpp.

²⁰⁷ Turpat.

²⁰⁸ [b.a]. Korporācijas *Fraternitas Lataviensis* vāpēņa iesvētīšana. *Universitas*. 1931, Nr.9 (18). 9. lpp.

²⁰⁹ [b.a] *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 71. lpp.

²¹⁰ Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

²¹¹ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28 – 29. lpp.

²¹² Zītaris K. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr.20. 20. lpp.

²¹³ [b.a]. Korporācijas *Patria* vāpēņa iesvētīšana. *Universitas*. 1930, Nr. 9 (18). 9. lpp.

²¹⁴ Charles L (galv. red). *Patria*. New York: Korporācija *Patria*, 1975. 131 – 132. lpp.

²¹⁵ [b.a]. Korporācijas *Patria* vāpēņavāpēņa iesvētīšana. *Universitas*. 1930, Nr. 9 (18). 9. lpp.

korporāciju heraldikā”.²¹⁶ Šim apgalvojumam var piekrist, jo studentu korporāciju heraldiskā simbolika ir gājusi atšķirīgu attīstības ceļu nekā, piemēram, dzimtu heraldika.

Korporācija *Fraternitas Livonica* (29.10.1926, Rīga)

Korporācijas dibināšana bijusi kā kompromiss starp studentu biedrības Austrums locekļiem, kuri gribēja biedrībai piedēvēt korporācijas raksturi.²¹⁷ Korporācijas reprezentējošā krāsa ir šādas: zils – violets – zelts.²¹⁸ No heraldiskā viedokļa krāsu nozīme ir šāda: zils – uzticība un patiesums, violets – majestātiskums, valdnieka cieņa un taisnīgums, zelts – augstsirdība.²¹⁹

Pie ģerboņa izstrādes ļoti aktīvi darbojās korporācijas filistru biedrība, kura laika posmā no 1930.g. 17.novembra – 1931.g. 22.oktobrim, noturēja desmit sēdes, kurās tika lemts par ģerboņa budžetu, ģerboņa metiem un tēlnieku, pie kura pasūtīt ģerboņa veidošanu materiālā. Nav zināms cik sēdes ar ģerboņa jautājumu noturēja korporācija, jo līdz mūsu dienām nav saglabājusies korporācijas konventu protokolu grāmata, kas vēstītu par laiku, kad tika izstrādāts ģerbonis. Tomēr pētījuma autors uzskata, ka korporācijā tika noturētas apmēram tik pat daudz sēdes kā filistru biedrībā.

Tuvojoties korporācijas piecu gadu pastāvēšanas jubilejai, korporācijas filistrs Rozentāls filistru biedrības sēdē ierosināja izstrādāt korporācijas ģerboni. Biedrībai šis ierosinājums patika un lika pašam Rozentālam painteresēties vai filistru biedrības un korporācijas spēkos būtu iespējams realizēt ģerboņa izstrādi. Tika noskaidrots, ka ģerboņa izstrāde būtu bijusi realizējama vienīgi tad, ja korporācija nokārtotu savas parādsaistības par konventa dzīvokļa īri filistru biedrības namā, kā arī ja konvents samaksātu par īri tekošajā akadēmiskajā gadā. Šīs summas bija visai iespaidīgas – parāds 1600ls, bet īre 2000ls, līdz ar to ģerboņa aptuvenais budžets tika lēsts uz 3600ls. Jāatzīmē, ka šāds ģerboņa aptuvenais budžets bija pats lielākais ne tikai starp studentu, bet arī starp studenšu korporācijām.²²⁰

1931.gada pavasara semestrī ģerboņa izstrāde risinājās aktīvāk nekā semestri iepriekš. Tika izveidota „heraldiskā komisija”, kuras funkcijas bija tādas pašas kā „vapeņa komisijai”.

²¹⁶ Charles L (galv. red). *Patria*. New York: Korporācija Patria, 1975. 131 – 132. lpp.

²¹⁷ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 73. lpp.

²¹⁸ LVVA, 3745.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Fraternitas Livonica”), 1.apr., 1.1 (Latvijas Universitātes studentu biedrības korporācijas „Fraternitas Livonica” statūti), 1. lp.

²¹⁹ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

²²⁰ LVVA, 3745.f., 1.apr., 5.1 (Korporācijas „Fraternitas Livonica” filistru biedrības pilnu biedru sapulču protokoli, 1927. – 1940.), 10 – 12. lp.

Nav saprotams kāpēc korporācija nepieturējās pie tradicionālā komisijas nosaukuma, bet tas ģerboņa izstrādes procesu nekādā veidā neietekmēja.²²¹

Interesanti, ka vēl pirms ģerboņa meta pieņemšanas, tika ievadītas sarunas ar tēlniekiem par ģerboņa darināšanu materiālā. Zināms, ka komisija no sākuma vērsās pie tēlnieka Āboltiņa (? - ?), ar kuru heraldiskā komisija bija gatava noslēgt līgumu par ģerboņa darināšanu, tomēr līgumu par ģerboņa veidošanu noslēdza ar koktēlnieku H.Mercu. Iemesls kāpēc netika noslēgts sadarbības līgums ar tēlnieku Āboltiņu saistām ar heraldiskās komisijas lēmumu atzīt tēlnieka izstrādāto ģerboņa metu(!) par nepieņemamu, jo tas nav atbildis „(..) mūsu vabeņa izteiksmei un domām”.²²² Tomēr komisija izlēma no tēlnieka iegādāties izstrādāto ģerboņa metu.

Filistru biedrības protokolu grāmatā ir visai haotiski sniegtas ziņas par augstāk minētajiem procesiem. Nav bijusi neviena sēde, kurā būtu minēts, ka ģerboņa metu ir izstrādājis tēlnieks Āboltiņš. Līdz ar to ir grūti izsekot līdz ģerboņu metu izstrādes procesam.

Šajā laika posmā, kamēr tika panākta vienošanās ar ģerboņa veidotāju, tika spriests par ģerboņa meta galējo izskatu. Divās sēdēs tika atlikta ģerboņa meta galējā pieņemšana, jo bija nepieciešams tajā veikt dažus labojumus. Nav precīzi zināms, kad tika pieņemts ģerboņa galējais mets, bet pētījuma autors uzskata, ka mets pieņemts līdz 20.maijam, kad H.Mercs sāka darbu pie ģerboņa izstrādes materiālā. Ģerboņa izstrādes process materiālā risinājās divos līmeņos – no sākuma H.Mercs ģerboni pēc meta izstrādāja mālā dabīgā lielumā un tikai pēc tam tika uzsākts darbs pie ģerboņa veidošanas ozolkokā. Koktēlnieks heraldiskai komisijai bija apsollījis, ka ģerboņa izstrāde mālā tiks pabeigta līdz 25.jūnijam, bet izstrāde kokā līdz 28.septembrim. Jāatzīmē, ka 25.augustā bija paredzēts „(..) rupji apstrādātā veidā (..)” ģerboni atrādīt komisijai. Ģerboņa nogādāšana korporācijas dzīvoklī bija paredzēta 20 dienas pirms korporācijas gada svētkiem, proti, 8.oktobrī.²²³

1931.g 18.augusta heraldiskās komisijas sēdē tika pieņemts lēmums, ka „(..) vabeņa rūpīgākai un pareizākai izgatavošanai mākslas ziņā vēlama kāda mākslinieka piedalīšanās”. Tika izvēlēts mākslinieks Vilis Krūmiņš (1891 – 1959).²²⁴

Ģerboņa izstrāde tika pabeigta nedēļu ātrāk nekā to bija solījis H.Mercs. Jāatzīmē, ka ģerboņa izmēri ir bijuši visai iespaidīgi – 1,15m platumā, 1,70m garumā un ģerboņa biezums

²²¹ LVVA, 3745.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Fraternitas Livonica”), 1.apr., 4.l (Korporācijas „Fraternitas Livonica” filistru biedrības valdes sēžu protokoli, 1927. – 1940.), 13. lp.

²²² Turpat.

²²³ Turpat, 14. lp.

²²⁴ Turpat.

nebija mazāks par 23cm. Šis ir vienīgais gadījums starp studentu un arī studenšu korporācijām, ka ir zināmi ģerboņa izmēri.²²⁵

Ģerboņa meta autors ir korporācijas filistrs arhitekts A.Rācenis (? - ?), kā noskaidrots tad ģerboni ozolkokā darinājis H.Mercs, līdzdarbojās mākslinieks V.Krūmiņš. Ģerbonis atklāts un iesvētīts korporācijas piecu gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās 1931.g. 29.oktobrī. Ģerboni iesvētīja mācītājs cand.theol Eiche un stud.theol Kangars.²²⁶ (skatīt pielikuma 16.1.att. un 16.2.att.)

Ziņas par ģerboņa izstrādes izmaksām ir daļējas. Zināms, ka H.Mercs par darbu veikšanu prasījis 750ls.²²⁷ Nav precīzi zināms par kādu summu tika iegādāts tēlnieka Āboltiņa ģerboņa mets, kā arī cik samaksāts māksliniekam V.Krūmiņam par piedalīšanos ģerboņa izstrādē, jo līdz mūsu dienām nav saglabājusies ne korporācijas, ne arī filistru biedrības protokolu grāmata, kas vēstītu par ģerboņa izstrādes laiku.

Korporācija *Vendia* (20.03.1927, Rīga)

Korporācija dibināta sekojot jau esošo korporāciju modelim un paraugam. Lielā mērā biedrība dibināta tikai modes tendences dēļ.²²⁸ Korporācijas reprezentējošās krāsas ir zaļš – brūns – zelts.²²⁹ Heraldiski krāsas tiek skaidrotas šādi: zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā, brūns – neheraldiska krāsa tāpēc nav pieejama heraldiskā nozīme, zelts – augstsirdība.²³⁰ Korporācija savas krāsas skaidro šādi: zaļš – Cerības un pienākums, brūns – Tēvzemes mīlestība, zelts – Zeltam līdzīgi, lai mirdz mūsu gods.²³¹

Ziņas par korporācijas ģerboņa izstrādi arhīva materiālos nav pieejamas, jo līdz mūsu dienām ir saglabājušies tikai korporācijas un filistru biedrības statūti. Nav zināms kāpēc ir saglabājušies tikai statūti, iespējams, tas ir tāpēc, ka pēc korporācijas un filistru biedrības likvidācijas to dokumenti un citas mantas līdz Latvijas PSR Valsts arhīvam nav atgādātas vai arī atvestie dokumenti ir pazuduši arhīva krājumā.

Zināms, ka ģerboņa meta autors ir arhitekts Kārlis Rubis (1902 - 1990),²³² bet kokā to veidojis tēlnieks L.Reguts. Ģerbonis atklāts un iesvētīts korporācijas 1932.g. 18.martā piecu

²²⁵ LVVA, 3745.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Fraternitas Livonica”), 1.apr., 4.l (Korporācijas „Fraternitas Livonica” filistru biedrības valdes sēžu protokoli, 1927. – 1940.), 14. l.p.

²²⁶ A.V. Korporācijas „Fraternitas Livonica” vāpēna svētki. *Universitas*. 1931, Nr. 4 (29). 61. lpp.

²²⁷ LVVA, 3745.f., 1.apr., 4.l, 14.l.p.

²²⁸ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 75. lpp.

²²⁹ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departaments), 1.apr., 8958.l (Lieta par studentu biedrību korporācija „Vendia” darbību un likvidāciju. Statūti), 3. l.p.

²³⁰ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

²³¹ Zītaris A. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

²³² Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*, 1960, Nr. 7. 23 – 25. lpp.

gadu pastāvēšanas jubilejas svinību laikā. Jāatzīmē, ka korporācijā 1929.g. tika pieņemts pagaidu ģerbonis, bet diemžēl nav zināms kas ir bijuši tā autori un kā tas izskatījies.²³³ (skatīt pielikuma 17.1.att. un 17.2.att.)

Korporācija *Salgalia* (18.06.1927, Rīga)

Korporācija dibināta modes tendences pēc.²³⁴ Korporācijas reprezentējošās krāsas ir sarkans – melns – balts.²³⁵ Korporāciju krāsas no heraldiskā viedokļa tiek skaidrotas šādi: sarkans – kara varonība un augstsirdība, melns – pastāvība, balts (sudrabs) – miers un patiesums.²³⁶ Savukārt korporācija savas krāsas skaidro šādi: sarkans – Sirsnība, melns – Centība, balts – Goda prāts.²³⁷

Laika posmā no 1931.g. 2.februāra – 1933.g. 15.maijam korporācija aktīvi darbojās pie ģerboņa izstrādes. Pavisam 12 korporācijas sēdēs tika spriests par māksliniekiem, pie kuriem vērsties pēc ģerboņa metiem un kādā stilā ieturēt ģerboni. Jāatzīmē, ka septiņas sēdes, kurās bija paredzēts apspriest ģerboņa izstrādi, tik atceltas vai pārceltas. Visticamāk tas notika tāpēc, ka katrā no tām nebija pietiekami liels korporācijas biedru skaits, lai varētu veiksmīgi un objektīvi apspriest ģerboņa izstrādes procesu. Diemžēl netika pacelts jautājums par ģerboņa aptuvenajām izmaksām un aptuveno budžetu. Jāatzīmē, ka gandrīz visu 1932.gadu darbība pie ģerboņa izstrādes bija apstājusies, jo „vapeņa komisijas” darbība bija pasīva.

Pirmās ziņas par ģerboņa izstrādes procesu meklējamas 1931.g. 2.februārī, kad korporācijas sēdē komilitonis J.Stusbergs ziņoja, ka „(..) privātās sarunās ar korporāciju Tervetia komilitoņiem noskaidrojies, ka principiālu iebildumu no viņu konventa puses pret lāpu mūsu vāpenī nevarētu būt”. Acīmredzot ģerboņa izstrādes process bija sācies kādā brīdī 1931.gada janvārī, kad korporācijas uzdevumā komilitonis Stusbergs bija sazinājies ar korporācijas Tervetia komilitoņiem ģerboņa jautājumā. Pēc Stusberga ziņojuma pieņēma lēmumu, ka ir jāizveido „vapeņa komisija”, kura sastāvēja no trīs locekļiem. Komisija tika izveidota 10.februārī un tās uzdevums bija aktīva darbība pie ģerboņa izstrādes.²³⁸ Pēc divām sēdēm tālāka darbība pie ģerboņa izstrādes nav zināma, jo konventa protokolu grāmata nesniedz nekādas ziņas par to. Darbība atsākās, tiesa uz īsu laiku, tikai gada otrajā pusē, proti, 21.septembrī, kad korporācija komisijai lika izstrādāt ģerboņa metu līdz 28.septembrim un par

²³³ [b.a]. Korporācijas „Vendia” vapeņa svētki. *Universitas*, 1932, Nr.6 (38). 94. lpp.

²³⁴ [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 77. lpp.

²³⁵ LVVA, 3731.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Salgalia”), 1.apr., 1.l (Protokolu grāmata, 1930. - 1931.), 9. lp.

²³⁶ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

²³⁷ Zītaris A. Mūsu trikolors: daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

²³⁸ LVVA, 3731.f., 1.apr., 1.l, 31 – 32. lp.

to ziņot nākamajā sēdē. Ziņojums tika saņemts, bet diemžēl sīkākas ziņas par tā raksturu un ģerboņa meta izskatu šīs konkrētas sēdes protokols nesniedz. Vienā no sēdēm korporācijas sekretārs ziņoja, ka ģerboņa pagatavošanu varētu uzticēt kādam Latvijas Mākslas Akadēmijas audzēknim.²³⁹ Jāatzīmē, ka nav īsti saprotams ar ko ir domātā šī pagatavošana – vai ģerboņa meta vai arī ģerboņa veidošana materiālā.

Gandrīz tieši gadu vēlāk, proti, 1932.g. 26.septembrī korporācijas protokolu grāmatā atkal parādījās ziņas par ģerboņa izstrādes procesu. 26.septembra sēdē korporācijas seniors J.Rācenis izteica vēlmi, ka nākošajā sēdē ir nepieciešams mainīt vabeņa komisijas sastāvu, jo divi no trim locekļiem – Fr.Leitis un J.Puriņš – laika trūkuma dēļ nav spējīgi pilnvērtīgi darboties komisijā. Pēc tam, kad tika pārvēlēti vabeņa komisijas locekļi, atsākās aktīvs darbs pie ģerboņa izstrādes. Pēc kāda komilitoņa priekšlikuma tika pieņemts lēmums izsludināt ģerboņa meta konkursu. Jāatzīmē, ka šis ir vienīgais gadījums starp studentu un arī studenšu korporācijām, kad tiek izsludināts ģerboņa meta konkurss. Slēdzot korporācijas aktīvo dzīvi rudens semestrī, darbība pie ģerboņa izstrādes procesa neapstājās. Pēc tam, kad atsākās korporācijas aktīvā dzīve 1933.g. pavasara semestrī, 23.janvāra sēdes laikā pie ģerboņa izstrādes procesa jautājuma izteicās vairāki komilitoņi tostarp arī komisijas locekļi. Diemžēl šīs sarunas nezināmu iemeslu dēļ tika pārtrauktas.²⁴⁰

Pirmās ziņas par ģerboņa meta mākslinieku parādās tikai 1933.g. 13.februāra sēde, kad vabeņa komisijas loceklis ziņoja, ka viņš ir „(..) ievadījis ar kādu brīvmākslinieku sarunas par vabeņa projekta izstrādāšanu”. Šo sarunu rezultātā tika izstrādāts ģerboņa mets, ar kuru minētajā sēdē iepazīstināja sēdes klātesošos. Ģerboņa metu atzina par nepiemērotu un balsoties uz to komisijas loceklis izteica priekšlikumu, ka ir nepieciešamas „(..) pārtraukt ar šo mākslinieku visus sakarus”. Interesanti, ka ziņojuma beigās korporācijas seniors lika sameklēt visus iepriekšēji iesūtītos ģerboņa metus un apspriest tos nākamajā korporācijas sēdē. Seniors uzstādījis ir interesants tādā ziņā, ka nevienā no iepriekšējiem protokoliem netika apspriest neviens iesūtītais ģerboņa mets. Līdz ar to nav zināms ne to izskats, ne arī mākslinieki, kas tos iesūtījuši un izstrādājuši. 25.februāra sēdes laikā kāds komilitonis izteica priekšlikumu, ka ir nepieciešams apskatīt dažus no iesūtītajiem ģerboņa metiem, domājams tos, kuri korporācijai likās vissasītošākie, un nākošajā sēdē par tiem nobalsot. No vabeņa komisijas ienāca priekšlikums, ka nepieciešamos naudas līdzekļus „vabeņa fondam” ģerboņa izstrādē ir iespējams iegūt no korporācijas filiāļu biedrības. Iecerētā balsošana par

²³⁹ LVVA, 3731.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Salgalia”), 1.apr., 3.l (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1933.), 7 – 10. l.p.

²⁴⁰ LVVA, 3731.f., 7.l (Korporācijas Arconia Rigensis – agrākais Salgalia’s nosaukums – protokoli, 1930. – 1933.), 15 – 16, 18, 24, 26. l.p.

ģerboņa metiem netika veikta, bet pieņēma priekšlikumu, ka nepieciešams „(..) līdzšinējos projektus pārstrādāt, nedaudzos projektos ievērojot galvenos principus”. Nav zināms vai ģerboņu meti tika pārstrādāti, jo vairakkārt no korporācijas sēžu dienas kārtības ģerboņa jautājums tika atcelts.²⁴¹

Zināms, ka vismaz četri ģerboņu meti tika veidoti „tautiskā un heraldiskā stilā”, bet vai tie ir bijuši pārstrādātie meti, konventa protokolu grāmata ziņas par to nesniedz. Plašākas debates izvērsās par tautiskā stila ģerboņa metu, kurās lēma par ģerbonī ietvertajiem simboliem. Diemžēl arī šoreiz nav zināmas sīkākas ziņas par ģerbonī ietvertajiem simboliem, jo, kā tas bija ierasts korporācijai, ģerboņa jautājums tika atlikts uz nākošo sēdi. Nākamajā sēdē, proti, 24.aprīlī korporācija balsošanas ceļā kā galējo ģerboņa metu pieņēma „(..) bruņinieckā stila vabeņa projektu”. Tomēr ar šo lēmumu darbs pie ģerboņa izstrādes nebeidzās. Drīz vien tika pieņemts lēmums vērsties pie mākslinieka Kārļa Krauzes, lai no viņa iegūtu „(..) mazu vabeņa projektiņu ar mūsu izstrādāto ideju”. Korporācijas izstrādātā ideja nav zināma. Saņemot K.Krauzes izstrādāto metu, korporācija balsošanas rezultātā atcēla lēmumu par bruņinieckā stila ģerboni un pieņēma K.Krauzes izstrādāto metu kā galējo projektu. Interesanti, ka viens no vabeņa komisijas locekļiem pēc pieņemtā lēmuma izteicās, ka jaunais projekts ir „(..) sūds”. Jāatzīmē, ka šis ir vienīgais gadījums starp studentu un studenšu korporācijām, ka kāds no ģerboņa projektiem izpelnās tādu nosodījumu, it sevišķi no vabeņa komisijas locekļa.²⁴²

Ģerboni ozolkokā darinājis tēlnieks L.Reguts.²⁴³ Trūkst ziņu, kad ģerbonis atklāts un kas to iesvētījis. Pētījuma autors uzskata, ka ģerbonis atklāts un iesvētīts kādā brīdī 1933.g. Tomēr šim uzskatam pretī stāv fakts, ka korporācija pirmo maksājumu par ģerboņa veidošanu izdarījusi tikai 1935.g 28.februārī.²⁴⁴ (skatīt pielikuma 18.1.att un 18.2.att.)

Tēlniekam L.Regutam samaksāti 500ls,²⁴⁵ bet māksliniekam K.Krauzem par ģerboņa metu samaksāti 30ls.²⁴⁶ Interesanti, ka korporācijas kases grāmata uzrādās trīs maksājumi māksliniekam Arvidam Štrausam (? - ?) par kopējo summu 100ls.²⁴⁷ Izrādās, ka šī summa A.Štrausam izmaksāta nelegāli, jo korporācijas budžetā tā nebija paredzēta. Tādēļ no

²⁴¹ LVVA, 3731.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Salgalia”), 1.apr., 3.l (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1933.), 45 – 46. lp.

²⁴² LVVA, 3731.f., 1.apr., 7.l (Korporācijas Arconia Rigensis – agrākais korporācijas Salgalia’s nosaukums – protokoli, 1930. - 1933.), 32 – 40. lp.

²⁴³ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 25. lpp.

²⁴⁴ LVVA, 3731.f., 1.apr., 116.l (Kases grāmata 1933. – 1935.), 39. lp.

²⁴⁵ Turpat, 39 – 40. lp; LVVA, 3731.f., 1.apr., 117.l (Kases grāmata, 1935. – 1940.), 14. lp

²⁴⁶ LVVA, 3731.f., 1.apr., 7.l, 39 – 40. lp.

²⁴⁷ LVVA, 3731.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Salgalia”), 1.apr., 116.l (Kases grāmata 1933. – 1935.), 11 – 16. lp.

korporācijas revīzijas komisijas ienāca priekšlikums šo summu neakceptēt un likt to nosegt tiem komilitoņiem, kas bija to izmaksājuši.²⁴⁸

Korporācija *Lacuania* (07.12.1927, Rīga)

Korporācija dibināta, lai apvienotu visus studentus no Latgales.²⁴⁹ Korporācija par savām reprezentējošajām krāsās izvēlējās šādas: zils – melns – zelts.²⁵⁰ Heraldiski krāsas tiek skaidrotas šādi: zils – uzticība un patiesums, melns – pastāvība, zelts – augstsirdība.²⁵¹ Pati korporācija savas krāsas skaidro šādi: zils – zilās dzimtenes debesis; melns – strādāt melnu darbu; zelts – gūsi zelta augļus.²⁵²

Ziņas par ģerboņa izstrādi arhīva materiālos ir skopas. Zināms, ka 1935.g 15.februārī un 1.aprīlī korporācijas filistrs A.Rancāns korporācijai sniedza ziņojumus par „vapeņa komisijas” darbību. Diemžēl nav zināms ziņojumu saturs un raksturs. Pieļaujama doma, ka ziņoja par ģerboņa izstrādes procesu un saņemtajiem metiem. Nākamajā sēdē, proti, 8.aprīlī vapeņa komisijai no korporācijas tika dots uzdevums pēc iespējas ātrāk izstrādāt ģerboņa galējo projektu. Vairāk kā mēnesi vēlāk vapeņa komisija iepazīstināja korporāciju ar mākslinieka K.Krauzes izstrādāto ģerboņa metu. Balsojuma rezultātā to pieņēma kā galējo metu un tā izstrāde kokā tika pasūtīta pie tēlnieka L.Reguta.²⁵³ K.Krauzes izstrādātais mets tika atzīts par „(..) labāko un vairāk atbilstošu mūsu principiem un devīzei (..)”.²⁵⁴

Jāatzīmē, ka vēl pirms ģerboņa projekta izsludināšanas, korporācijas komilitonis V.Krustāns bija izgatavojis pagaidu ģerboni, kuru lūdzis pieņemt kā dāvanu.²⁵⁵ (skatīt pielikuma 19.1.att.)

Ģerboņa atklāšana un iesvētīšana notika 1935.g 7.decembrī korporācijas astoņu gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās. Ģerboņa iesvētīšanu veica korporācijas filistrs bīskaps Jāzepu Rancānu (1886 - 1969).²⁵⁶ (skatīt pielikuma 19.2.att. un 19.3.att.)

Kādu laiku pēc ģerboņa iesvētīšanas tika izstrādāts ģerboņa iztīrājums. Tajā teikts, ka „(..) vapeņis ieturēts pēc heraldikas principiem un, cik to atļauj grafikas formu valoda, izteic

²⁴⁸ LVVA, 3731.f., 1.apr., 134.1 (Vispārējo konventu protokolu grāmata, 1931. – 1939.), 9. lp.

²⁴⁹ [b.a.] *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1965. 79. lpp.

²⁵⁰ LVVA, 4262.f (Latvijas Universitātes studenti biedrība korporācija „Fraternitas Lacuania”), 1.apr., 1.1 (Statūti, vapeņa iztīrājums), 5. lp.

²⁵¹ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

²⁵² Zītaris A. Mūsu trikolors: Daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*. 1967, Nr. 20. 20. lpp.

²⁵³ LVVA, 4262.f., 1.apr., 6.1 (Speciālā konventa sēžu protokolu grāmata, 1934. – 1939.), 16, 24 – 25, 28. lp.

²⁵⁴ LVVA, 4262.f., 1.apr., 1.1 (Statūti; vapeņa iztīrājums), 39, 41. lp.

²⁵⁵ LVVA, 4262.f., 1.apr., 8.1 (Korporācijas „Unitas Letgalica” valdes un biedru saraksti; statūtu grozījumu protokoli; lūgums uzņemt par biedru prezidiju konventā ar mainītu nosaukumu „Lacuania”; ārējo nozīmju paraugi; paziņojums par filistru biedrības dibināšanu un tās valdes sastāvs), 3. lp.

²⁵⁶ LVVA, 4262.f., 1.apr., 6.1, 38. lp.

Lacuianas principus, centienus un devīzi”.²⁵⁷ Teiktajā par heraldikas principiem, pētījuma autors nepiekrīt, jo ģerboņa vairoga ornamentējošā daļa ir veidota tā, kā heraldikā nav pieņemts, respektīvi, šai ornamentējošajai daļai jeb lambrekinam ir jāsākas no bruņukivers, nevis jāatrodas nesaistītai ar to.

Par ģerboņa izstrādi tēlnieks L.Reguts vēlējās saņemt 1000ls,²⁵⁸ bet korporācijas kases grāmatā uzrādās, ka tēlniekam samaksāti 976,50ls.²⁵⁹

Korporācijām vērojams būtisks informācijas trūkums par ģerboņa izstrādi, līdz ar to praktiski nezināms palicis ģerboņu izstrādes process, bet neskatoties uz to ir bijis iespējams novērot vairākas kopīgas pazīmes.

Gandrīz katrā korporācijā tika izveidota „vapeņa komisija” un „vapeņa fonds”. Zināms, ka pēc ģerboņu metiem vapeņa komisijas vērsušās pie vismaz 20 māksliniekiem, bet no tiem korporāciju ģerboņu galējos metus izstrādāja 16 mākslinieki. No tiem visvairāk metus, kopskaitā trim korporācijām, izstrādāja mākslinieks Kārlis Krauze.

Pieprasītākais tēlnieks bija Ludvigs Reguts, kurš izstrādāja kokā septiņu korporāciju ģerboņus.

Ģerboņu izmaksas korporācijām ir visai līdzīgas, tās parasti svārstās robežās no 700 – 1400ls. Ģerboņu izstrādes procesā aktīvi piedalījušās arī korporāciju filistru biedrības, kas ne tikai materiāli sniedza atbalstu, bet arī aktīvi piedalījās vapeņa komisijās.

Latvijas Republikas laikā dibināto korporāciju ģerboņu izstrādes process parasti norisinājies uz konkrētās korporācijas gada jubileju. Savukārt pirms Latvijas Republikas laika korporācijām, ģerboņi izstrādāti uz nozīmīgiem notikumiem, piemēram, korporācijas oficiālajai atzīšanai. Korporācija *Fraternitas Livonica* ir vienīgā, kurai ir zināmi ģerboņu izmēri.

2.2 Studenšu Prezidiju konventa korporācijas

Studenšu Prezidiju konvents (SPK) *de facto* dibināts 1924.g 2.decembrī, kad to paveica divas vecākās latviešu studenšu korporācijas *Daugaviete* un *Gundega*. SPK *de jure* dibināts 1927.g 19.janvārī, kad SPK statūti tika iesniegti Latvijas Universitātes padomē

²⁵⁷ LVVA, 4262.f (Latvijas Universitātes studenti biedrība korporācija „Fraternitas Lacuania”), 1.apr., 1.1 (Statūti; vapeņa iztīrājums), 39, 41. l.p.

²⁵⁸ LVVA, 4262.f., 1.apr., 6.1 (Speciālā konventa sēžu protokolu grāmata, 1934. – 1939.), 28. l.p.

²⁵⁹ LVVA, 4262.f., 1.apr., 128.l (Kases grāmata, 1934. – 1937.), 37, 42. 48. l.p.

apstiprināšanai. Balstoties uz to, par dibinātājām vēl tiek uzskatītas studenšu korporācijas *Dzintra un Imeria*.²⁶⁰

Studenšu Prezidiju konventam raksturs bija tāds pats kā Prezidiju konventam, proti, SPK bija studenšu korporāciju augstākais likumdošanas, pārvaldes un tiesu orgāns, kas apvienoja visas studenšu korporācijas, kas ietilpa SPK. SPK līdzdarbojās akadēmiskā laikraksta „*Universitas*” izdošanā.²⁶¹ SPK darbojās ar mērķi „(..) lai pulcinātu nacionāli – valstiski domājošas studentes, audzināt tās par krietnām sabiedriskām darbiniecēm, attīstīt viņās ētisko un estētisko sajūtu un sievietes pienākuma apziņu un veicināt viņu starpā īstas draudzības nodibināšanos (..)”.²⁶²

SPK slēdza 1940.g. 13.jūlijā ar Sabiedrisko lietu ministra P.Blaua rīkojumu.²⁶³ Laika posmā no 1924.g. – 1940.g. SPK ietilpa deviņas korporācijas, no kurām astoņas bija latviešu, bet viena – krievu.

Korporācija *Daugaviete* (06.11.1921, Rīga)

Korporācijas reprezentējošais trikolors ir šāds: violets – zaļš – zelts.²⁶⁴ No heraldiskā viedokļa krāsu nozīme ir šāda: violets (heraldikā purpurs) - majestātiskums, valdnieka cieņa, taisnīgums, zaļš – prieks, cerība, uzticība mīlā, zelts (heraldikā dzeltens) – augstsirdība.²⁶⁵ Studenšu korporācijas piedēvētās krāsu nozīmes nav izdevies apsekot.

Daugaviete bija pirmā studenšu korporācija, kas uzsāka darbu pie ģerboņa izstrādes, jo tā ir vecākā studenšu korporācija Latvijā. Laika posmā no 1931.g. 23.februāra līdz 1931.g. 20.jūnijam korporācija noturēja septiņas sēdes, kurās tika aktīvi spriests par ģerboņa izmaksām, māksliniekiem, pie kuriem vērsties pēc ģerboņa metiem, kā arī par tēlnieku, kuram uzticēt veidot ģerboni materiālā.

Darbs pie ģerboņa sākās 1931.g. 13.aprīlī, kad tika ievēlēta „vapeņa komisija”, kuras uzdevums bija rūpēties par ģerboņa izstrādes procesu.²⁶⁶ Savā pirmajā ziņojumā vapeņa komisija korporāciju iepazīstināja ar aptuvenajām ģerboņa izmaksām, kas tika noteiktas uz 800 – 1000ls. Kā pirmie mākslinieki, pie kuriem plānoja vērsties pēc ģerboņa metiem, bija

²⁶⁰ Sperga I. (red.). *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: Ulme, 2003. 28. lpp.

²⁶¹ Turpat, 8 – 9. lpp.

²⁶² LVVA, 5571.f (Latvijas Universitātes studenšu prezidiju konvents), 1.apr., 14.l (Apvienoto studenšu korporāciju frakcijas noteikumi: krāsu nēsāšanas, reprezentācijas un sadzīves noteikumi), 37. lp.

²⁶³ Blaus P. Lēmums. *Valdības Vēstnesis*, 1940, 16.jūlijs, 1. lpp.

²⁶⁴ LVVA, 3718.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Daugaviete”), 1.apr., 1.l (Korporācijas „Daugaviete” statūti un grozījumi, 1921 – 1927.), 9. lp.

²⁶⁵ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

²⁶⁶ LVVA, 3718.f., 1.apr., 6.l (Konventa sēžu protokolu grāmata, 1930. – 1934.), 33, 45. lp.

Kārlis Zāle (1888 – 1942) un Konstantīns Rončevskis (1975 – 1935).²⁶⁷ Tomēr, kā vēlāk izrādījās, abi šie mākslinieki ģerboņa metus neizstrādāja neskatoties uz to, ka jau bija uzsāktas sarunas par to izstrādi. Līdz ar to vabeņa komisija vērsās pie grafiķa Viļa Krūmiņa un tēlnieka Burkarda Dzeņa (1875 – 1966). Izstrādātos metus vabeņa komisija korporāciju un filistres iepazīstināja 11.maija sēdē. Neviens no metiem netika atzīts par pieņemamu un līdz ar to vabeņa komisijai tika dots uzdevums parūpēties par jauniem metiem, lai būtu plašākas izvēles iespējas. Komisija vērsās pie tēlnieka Kārļa Baumaņa (1894 - 1963) un vēlreiz pie V.Krūmiņa.²⁶⁸ No mākslinieka Krūmiņa tika saņemts pārlabots ģerboņa mets, kas korporācijai patika vislabāk un pret to iebildumu nebija. Tomēr tas netika pieņemts kā galējais projekts, jo savu metu vēl nebija iesūtījis K.Baumanis. Neskatoties uz to, korporācija lika vabeņa komisijai griezties pie mākslinieka Sigismunda Vidberga (1890 – 1970) un tēlnieka Jāņa Brieža (1902 – 1923) pēc ģerboņu metiem. Jāatzīmē, ka J.Briedis ģerboņa metu neizstrādāja.²⁶⁹ Šie bija pēdējie mākslinieki, pie kuriem vērsās vabeņa komisija.

Galējo ģerboņa meta projektu pieņēma 22.jūnija sēdē, kad komisija korporāciju un filistres iepazīstināja ar S.Vidberga, B.Dzeņa, V.Krūmiņa un K.Baumaņa izstrādātajiem ģerboņa metiem. Par labāko tika atzīts V.Krūmiņa mets, kas tika pieņemts kā galējais, bet korporācija norādīja, ka ir nepieciešams stilizēt tā „(..) vidējo un apakšējo daļu”.²⁷⁰ Stilizācija tika realizēta saskaņā ar meta autoru.

Pirms sēdes, kurā pieņēma ģerboņa galējo metu, kādā filistru un aktīvo konventa sēdē tika izvirzīts jautājums par to, kas oficiāli korporācijai dāvās ģerboni. Iepriekš tika izlemts, ka ģerboni dāvās speciālais konvents, bet tā kā pie korporācijas bija nodibinājusies vīru savienība, tā bija izteikusi vēlmi dāvināt ģerboni. Līdz ar to tika izvirzītas divas prepozīcijas – atļaut to dāvāt vīru savienībai, vai palikt pie tā, kā ģerboni dāvās speciālais konvents. Balsojot tika izlemts, ka ģerboni dāvās speciālais konvents.²⁷¹

Interesanti, ka jautājumā par to, kurš tēlnieks veidotu ģerboni materiālā, nenotika ilgstoša diskusijas. Tas iespējams ir skaidrojams ar to, ka izraudzītais koka tēlnieks – Hugo Mercs – jau iepriekš bija kļuvis pazīstams korporāciju aprindās ar savu piedalīšanos citu korporāciju ģerboņu griešanā.²⁷² Ģerbonis griezts ozolkokā, tas atklāts un iesvētīts

²⁶⁷ LVVA, 3718.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Daugaviete”), 1.apr., 6.l (Konventa sēžu protokolu grāmata, 1930. – 1934.), 46. lp.

²⁶⁸ Turpat, 52. lp.

²⁶⁹ Turpat, 55 – 56. lp.

²⁷⁰ Turpat, 56. lp.

²⁷¹ Turpat, 55 – 56. lp.

²⁷² Turpat, 66. lp.

korporācijas desmit gadu pastāvēšanas jubilejas svinību laikā 1931.g. 6.novembrī, to iesvētīja V.Maldonis (1870 – 1941).²⁷³ (skatīt pielikuma 20.att.)

Ģerboņa izmaksas ir bijušas lielākas nekā sākotnēji aprēķinātās. Korporācijas kases grāmatā uzrādās, ka ģerbonis korporācijai ir izmaksāji 1790ls. Šī summa attiecīgi dalās starp māksliniekiem un Hugo Mercu. Māksliniekiem par metiem izmaksāti 390ls,²⁷⁴ savukārt K.Baumanim tika nosūtīti ziedi 20ls vērtībā kā pateicību par „(..) bezmaksas skici (..)”.²⁷⁵ H.Mercam samaksāti 1400ls par ģerboņa griešanu.²⁷⁶ Jāatzīmē fakts, ka pēc korporācijas likvidācijas 1940.g 13.jūlijā ar Sabiedrisko lietu ministra P.Blaua rīkojumu, likvidācijas komisija sastādīja korporācijas mantu sarakstu, kurā atzīmēts, ka ģerbonis iegādāts par 1800ls.²⁷⁷ Ir vērojama 10ls starpība, kas visticamāk būtu skaidrojama ar to, ka likvidācijas komisijas darbā ir ieviesusies kāda kļūda.

Korporācija *Gundega* (29.11.1923, Rīga)

Korporācija par savām reprezentējošajām krāsās izvēlējās šādas: zaļš – zils – sudrabs.²⁷⁸ No heraldikas viedokļa krāsu skaidrojums ir šāds: zaļš – prieks, cerība un uzticība mīlā, zils – uzticība, patiesums, sudrabs – miers un patiesums.²⁷⁹ Savukārt korporācija savām krāsām ir piešķīrušas šādu nozīmi: zaļš – dzimtenes zaļie lauki, zemes pamats, dzimtenes mīlestība, zils – debess tāles, cerība sasniegt mērķus, sudrabs – darba simbols, mudina nepagurt.²⁸⁰

Korporācijas ģerboņa izstrādes process risinājās no 1932.g. 5.decembra līdz 1933.g. 15.maijam. Šajā laika posmā septiņās korporācijas sēdēs tika lemts par ģerboņa metiem, par māksliniekiem, pie kuriem vērsties, ģerboņa izmaksām, kā arī par ģerboņa veidotāju materiālā.

Pirmo reizi korporācijas ģerboņa izstrādi apsprieda 1932.g. 5.decembrī notiekošajā korporācijas sēdē. Pēc debatēm tika pieņemts lēmums, ka ģerbonis ir jāizstrādā un, ka darbu pie tā jāpilda „vapeņa komisijai”, kurā ievēlēja trīs komitones un filistres. Nekavējoties

²⁷³ [b.a]. Daugavietes desmit gadu jubilejas svinības. *Universitas*. 1931, Nr. 6 (31). 97 – 98. lpp.

²⁷⁴ LVVA, 3718.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Daugaviete”), 1.apr., 562.l (Kases grāmata, 1929. – 1940.), 20, 22, 29. lp.

²⁷⁵ LVVA, 3718.f., 1.apr., 6.l (Konventa sēžu protokolu grāmata, 1930. – 1934.), 52. lp.

²⁷⁶ LVVA, 3718.f., 1.apr., 562.l, 22, 24, 27, 29 – 30. lp.

²⁷⁷ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departaments), 1.apr., 3890.l (Lieta par Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Daugaviete” likvidāciju), 1, 9. lp.

²⁷⁸ LVVA, 3724.f., 1.apr., 4403.l (Studenšu korporācija „Gundega” valdes locekļu saraksti, darbības, biedru fotogrāfijas un pārreģistrācijas materiāli), 5. lp.

²⁷⁹ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

²⁸⁰ [b.a]. *Studenšu korporācija Gundega*. Pieejams: <http://www.gundega.lv/#> [aplūkots 20.03.2012.].

korporācija vabeņa komisijai norādīja tās uzdevumu – „(..) parūpēties par vabeņa metiem”.²⁸¹ Pēc šīs sēdes 1932.gada rudens semestrī vairs netika pacelts jautājums par ģerboni. Šāda rīcība ir saprotama, jo tajā laikā tuvojās dažāda rakstura internie (iekšēji) pasākumi, kā arī drīz vien korporācijas aktīvā dzīve rudens semestrī tika slēgta.

Atsākoties aktīvajai dzīvei, turpinājās arī komisijas darbs un 1933.g. 30.janvārī komisija iepazīstināja korporāciju ar aptuvenajām ģerboņa izmaksām, kuras tika sastādītas uz 2000ls. Ģerboņa iegādei atsaucību deva arī korporācijas filistru biedrība, kas dāvāja šim nolūkam 500ls. Šāds dāsns žests nedaudz atviegloja korporācijas 1932./1933. akadēmiskā gada izdevumus, jo korporācija bija plānojusi pārcelties uz jaunu konventa dzīvokli. Attiecībā uz ģerboņa metiem komisijai pēc tiem uzdeva vērsties pie grafiķa V.Krūmiņa un mākslinieka Reinholda Kasparsona (1899 – 1966).²⁸²

Kādā korporācijas sēdē vabeņa komisija ziņoja „(..) ja kādai no com! [komilitonei – M.V] būtu, kas sakāms vai aizrādāms attiecībā uz vapeni, griezties pie vabeņa komisijas”.²⁸³ Iespējams korporācijā ārpus sēdēm starp komilitonēm bija izvērtušās diskusijas kādam ir jāizskatās ģerbonim, tā centrālajai idejai un kādas figūras būtu iekļaujamās tajā.

Ar pirmajiem diviem ģerboņa metiem korporācija tika iepazīstināta salīdzinoši vēlu, proti, 24.aprīlī, kad tika prezentēti divi V.Krūmiņa izstrādātie meti. Tie tika atzīti par nepiemērotiem, jo vabeņa komisija nebija saņēmusi R.Kasparsona un mākslinieka Augusta Annusa (1893 – 1984) izstrādātos metus. Par pēdējo jāatzīmē, ka viņa vārds korporācijas protokolos iepriekš neparādījās. Visticamāk, ka vienošanās par metu izgatavošanu bija panākta laikā, kad korporācijas sēdēs netika runāts par ģerboni. Tā kā nebija saņemti atlikušie meti, korporācija vabeņa komisijai lika vērsties pie vēl kādiem māksliniekiem. Tika izlemts, ka tie būs mākslinieki Kārlis Krauze, Arvīds Egle (1905 – 1977), Dreiks (? - ?) un Artūrs Dreklers (1899 – 1973). Šajā sēdē tika pacelts arī jautājums par to, kuram tēlniekam pasūtīt ģerboņa gatavošanu materiālā. Šajā jautājumā lika painteresēties vabeņa komisijai.²⁸⁴

No minētajiem māksliniekiem ģerboņa metus izstrādāja tikai K.Krauze un R.Kasparsons. Ar metiem korporācija tika iepazīstināta 8.maija vabeņa komisijas ziņojuma laikā. Apskatot iesniegtos metus (R.Kasparsons bija izstrādājis 4 metus) konvents bija lūdzis par tiem izteikties un apspriedes rezultātā tika izlemts, ka neviens no jaunajiem metiem nav bijis labāks par iepriekš V.Krūmiņa iesniegtajiem. Līdz ar to korporācija vienojās, ka pie

²⁸¹ LVVA, 4276.f (LU studenšu korporācija „Gundega”), 1.apr., 4.l (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1934.), 136. lp.

²⁸² Turpat, 151. lp.

²⁸³ Turpat, 168. lp.

²⁸⁴ Turpat, 191. lp.

V.Krūmiņa ir pasūtāms galējais ģerboņa mets. Šajā sakarībā būtu jāatzīmē, ka nav skaidrs vai pie mākslinieka tika pasūtīts pilnīgi jauns ģerboņa mets vai arī divu iepriekšējo apvienošana vienā, vai gluži pretēji – kādu no iepriekšējiem metiem pilnveidojot. Pēc tam, kad tika izlemts par ģerboņa metu, komisija ziņoja, ka visizdevīgāk ģerboņi ir izgatavot pie H.Merca, kurš par tā veidošanu kokā prasīja 1000ls.²⁸⁵

Ģerbonis atklāts un iesvētīts korporācijas desmit gadu pastāvēšanas jubilejas svinību laikā 1933.gada 29.novembrī.²⁸⁶ Diemžēl trūks ziņu, kas ģerboni iesvētījis. (skatīt pielikuma 21.att.)

Korporācijai ģerbonis izmaksāja 1850ls.²⁸⁷ No tiem 250ls izmaksāti V.Krūmiņam par diviem ģerboņa metiem un ģerboņa galējo metu, 60ls izmaksāti māksliniekam R.Kasparsonam par četriem ģerboņa metiem, savukārt K.Krauzem izmaksāti 20ls. H.Mercam par ģerboņa griešanu samaksāti 600ls.²⁸⁸ Tātad kopā par ģerboni izlietoti 930ls. Jāatzīmē, ka līdz mūsu dienām diemžēl nav saglabājusies korporācijas kases grāmata par 1935. – 1936.gadu, kurā viennozīmīgi ir atlikušās ziņas par ģerboņa izmaksām. Iepriekš minētā summa 1850ls tika uzrādīta korporācijas inventāra reģistra grāmatā.

Korporācija *Dzintra* (20.05.1924, Rīga)

Korporācija savā trikolorā izvēlējās šādas krāsas: oranžs - zaļš- gaiši zils.²⁸⁹ No heraldiskā viedokļa šīm krāsām ir šāda nozīme: oranžs – godkāre, zaļš – prieks, cerība, uzticība mīlā, gaiši zils (zils) – uzticība, patiesums.²⁹⁰ Savukārt pati korporācija krāsu skaidrojumā nav pieturējusies pie heraldiskā skaidrojuma: oranžs – mūsu dzimtene dzintarzeme, zaļš – cerība sasniegt mērķi, cerība – progresa ierosme, gaiši zils – sievietes skaistuma izjūta, dvēseles apgarotība.²⁹¹

Laika posmā no 1933.g. 15.maija – 1934.g. 2.maijam viens no svarīgākajiem korporācijas jautājumiem bija ģerboņa izstrāde. Pavisam 13 korporācijas un filistru apvienības sēdēs tika spriests par ģerboņa izstrādi. Pirmo reizi par ģerboņa izstrādi bija plānots spriest 1933.g 15.maijā, bet tas nenotika, jo jautājums tika atcelts no dienas kārtības. Līdz ar to ģerboņa jautājums tika atlikts uz nākamā akadēmiskā gada rudens semestri. Strādājot pie

²⁸⁵ LVVA, 4276.f (LU studenšu korporācija „Gundega”), 1.apr., 4.l (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1934.), 198 – 200. lpp.

²⁸⁶ [b.a]. Gundegas jaunais vapenis. *Universitas*. 1933, Nr. 15 (64). 272. lpp.

²⁸⁷ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departaments), 1.apr., 4410.l (LU studenšu korporācijas „Gundega” inventāra reģistrs, 1929. – 1940.), 2. lpp.

²⁸⁸ LVVA, 4276.f., 1.apr., 387.l (Kases grāmata, 1932. – 1934.), 21, 27, 41, 56. lpp.

²⁸⁹ Feldmane E. Dzintras desmitgadi. *Universitas*. 1934, Nr. 9 (73). 130 – 131. lpp.

²⁹⁰ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

²⁹¹ Feldmane E. Dzintras desmitgadi. *Universitas*. 1934, nr.9 (73). 130 – 131. lpp.

korporācijas 1933./1934.g akadēmiskā gada budžeta, aptuvenās ģerboņa izmaksas tika sastādītas uz 2000ls, kurā ietilpa biedreņu ikmēneša iemaksas izveidotajā „vapeņa fondā”.²⁹² Jāatzīmē, ka šāda fonda izveide bija raksturīga arī citām studenšu korporācijām. Ģerboņu metu iegādei atvēlēja 200ls, kurus bija paredzēts prezentēt nākamajā Filistru apvienības sēdē.²⁹³

Pēc ģerboņa budžeta pieņemšanas lēma, pie kuriem māksliniekiem vērsties pēc ģerboņa metiem. Kā pirmos divus kandidātus izvirzīja Niklāvu Strunki (1894 –1966) un Jūliju Madernieku, bet balsošanas rezultātā izlēma, ka ģerboņa metu izgatavošanu uzticēs N.Strunkem.²⁹⁴ Tomēr neskatoties uz to, vapeņa komisija bija pasūtījusi ģerboņu metus arī pie citiem māksliniekiem. Aicinājumu izstrādāt ģerboņa metus saņēma mākslinieki S.Vidbergs un K. Krauze, kā arī grafiķe Marija Induse – Muceniece (1904 – 1974).²⁹⁵

Atsākoties korporācijas aktīvajai dzīvei, pirmajā pavasara semestra sēdē 1934.g. 15.janvārī, korporācijas seniore ziņoja, ka vapeņa komisija līdz tai bija saņēmusi 19 ģerboņa metus. Visu metus bija iesnieguši seši mākslinieki, starp kuriem bija pirms tam neminēti mākslinieks A.Drekslers un arhitekts Valdis Zēbauers (1903 –1993). Ar māksliniekiem vienošanās par metu izstrādi bija panākta laikā, kad oficiālā korporācijas dzīve bija pārtraukta. Seniore ar dažiem metiem iepazīstināja sēdes dalībnieces, bet diemžēl sīkākas ziņas par ģerboņa izskatu korporācijas konventu protokolu grāmata nesniedz. Tomēr ir zināms, ka korporācija nevienu no 19 metiem neatzina par piemērotu. Līdz ar to tika izvirzīti divi priekšlikumi - „(..) griezties pie māksliniekiem vēl pēc jauniem metiem (..)” vai „(..) pārstrādāt pieņemamākos no esošiem”. Tika izlemts, ka būs nepieciešami vēl jauni meti un jāpārstrādā daži esošie, konkrēti „(..) mets nr.15 [un] mets nr.2 (..)”. Vapeņa komisijas ziņā tika atstāts jautājums, pie kuriem māksliniekiem griezties pēc jauniem metiem.²⁹⁶

1934.g 5.februārī notika Filistru apvienības sēde, kurā bija paredzēts iepazīstināt filistres ar saņemtajiem un pārstrādātajiem ģerboņa metiem. Tika ziņots, ka mets nr.15 un mets nr.2 ir pārstrādāti, kā arī ziņoja, ka S.Vidbergs ir iesniedzis pilnīgi jaunu metu un, ka vapeņa komisija ir saņēmusi „(..) vēl dažus jaunus metus”. Jāatzīmē, ka netika norādīts, kurš mākslinieks vai mākslinieki iesniedza jaunus metus. Sēdes laikā no korporācijas ienāca priekšlikums, ka ir jāizstrādā mets ar rudzupuķu zīmējumu, kuru pēc iespējas var pārstrādāt. Vapeņa komisijas ziņojuma noslēgumā tika ziņots, ka par metiem bija iztērēti 210ls paredzēto

²⁹² LVVA, 3730.f (LU studenšu biedrība – korporācija „Dzintra”), 1.apr., 6.1 (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1933.), 134, 136. lp.

²⁹³ LVVA, 3730.f., 1.apr., 7.1 (Konventa protokolu grāmata 1933. – 1935.), 9. lp.

²⁹⁴ Turpat, 11. lp.

²⁹⁵ Turpat, 12. lp.

²⁹⁶ Turpat, 14. lp.

200ls vietā. Līdz ar to par tālāko summu, kas nepieciešama metiem tika uzdots rūpēties pašai vabeņa komisijai.²⁹⁷

Neskatoties uz to, ka korporācija bija saņēmusi jau vairāk nekā 20 ģerboņa metus, tika pieņemts lēmums, ka ir nepieciešams griezties pie Viļa Krūmiņa.²⁹⁸

Līdztekus profesionālu mākslinieku izstrādātajiem ģerboņa metiem, savu ģerboņa metu iesniedza arī komilitone I.Jaunzeme. Nākamajā Filistru apvienības sēdē izlēma, ka ir nepieciešams pārstrādāt komilitones iesniegto metu, kā arī, ka ir nepieciešams vērsties pie mākslinieka Burkarda Dzeņa pēc jauniem metiem.²⁹⁹ Tomēr kā vēlāk izrādījās B.Dzenis pasūtītos metus nav izstrādājis laika trūkuma dēļ, kas radies pēc mākslinieka aizņemšanās pie citiem darbiem.³⁰⁰

Ģerboņa galējais mets tika pieņemts filistru apvienības sēdē, kas risinājās 1934.g. 12.martā. Balsojuma rezultātā ar 43 balsīm par, septiņām pret un deviņām atturoties pieņēma komilitones I.Jaunzemes ģerboņa metu. Jāatzīmē, ka tas ir vienīgais gadījums starp studenšu korporācijām, kad par ģerboņa galējo metu pieņem komilitones nevis profesionāla mākslinieka izstrādāto metu. Seniore izteica priekšlikumu, ka būtu labi, ja māksliniekiem, kas piedalījās ar saviem metiem, būtu jāpaziņo vai viņu mets ir vai nav izvēlēts par korporācijas ģerboni. Atklāts palika jautājums, kuram tēlniekam uzticēt ģerboņa veidošanu materiāla. Par to bija jāparūpējas vabeņa komisijai.³⁰¹

Nākamajos korporācijas sēžu protokolos par ģerboni ir dažas neskaidras ziņas. Šīs ziņas saistās ar lēmumu ģerbonī likt dzintara gabalus.19.marta speciālajā konventa sēdē tika pieņemts lēmums, ka ģerbonī tie netiks likti (plānots bija likt septiņus), bet savukārt 2.maija speciālajā konventa sēdē tika ziņots, ka „(..) dzintara gabali iesniedzami līdz 7.maijam (..)”. Acīmredzot ārpus protokolu ierakstiem ir palikusi vienošanās ģerbonī tomēr iekļaut dzintara gabalus.³⁰²

Pēc ģerboņa atklāšanas un ievētīšanas pēc komilitones M.Ziģeles priekšlikuma tika pieņemts lēmums samaksāt 100ls māksliniekam Rūdolfam Āboliņam (1909 - 2007).³⁰³ Diemžēl nav norādīts par ko tiek maksāta šī summa, bet balstoties uz to, ka vairakkārt

²⁹⁷ LVVA, 3730.f (LU studenšu biedrība – korporācija „Dzintra”), 1.apr., 7.1 (Konventa protokolu grāmata, 1933. – 1935.), 20, 21. lp.

²⁹⁸ Turpat, 24. lp.

²⁹⁹ Turpat, 26. lp.

³⁰⁰ Turpat, 30. lp.

³⁰¹ Turpat, 30. lp.

³⁰² Turpat, 43. lp.

³⁰³ Turpat, 49. lp.

korporācijas protokolos netika norādīti vairāki ģerboņu metu autori, ir pieļaujama doma, ka šī summa samaksāta par ģerboņu metiem.

Diemžēl trūkst skaidru un precīzu ziņu, kas ģerboni ir griezis un kādā materiālā. Ģerbonis atklāts un iesvētīts 1934.gada 18.maijā „Dzintras” desmit gadu pastāvēšanas jubilejas svinību laikā. Ģerboni iesvētīja mācītājs Ludis Bērziņš (1870 – 1965).³⁰⁴ (skatīt pielikuma 22.att.)

Interesanti, ka 1934.g. 12.novembra konventa sēdē tika pieņemts lēmums apdrošināt ģerboni. Tas ir vienīgais šāda veida gadījums starp studenšu korporācijām, kad tiek apdrošināts ģerbonis.³⁰⁵

Runājot par galējām ģerboņa izmaksām ir vērts atzīmēt, ka vabeņa fondā tika iemaksāti 1336ls, kuru sastādīja biedreņu iemaksas pa 3ls mēnesī³⁰⁶ un korporācijas filistru biedrības dāvinājums 500ls.³⁰⁷ Ģerboņa izgatavošana izmaksājusi 400ls,³⁰⁸ bet metu pasūtīšana – 450ls,³⁰⁹ R.Āboliņam 100ls. Tātad kopēja ģerboņa summa sastāda 950ls. Šajā situācijā jāatzīmē, ka augstāk minētā summa ir pārāk maza ģerboņa izveidošanai, it īpaši izlietotā summa par ģerboņa griešanu. Salīdzinot šo summu ar studenšu korporāciju *Daugaviete*, kas par ģerboņa griešanu samaksāja 1400ls,³¹⁰ ir pieļaujama doma, ka *Dzintras* kases grāmatā trūkst kāds ieraksts par izlietoto naudu ģerboņa griešanā.

Pēc tam, kad korporācija tika likvidēta, tās likvidācijas komisija nosūtīja vēstuli kokačniekam Hugo Mercam, kurā tika lūgts „(..) izsniegt Latvijas Universitātes Profesionālai studentu organizācijai Jums glabāšanā nodoto likvidētās korporācijas „Dzintra” vapeni”.³¹¹ Līdz ar to, šo aicinājumu nodod ģerboni var uztvert kā liecību, ka ģerboni ir darinājis Hugo Mercs. Ģerbonis darināts ozolkokā.

³⁰⁴ Feldmane E. Dzintras desmitgadi. *Universitas*. 1934, Nr. 9 (73). 130 – 131. lpp.

³⁰⁵ LVVA, 3730.f (LU studenšu biedrība – korporācija „Dzintra”), 1.apr., 7.l (Konventa protokolu grāmata, 193. – 1935.), 67. lp.

³⁰⁶ LVVA, 3730.f., 1.apr., 51.l (Kases grāmata, 1931. – 1933.), 61 - 99.lp; LVVA, 3730.f., 1.apr., 52.l (Kases grāmata, 1934. – 1935.), 2 – 23. lp.

³⁰⁷ LVVA, 5670.f (Korporācijas „Dzintra” filistru biedrība), 1.apr., 13.l (Kases grāmata, 1928. – 1938.), 47. lp.

³⁰⁸ LVVA, 3730.f., 1.apr., 52.l, 5, 16, 29. lp.

³⁰⁹ LVVA, 3730.f., 1.apr., 51.l, 80, 90, 94, 99. lp; LVVA, 3730.f., 1.apr., 52.l, 5. lp.

³¹⁰ LVVA, 3718.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Daugaviete”), 1.apr., 562.l (Kases grāmata, 1929. – 1940.), 22, 24, 27, 29 – 30. lp.

³¹¹ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departaments), 1.apr., 3872.l (Lieta par Latvijas Universitātes studentu biedrības „Korporācija „Dzintra”” likvidāciju), 50. lp.

Korporācija *Imeria* (19.11.1924, Rīga)

Korporācija par savām reprezentējošajām krāsās izvēlējās šādas: brūns – zils - zelts.³¹² No heraldiska viedokļa tās tiek izteiktas šādi: brūns – neheraldiska krāsa, zils – uzticība, patiesums, zelts – augstsirdība.³¹³ Savukārt korporācija savas krāsas skaidro šādi: brūns – tautība, zils – zinātne, zelts – sievietes pienākuma apziņa.³¹⁴

Darbs pie korporācijas ģerboņa, spriežot pēc korporācijas un filistru biedrības protokolu grāmatām, ir bijis visai neregulārs, bet savlaicīgi uzsākts. Laika posmā no 1931.g. 9.maija līdz 1934.g. 19.februārim astoņās korporācijas un filistru biedrības sēdēs lēma par ģerboņa izstrādi. Lai arī cik īpatnēji tas nebūtu, sēžu laikā netika konkrēti lemts par aptuvenajām ģerboņa izmaksām, kā arī par māksliniekiem, pie kuriem vērsties pēc metiem. Jāatzīmē, ka gan korporācija, gan filistru biedrība aprobežojās ar sīkiem un dažkārt neskaidriem ierakstiem par ģerboņa izstrādi protokolu grāmatās.

Filistru biedrība pirmā pieskārās ģerboņa izstrādes nepieciešamībai, jo 1931.g. 9.maijā biedrības sēdē pieņēma lēmumu „(..) ņemt dalību vabeņa fondā, ja tāds tiktu dibināts”. Nākamajā filistru biedrības sēdē, kas notika gandrīz gadu pēc augstāk minētās sēdes, tika sastādīta summa ar, kuru filistru biedrība ir gatava piedalīties vabeņa fondā. Tā tika noteikta uz 500ls, kuru bija plānots iegūt no „(..) kārtējām repartīcijām kā 10ls no katras filistru biedrības locekļa 2 gadu laikā [laika posmā no 1932. – 1934.g. – M.V]”.³¹⁵

Līdzīgi kā iepriekš aprakstītajām korporācijām, arī *Imeria* izveidoja vabeņa komisiju, kas darbojās ģerboņa izstrādes procesā. Tās pirmais uzdevums bija vērsties „(..) pie mūsu [Latvijas – M.V] labākajiem un spējīgākajiem māksliniekiem ar lūgumu izgatavot vabeņim metus”.³¹⁶ Ziņas par māksliniekiem ir ļoti skopas. Ir zināms, ka vismaz divus metus uz 1934.g. izstrādāja Arvīds Štrauss,³¹⁷ vismaz vienu metu izstrādāja V.Krūmiņš,³¹⁸ kā arī vienu metu bija izstrādājis kokačnieks H.Mercs ar, kuru korporācija bija apmierināta.³¹⁹ Jāatzīmē, ka kokačnieka iesniegtais mets ir bijis vienīgais zināmais šāda veida gadījums starp studentu korporācijām. Par A.Štrausu atzīmējams, ka viņa divi izstrādātie meti ir saglabājušies līdz mūsu dienām (skatīt pielikuma 23.1.att. un 23.2.att.). Tas ir otrais gadījums starp studentu un

³¹² LVVA, 4275.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība – „korporācija *Imeria*”), 1.apr., 9.l (Konventa protokolu grāmata, 1924. – 1928.), 9. lpp.

³¹³ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga, Neputns, 2007. 28 – 29. lpp.

³¹⁴ LVVA, 4275.f., 1.apr., 9.l, 23. lpp.

³¹⁵ LVVA, 5678.f (LU studentu korporācijas „*Imeria*” filistru palīdzības biedrība), 1.apr., 2.l (Pilna biedru sapulču protokolu grāmata, 1928. – 1940.), 6, 8. lpp.

³¹⁶ Veise M. *Imeria*'s vabeņa idejas. *Universitas*. 1934, Nr. 15 (79). 245. lpp.

³¹⁷ LVVA, 4275.f., 1.apr., 7.l (Vabeņu meti), 1 – 2. lpp.

³¹⁸ Veise M. *Imeria*'s vabeņa idejas. *Universitas*. 1934, Nr. 15 (79). 245. lpp.

³¹⁹ LVVA, 4275.f., 1.apr., 12.l (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1934.), 263. lpp.

studenšu korporācijām, kad kāda mākslinieka izstrādātie meti ir saglabājušies. Atgriezoties pie H.Merca meta, sēdē, kurā to apsprieda, vabeņa komisija ziņoja, ka līdz tam brīdim bija saņemti vairāki citi meti. Diemžēl par šiem metiem korporācijas konventu grāmata klusē.³²⁰

Laika posmā no 1932.g 28.novembra līdz 1933.g 6.novembrim konventa protokolu grāmatā nav atrodamas ziņas par ģerboņa metiem, to māksliniekiem un par vabeņa komisijas darbību. Tas ir visai neierasti, jo iepriekš aprakstīto studenšu korporāciju vabeņu komisijas visai regulāri ziņoja par savu darbību un paveikto.

1933.g. 27.novembra korporācijas sēdē vabeņa komisijai no komilitones E.Neimanis ienāca jautājums vai filistru biedrība ir plānojusi piedalīties ģerbona izstrādes procesā. Tika paskaidrots, ka filistru biedrība tajā piedalīsies.³²¹

Pēdējās ziņas par ģerboņa izstrādi ir meklējamas 1934.gada sākumā, kad „(..) goda filstre Antonas jaunkundze (..)” bija izteikusi vēlēšanos redzēt iesūtītos ģerboņa metus un ieteica, ka labākos vajadzētu palielināt „(..) līdz dabīgam lielumam”. Nav īsti skaidrs ar ko ir domāts „dabīgs lielums”.³²²

Par korporācijas ģerboņa galējo metu pieņēma grafiķa V.Krūmiņa izstrādāto, bet to ozolkokā izveidot pasūtīja pie H.Merca. Ģerbonis atklāts un iesvētīts korporācijas desmit gadu pastāvēšanas jubilejas svinību laikā 1934.g. 19.novembrī.³²³

Ģerboņa izmaksas ir visai neskaidras. Zināms, ka ģerboņa izstrāde izmaksājusi 1288ls. Šī summa dalās divās daļās, proti, 188ls samaksāti par ģerboņa metiem, bet 1100ls par ģerboņa veidošanu.³²⁴ Savukārt korporācijas kases darbības pārskatā ir minēts, ka ģerbonis 1934.g. rudens semestrī ir izmaksājis 1326,80ls. Visticamāk, ka kases grāmatā nav ticis veikts kāds ieraksts par ģerboņa izmaksām. Jāatzīmē, ka filistru biedrība ģerboņa izstrādei bija dāvājusi 350ls iepriekšnoteikto 500ls vietā.³²⁵ Interesanti, ka filistru biedrības kases grāmatā ir ieraksts, ka rudens semestrī korporācijai par ģerboni samaksāti tikai 75ls. Tas bija vienīgais ieraksts visā kases grāmatā, kas bija saistīts ar korporācijas ģerboni.³²⁶

³²⁰ LVVA, 4275.f (Latvijas Universitātes studenšu biedrība – „korporācija Imeria”), 1.apr., 12.l (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1934.), 263. lp.

³²¹ Turpat.

³²² LVVA, 4275.f., 1.apr., 13.l (Konventa protokolu grāmata, 1934. – 1935.), 27. lp.

³²³ Veise M. Imeria's vabeņa idejas. *Universitas*. 1934, Nr. 15 (79). 245. lpp.

³²⁴ LVVA, 4275.f., 1.apr., 509.l (Kases grāmata, 1930. – 1935.), 70 – 71, 74, 80 – 81. lp.

³²⁵ LVVA, 4275.f., 271.l (Darbības un kases pārskati. Biedru saraksti, 1932. – 1940.), 118. lp.

³²⁶ LVVA, 5678.f (LU studenšu korporācijas „Imeria” filistru palīdzības biedrība), 1.apr., 10.l (Kases grāmata, 1928. – 1940.), 11. lp.

Korporācija Selga (17.02.1927, Rīga)

Korporācijas reprezentējošās krāsas ir šādas: dzeltens – zils – sudrabs.³²⁷ Heraldiski šīs krāsas izsaka: dzeltens (Heraldiski zelts) – augstsirdība, zils – uzticība, patiesums, sudrabs – miers, patiesums.³²⁸ Savukārt korporācija savas krāsas skaidro šādi: dzeltens – saulaini apgarots dzīves un darba prieks, zils – plašums, tāle, zinātne, sudrabs – pelēko ikdienu sudrabā vērot.³²⁹

Korporācijas darbība pie ģerboņa izstrādes ir gandrīz nezināma. Tas ir tāpēc, ka līdz mūsu dienām ir saglabājusies tikai viena korporācijas konventu protokolu grāmata, kas vēsta par laika posmu no 1927. – 1931.gadam, kad jautājums par ģerboni netika pacelts. Līdz ar to iegūtā informācija par ģerboņa izstrādi balstās uz netiešām ziņām.

Visticamāk darbs pie ģerboņa sākās kādā brīdī 1934.gada rudens semestrī, kad korporācija *Selga* bija lūgusi korporācijai *Gaundega* izsniegt tās ģerboņa projektu kā paraugu savam ģerboņa projektam. *Selgas* lūgumu noraidīja.³³⁰ Tas iespējams darīts tāpēc, lai augstāk minētajām korporācijām nebūtu savstarpēji līdzīgi ģerboņi.

Drošas zināms, ka *Selga* bija izveidojusi „vapeņa fondu”, kurā līdz 1937.g. 12.janvārīm bija paredzēts, ka katrai komilitonei vapeņa fondā vēl bija jāiemaksā 5ls. Šis lēmums korporācijā tika pieņemts ap 1936.g oktobri - novembri, jo par to tika ziņots korporācijas filistru biedrībā.³³¹

Saistībā ar ģerboņa meta autoru ir dažas neskaidrības. Akadēmiskā laikraksta „*Universitas*” rakstā par korporācijas desmit gadu jubilejas svinībām ir teikts, ka uz tām bija ielūgts arī mākslinieks V.Krūmiņš. Līdz ar to var uzskatīt, ka viņš ir izstrādājis galējo metu, jo korporācijas (gan studentu, gan studenšu) uz ģerboņa atklāšanas un iesvētīšanas ceremoniju vienmēr aicināja gan ģerboņa griezēju, gan meta autoru.³³² Tomēr korporācijas interneta mājas lapā ir teikts, ka ģerboņa metu ir izstrādājis mākslinieks Ernests Ābele (1910 – 1988),³³³ kurš nebija ieradies uz ģerboņa atklāšanas ceremoniju. Iespējams abi mākslinieki līdzdarbojās pie galējā meta izstrādes vai arī V.Krūmiņš bija aicināts uz ģerboņa atklāšanu kā goda viesis. Ģerbonis atklāts un iesvētīts korporācijas desmit gadu pastāvēšanas jubilejas

³²⁷ LVVA, 2442.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Selga”), 1.apr., 1.l (Korporācijas „Selga” statūti), 1. lpp.

³²⁸ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28.lpp.

³²⁹ Millere – Ventere A. Korporācijas Selgas desmit gadi. *Universitas*. 1937, Nr. 3 (110). 52. lpp.

³³⁰ LVVA, 4276.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Gundega”), 1.apr., 4.l (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1934.), 311. lpp.

³³¹ LVVA, 5671.f (Korporācijas „Selga” filistru biedrība), 1.apr., 3.l (Darbības pārskati, amatpersonu saraksts un sarakste ar filistriem par legalizācijām, 1932. – 1940.), 105. lpp.

³³² L.P. Selgas desmit gadu jubilejas svinības. *Universitas*. 1937, Nr. 4 (111). 76. lpp.

³³³ [b.a]. Vapenis. Pieejams: http://www.selga.lv/?page_id=193 [aplūkots: 12.03.2012.].

svinību laikā 1937.g. 18.februārī. To ozolkokā griezis H.Mercs, bet iesvētījis Dr.teol Teodors Grīnbergs (1870 – 1962).³³⁴ (skatīt pielikuma 24.att.)

Vienīgās ziņas par ģerboņa izmaksām sniedz filistru biedrības kases grāmata un protokolu grāmata. Kases grāmatā ir ieraksts, ka 1937.g. februāra vidū filistru biedrība korporācijai par ģerboni samaksājusi 140ls,³³⁵ savukārt protokolu grāmatā ir teikts, ka „(..) no tautietes filistres O.Abols aizlienēti 90 lati, dažādu steidzīgu parādu kārtošanai. (..) No 90 latiem, 50 lati aizmaksāti par vaperi (..)”.³³⁶ Tātad filistru biedrība korporācijai bija palīdzējusi ar vismaz 190ls. Jāatzīmē, ka augstāk minētā filistru biedrības kases grāmata ir vienīgā, kas saglabājusies līdz mūsu dienām. Diemžēl korporācijas kases grāmata par 1937. – 1939.g. līdz mūsu dienām nav saglabājusies, kurā visticamāk ir atrodama sīkāka informācija par ģerboņa izmaksām. Tomēr nelielas ziņas par ģerboņa izmaksām vajadzēja sniegt kases grāmatai par 1936. – 1937.gadu, kas ir saglabājusies, bet nezināmu iemeslu dēļ tajā nav veikts neviens ieraksts, kas vēstītu par ģerboņa izmaksām.³³⁷

Korporācija *Gaujmaliete* (22.03.1927, Rīga)

Korporācijas reprezentējošās krāsas ir šādas: balts – zils – zelts.³³⁸ Tās no heraldiskā viedokļa tiek skaidrotas šādi: balts (heraldiski sudrabs) – miers un patiesums, zils – uzticība, patiesums, zelts – augstsirdība,³³⁹ bet savukārt pati korporācija tās skaidro šādi: balts – skaidra dvēsele, Gaujas krastu ziedi, zils – ticība, zilā debess pāri Gaujai, zelts – zinātne, zeltainās druvas Gaujas malā.³⁴⁰

Ziņas par korporācijas ģerboņa radīšanas procesu ir ļoti skopas. Konventa protokolu grāmata, kas sniedz ziņas par korporācijas darbību laika posmā no 1932. – 1940.gada, diemžēl nesniedz konkrētu informāciju par ģerboņa izstrādes aptuveno budžetu, par māksliniekiem, pie kuriem vērsās pēc metiem, kā arī par tēlnieku, pie kura pasūtīta ģerboņa darināšana materiālā.³⁴¹ Tomēr ir zināms, ka korporācija bija izveidojusi „vapeņa komisiju”³⁴² un vapeņa fondu”. Fonda izveide ir notikusi kādā brīdī pirms 1936.g. 27.janvāra, jo par to liecina

³³⁴ L.P. Selgas desmit gadu jubilejas svinības. *Universitas*. 1937, Nr. 4 (111). 76. lpp.

³³⁵ LVVA, 5671.f (Korporācijas „Selga” filistru biedrība), 1.apr., 4.l (Kases grāmata, 1937. – 1940.), 4. lp.

³³⁶ LVVA, 5671.f., 1.apr., 2.l (Valdes sēžu un pilnsapulču protokolu grāmata, 1937. – 1940.), 1. lp.

³³⁷ LVVA, 2442.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Selga”), 1.apr., 18.l (Kases grāmata, 1936. – 1937.).

³³⁸ M.P Gaujamlietes desmitgadu jubilejas svinības. *Universitas*, Nr. 6 (113). 138 – 139. lpp.

³³⁹ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

³⁴⁰ M.P Gaujamlietes desmitgadu jubilejas svinības. *Universitas*, Nr. 6 (113). 138 – 139. lpp.

³⁴¹ LVVA, 2443.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Gaujmaliete”), 1.apr., 2.l (Konventa protokolu grāmata, 1932. – 1940.).

³⁴² M.P Gaujamlietes desmitgadu jubilejas svinības. *Universitas*, Nr. 6 (113). 138 – 139. lpp.

ieraksts konventu protokolu grāmatā 27.janvārī notiekošajā sēdē, kad korporācijas prezidijs ziņoja, ka vapeņa fondam ir ziedoti 10ls.³⁴³

1936.gada pēdējā ceturksnī, proti, oktobra vidū notika divas korporācijas sēdēs, kurās tika pacelts jautājums par ģerboni. 19.oktobrī tika pieņemts ģerboņa galīgais mets.³⁴⁴ Jāatzīmē, ka iepriekš minētajā konventa protokolu grāmatā pie šīm sēdēm nekas netika minēts par ģerboņa jautājumu.

Ģerboņa idejas autors ir korporācijas goda filistrs arheologs Francis Balodis (1882 – 1947), kurš bija veidojis „(..) vapeņa uzmetumu (..)”. Savukārt to tālāk attīstīja mākslinieks Ludolfs Liberts (1895 – 1959), kura zīmējumu pieņēma, ka galējo ģerboņa metu. Ģerboni ozolkokā griezis H.Mercs. Tas tik atklāts un iesvētīts korporācijas desmit gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās 1937.g. 22.martā. Ģerboni iesvētīja Dr.teol. Alberts Freijs (? - ?).³⁴⁵ (skatīt pielikuma 25.att.)

Diemžēl trūks jebkādu ziņu par ģerboņa izmaksām, tai skaitā par metiem un griešanu, jo līdz mūsu dienām nav saglabājusies neviena korporācijas kases grāmata.

Korporācija *Varavīksne* (25.11.1927, Rīga)

Korporācijas reprezentējošās krāsas ir šādas: zils – zelts – violets.³⁴⁶ Skatoties no heraldiskā viedokļa šīs krāsas tiek izteiktas šādi: zils – uzticība, patiesums, zelts – augstsirdība, violets (heraldiski purpurs) – majestātiskums, valdnieka cieņa un taisnīgums.³⁴⁷ Savukārt pati korporācija savas krāsas izsaka šādi: zils – ilgas, zelts – sirdsskaidrība, violets – zinātnes un dzīves minējums.³⁴⁸

Līdzīgi kā iepriekšējai aprakstītajai korporācija, arī šai ziņas par ģerboņa izstrādes procesu ir ļoti skopas. Ir zināms tikai tas, ka ir bijusi „vapeņa komisija”, kas izveidota 1935.g. 4.martā korporācijas sēdes laikā.³⁴⁹ Ģerboņa izstrāde korporācijai ir prasījusi piecus semestrus (no 1935.gada pavasara – 1937.gada rudenim), kuru laikā konvents tika iepazīstināts ar jaunāko informāciju ģerboņa izstrādes jautājumā. Interesanti, ka kādā no korporācijas internā

³⁴³ LVVA, 2443.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Gaujamliete”), 1.apr., 2.l (Konventa protokolu grāmata, 1932. – 1940.), 30. lp.

³⁴⁴ LVVA, 2443.f., 1.apr., 17.l (Izgājušo rakstu noraksti, 1936. – 1940.), 3, 5. lp.

³⁴⁵ M.P Gaujamlietes desmitgadu jubilejas svinības. *Universitas*, Nr. 6 (113). 138 – 139. lpp.

³⁴⁶ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departaments), 1.apr., 7988.l (Lieta par Latvijas Universitātes studenšu biedrību – korporāciju savienības „Studenšu prezidiju konvents” darbību. Statūti), 29. lp.

³⁴⁷ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

³⁴⁸ Jansone M (sast.). *Korporācijas Varavīksne 50 gadi*. Lincoln: Augstums Printing Service, 1979. 10. lpp.

³⁴⁹ L.L. Varavīksnes desmitgadu jubilejas svinību norise. *Universitas*. 1937, Nr. 14 (121). 371. lpp.

izdevumā ģerboņa izstādes process ir bijis „(..) uzdevums, ko ar sirds drebēšanu sākām risināt”.³⁵⁰

Ģerboņa metu darinājis V.Krūmiņš, bet ozolā to veidoja H.Mercs. Ģerbonis atklāts un iesvētīts korporācijas desmit gadu pastāvēšanas jubilejas svinībās 1937.g. 25.novembrī. Iesvētīšanu ar „(..) dziļi izjustu pārdzīvotu runu (..)” veica mācītāja filistre cand.teol Agnese Pone (1898 – ?).³⁵¹ (skatīt pielikuma 26.att.)

Diemžēl trūkst ziņu par ģerboņa izmaksām, jo līdzīgi kā ar konventu protokolu grāmatām, līdz mūsu dienām nav saglabājušās arī korporācijas kases grāmatas.

Korporācija *Aurora* (08.05.1933, Rīga)

Korporācija par savām reprezentējošajām krāsām izvēlējās šādas: zelts – zils – purpurs.³⁵² Heraldiski šīs krāsas tiek izteiktas šādi: zelts – augstsirdība, zils – uzticība, patiesums, purpurs – majestātiskums, valdnieka cieņa, taisnīgums.³⁵³ Savukārt korporācija savas krāsas izsaka šādi: zelts – skaidru sirdi, zils – ilgās pēc zinātnes, purpurs – celt dzimteni saulē.³⁵⁴

Kā jaunākā no latviešu studenšu korporācijām, tā attiecīgi vēlāk sāka darbu pie ģerboņa izstrādes. Jāatzīmē, ka vienīgie divi ieraksti par ģerboņa izstrādi atrodami attiecīgi konventu protokolu grāmatā un protokolu izrakstos. Diemžēl šie ieraksti ir saturiski vienādi.

1939.g 30.oktobrī korporācijas sēdē tika izveidots „vapeņa fonds”, kurā bija paredzēts, ieskaitīt „(..) visas soda naudas maksas, ziedojumus, com. [komilitoņu - MV] maksas sākot ar 11s gadā un filistru maksas sākot ar 201s gadā”. Sēdes laikā tika pacelts jautājums par „vapeņa komisiju”, kuru bija plānots izveidot brīvlaikā (sesijas laikā), kad Rīgā bija plānojušas ierasties vairākas korporācijas filistres. Komisijā bija paredzēts ievēlēt sešas locekles – filistres un komilitones.³⁵⁵

Diemžēl tālāka rīcība ģerboņa jautājumā nav zināma. Pieļaujama doma, ka darbu pie ģerboņa izstrādes pārtrauca Padomju okupācija un līdz ar to korporācijas slēgšana 1940.g 13.jūlijā ar Sabiedrisko lietu ministra P.Blaua rīkojumu. Par to liecina likvidācijas komisijas ziņojumi, kad tā ieradās korporācijas telpās 1940.g 19.jūnijā un pārņēma korporācijas mantas,

³⁵⁰ Jansone M (sast.). *Korporācijas Varavīksne 50 gadi*. Lincoln: Augstums Printing Service, 1979. 13. lpp.

³⁵¹ L.L. Varavīksnes desmitgadu jubilejas svinību norise. *Universitas*. 1937, Nr. 14 (121). 371. lpp.

³⁵² LVVA, 5571.f (Latvijas Universitātes studenšu Prezidiju konvents), 1.apr., 3.l (LU studenšu biedrības „Aurora” 1932.g statūtu un to pārgrozījumi. Biedrības konventa sēdes protokoli, locekļu saraksti un iekārtas un darbības noteikumi, 1932. - 1937.), 15. lp.

³⁵³ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 28. lpp.

³⁵⁴ LVVA, 4269.f (Latvijas Universitātes studenšu biedrība „Aurora”), 1.apr., 4.l (Konventa sēžu protokoli, 1936. – 1940.), 90. lp.

³⁵⁵ Turpat, 75. lp.

starp kurām nav bijis korporācijas ģerbonis.³⁵⁶ Autora izteikto domu par ģerboņa izstrādes procesa apstāšanos apstiprina vēl divas liecības: 1) Katra studentu vai studenšu korporācija, kas 20.gs. 30.gados izstrādāja ģerboni, akadēmiskajā laikrakstā par to publicēja rakstu klāt liekot ģerboņa attēlu. Tāda veida raksts laikrakstā par *Auroru* netika publicēts; 2) vēsturnieka Valtera Ščerbinska grāmatā „*Uzticīgi draugam*”³⁵⁷ sadaļā par korporāciju *Aurora* klāt likts korporācijas ģerbonis, kas vizuāli krasī atšķiras no 20.gs. 30.gados veidotajiem studenšu korporāciju ģerboņiem. Tam vizuāli ir liela līdzība ar Padomju laikā veidotajiem pilsētu ģerboņiem. Līdz ar to, pētījuma autors uzskata, ka *Auroras* ģerbonis ir veidots pēc korporācijas likvidācijas. (skatīt pielikuma 27.att.)

1940.g. 13.jūlijā Sabiedrisko lietu ministrs Pēteris Blaus pēc Padomju varas iestāžu pavēles, izdeva rīkojumu par visu studentu organizāciju likvidāciju, tai skaitā studentu un studenšu korporācijām, un to filistru biedrībām.³⁵⁸ Nekavējoties tika uzsākts darbs pie korporāciju piederošo nekustamo īpašumu un mantu nacionalizēšanas un pārņemšanas. Pārņemtās mantas, kurām bija „kultūrvēsturiska vērtība” tai skaitā arī korporāciju ģerboņi, tika nodotas glabāšanā Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam. Tomēr vairākas korporācijas centās savus ģerboņus un citas regālijas paslēpt un nepieļaut to pārņemšanu. Dažām korporācijām tas izdevās, bet lielākajai daļai tas neizdevās.

To paslēpt izdevās studenšu korporācijai *Daugaviete*. Ģerbonis līdz pat 1989.g. glabājās filistres I.Lejas malkas šķūnītī zem malkas. Patreiz ģerbonis ir atjaunots un tiek izmantos korporācijas vajadzībām.³⁵⁹ Studentu korporācija *Fraternitas Lataviensis* savu ģerboni mēģināja noslēpt pie kāda komilitoņa vecākiem lauku mājās. Ģerboņus tur tika nogādāts, bet ilgi tas tur neuzturējās. Par ģerboņa pārvešanu uzzināja izveidotā korporācijas likvidācijas komisija, kas pieprasīja, lai ģerbonis tiktu atgādāts atpakaļ uz Rīgu. Pēc tam, kad to atgādāja atpakaļ, tas tika nodots glabāšanā Rīgas pilsētas vēsturiskajam muzejam.³⁶⁰

Nodotie korporāciju ģerboņi minētā muzeja krājumā bez īpašas ievērības nogulēja līdz 1949.g. 26.septembrim, kad tika izveidota komisija, kas izvērtēja vai korporāciju ģerboņi

³⁵⁶ LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas un Preses biedrību departaments), 1.apr., 3127.l (Lieta par biedrības LU studenšu korporācijas „Aurora” likvidāciju), 8 – 12. lpp.

³⁵⁷ Ščerbinskis V. *Uzticīgi draugam: Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas*. Rīga: Prezidiju Konvents, 2010. 87. lpp.

³⁵⁸ Blaus P. Lēmums. *Valdības Vēstnesis*, 1940, 16.jūlijs. 1.lpp.; Attiecīgo korporāciju likvidācijas lietas skatīt izmantotās literatūras un avotu sarakstā.

³⁵⁹ [b.a]. *Daugaviete Latvijā līdz 1941.g.* Pieejams: <http://www.daugaviete.lv/externi.php?lapa=tek&cat=3&id=7> [aplūkots: 09.05.2012]

³⁶⁰ Šilde Ā (galv. red). *Fraternitas Lataviensis 1926 – 1976*. Toronto: Korporācija Fraternitas Lataviensis, 1977. 27.lpp.

muzeja krājumā ir paturami. Komisijas lēmums bija šāds: „ģerboņi kā 1940./41.g. likvidēto reakcionāro studentu organizāciju emblēmas muzejā nav izstādāmas. Arī kā muzeja fondus apgrūtinošs materiāls tādā vairumā viņi muzejā nav uzglabājami, bet izslēdzami no inventāra paturot kā paraugus tikai dažus. Tā kā daļa ģerboņu darināta pēc mākslinieku Zāles, Federa, Krūmiņa u.c. metiem un kā kokgriezumi labi izpildīti, tad tos kā kokgriezumu paraugus nepieciešams saglabāt. Pārējos kā mākslinieciskā izpildījuma ziņā mazvērtīgus iznīcināt.”³⁶¹

Visi korporāciju ģerboņi netika iznīcināti, jo 2003.g. studenšu korporācija *Dzintra* to ir atguvusi.³⁶² Nav zināms vai pārējo korporāciju ģerboņi ir tikuši iznīcināti vai arī tie ir atgūti.

Trim vecākajām studenšu korporācijām (*Daugaviete*, *Gundega*, *Dzintra*) ģerboņa izstrādes procesam ir bijis iespējams izsekot visai detalizēti, savukārt pārējām korporācijām ģerboņa izstrādes procesam ir bijis grūti, jo informācija par to ir vai nu sadrumstalota vai arī nav pieejama.

Studenšu korporācijām ģerboņa izstrādes procesā iezīmējas tendence no sākuma apspriest un pieņemt aptuveno ģerboņa budžetu.

Studenšu korporācijām ir bijis mazāk skaidrs kādu konkrētu ģerboni tās vēlas. Par to liecina biežās vērsšanās pie vairākiem māksliniekiem pēc ģerboņu metiem. Korporācijas kopumā vērsās pie 19 māksliniekiem, bet tikai trīs mākslinieku izstrādātos metus pieņēma kā galējos. Galējos metus visvairāk, kopskaitā četras reizes, izstrādāja Vilis Krūmiņš. Savukārt visus ģerboņus kokā veidoja koktēlnieks Hugo Mercs.

Izstrādāto zināmo ģerboņu metu skaits visās studenšu korporācijās svārstījies no 2 – 20 un vairāk vienībām, visvairāk to ir bijis studenšu korporācijai *Dzintra*. Ģerboņa izmaksas parasti iekļāvušās robežās no 900ls – 1800ls.

Studentu un studenšu korporācijām vērojams detalizētas informācijas trūkums par ģerboņa izstrādi, jo korporāciju protokolu grāmatas līdz mūsu dienām nav saglabājušās, bet tajās, kuras ir saglabājušās pārsvarā ir bijuši sīki un niecīgi ieraksti par ģerboņa izstrādes procesu, bet retos izņēmumos informācija ir bijusi detalizēta.

Latviešu studentu un studenšu korporāciju ģerboņu izstrādes process ir bijis sarežģīts, daudzpusīgs un ilgstošs process. Skaidrāk ģerboņu izstrādes procesam ir iespējams izsekot studenšu korporācijām, jo tās sīkāk nekā studentu korporācijas, protokolu grāmatās aprakstīja

³⁶¹ RVKM, Zinātniskais arhīvs U-8 9 1945 – 1949. Akts. 1.lp.

³⁶² [b.a]. *Korporācijas vēsture*. Pieejams: <http://www.dzintra.lv/> [aplūkots: 12.05.2012]

izstrādes procesu. Studentu korporāciju konventu protokolu grāmatās lielākoties ir nosaukti tikai ģerboņa autori, kas nav ļāvis veikt detalizētu aprakstu.

Korporācijas pēc ģerboņu metiem vērsušās pie 33 māksliniekiem, no kuriem kā ģerboņu galējos metus pieņēma 18 mākslinieku izstrādātos. Galējos metus visvairāk izstrādājis grafiķis Vilis Krūmiņš – četrus studenšu korporācijām un vienā līdzdarbojies studentu korporācijā. Ģerboņus kokā izstrādājuši deviņi tēlnieki, no kuriem Ludvigs Reguts un Hugo Mercs izstrādājuši septiņu korporāciju ģerboņus. L.Reguts dominējis starp studentu, bet H.Mercs starp studenšu korporācijām.

Unikāls gadījums ģerboņa galējā meta izvēlē vērojams studenšu korporācijā Dzintra, kurā par ģerboņa galējo metu izvēlējās tās komilietnes I.Jaunzemes izstrādāto. Tas vienīgais gadījums starp studentu un studenšu korporācijām, kad tiek izvēlēts komilietnes nevis profesionāla mākslinieka izstrādātais ģerboņa mets.

Katrā korporācijā ir bijusi izveidota vabeņa komisija, kas ir bijusi obligāta prasība, jo šaurākam biedru lokam ir vieglāk darboties pie ģerboņa izstrādes. Daļai korporāciju ir bijis izveidots arī vabeņa fonds, kurā tika krāti nepieciešamie naudas līdzekļi ģerboņa izstrādei

Korporācijas savu ģerboņu izstrādei ir piešķirušas visai lielu nozīmi, jo par to liecina ģerboņu izmaksas, kas nereti sasniedz pat 2000ls. Ģerboņi korporācijās parasti ir tikuši iesvētīti, kas liecina, ka tiem ir bijusi piešķirta ne tikai simboliska, bet arī svēta nozīme.

Korporāciju ģerboņu atklāšanas parasti risinājušās uz attiecīgās korporācijas gada svētkiem, visbiežāk uz desmit gadu pastāvēšanas jubileju. Tas noticis tādēļ, ka uz to brīdi korporācijas un attiecīgo korporāciju filistru biedrības bija ieguvušas pietiekami lielu materiāli turību, lai spētu realizēt ģerboņa izstrādi. Atsevišķos gadījumos ģerbonis atklāts un iesvētīts īpaši sarīkotos pasākumos.

3. LATVIEŠU STUDENTU UN STUDENŠU KORPORĀCIJU ĢERBOŅU SASTĀVDAĻAS

Vairogs

Vairogs heraldikā ir ģerboņa pamats, bez tā ģerbonis vairs nav ģerbonis, bet gan emblēma.³⁶³ Uz vairoga vienmēr tiek attēlotas dažāda rakstura figūras, kuras stāsta par konkrētā ģerboņa īpašnieku, dažādiem fantastiskiem un leģendāriem notikumiem vai arī vienkārši simbolizē īpašnieka izcelsmi. Heraldikas zinātnes vēsturē ģerboņu radīšanā ir izmantoti daudz un dažādi vairogu tipi, gan tādi, kas reāli ir tikuši izmantoti, gan tādi, kurus izveidoja „kabineta heraldikas” laikā. Veidojot ģerboņa heraldisko aprakstu vienmēr sāk ar vairogu, tā dalījuma veidu un tā īpašībām.

Latviešu studentu un studenšu korporācijas ģerboņos izmantoti astoņi vairogu veidi. Visvairāk izmantoti renesanses dubultās tarčes vairogi, kurus izmantoto četras studentu un divās studenšu korporācijas, attiecīgi *Lettonia*, *Frat.Lataviensis*, *Vendia*, *Salgalia*, *Imeria* un *Selga*. Pa piecām reizēm izmantoti trīsstūra un modernie (daudzstūrainie) vairogi. Trīsstūra vairogius izmanto *Selsonia*, *Ventonia*, *Tervetia*, *Frat.Metropolitana* un *Frat.Academica*, savukārt modernos vairogius – *Beveronija*, *Philyronia*, *Patria*, *Frat.Livonica* un *Lacuania*.

Kartušas tipa vairogius izmantojušas četras korporācijas - *Latvia*, *Frat.Vesthardiana*, *Gaujmaliete* un *Varavīksne*.

Divas reizes izmantoti pusapaļie trīsstūra vairogi – *Frat.Lettica* un *Dzintra*. Pa vienai reizei izmantoti tarčes, trīsstūra ar uzliektu smaili un pusapaļie trīsstūra ar uzliektu smaili ģerboņu vairogi. Tos izmanto attiecīgi, *Lettgallia*, *Daugaviete* un *Gundega*. Studentu korporācija *Talavija* ģerbonī izmanto jūgendstila vairogu, kas būtu pieskaitāms pie modernajiem ģerboņu vairogiem. Šādu ģerboņu vairogu iedalījumu sniedz K.Dzirkalis rakstā par „*Studentu korporāciju heraldiku*”³⁶⁴, bet tas papildināts ar studenšu korporācijām.

Par pusapaļajiem trīsstūra vairogiem jāatzīmē, ka tos lielā skaitā izmanto citu zemju studentu korporāciju ģerboņos, tai skaitā arī Vācijā. K.Dzirkalis ir uzvēris, ka pusapaļo trīsstūra vairogu retā izmantošana latviešu studentu korporāciju heraldiskajā simbolikā ir uzkrītoša, tieši tā iemesla dēļ, ka citās korporācijas tas ir ļoti izplatīts.³⁶⁵ Ar šo pazīmi uzskatāmi var atšķirt latviešu studentu korporāciju izstrādātos ģerboņus.

³⁶³ Skaidrākai izpratnei par ģerboņos izmantotajiem vairogiem, skatīt attiecīgo korporāciju attēlus pielikumā.

³⁶⁴ *Universitas*. 1960, Nr. 7. 23. lpp.

³⁶⁵ Turpat.

Viena studentu un sešas studenšu korporācijas vairogā izmanto apmali, attiecīgi, *Frat.Lettica*, *Daugaviete*, *Gundega*, *Imeria*, *Selga*, *Gaujmaliete* un *Varavīksne*. Savukārt vairogus ar šaurapmali (kniedētus un neknedētus) izmanto sešas studentu korporācijas – *Lettonia*, *Frat.Academica*, *Frat.Lataviensis*, *Patria*, *Philyronia* un *Frat.Livonica*.

Ģerboņos gan studentu, gan studenšu korporācijas izmantojušas ļoti plašu vairoga dalījumu klāstu. Pavisam izmantoti 12 dažādi dalījuma veidi. No tiem izteikti dominē dalījuma veids – skaldīts un dalīts (apzīmē arī kā četrdaļīts), kuru izmanto septiņas korporācijas – *Lettonia*, *Frat.Lettica*, *Latvia*, *Philyronia*, *Frat.Lataviensis*, *Frat.Livonica* un *Gaujmaliete*. Trīs reizes izmantots vairoga dalījums divreiz šķelts no kreisās, kuru izmanto *Salgalia*, *Dzintra* un *Selga*. Pa divām reizēm izmantoti dīseles dalījums un dalīts un pusskaldīts tipa vairoga dalījumi. Tos attiecīgi izmanto *Frat.Vesthardiana*, *Patria*, *Tervetia* un *Frat.Metropolitana*. Vienai reizei izmantoti vairāki dažādi dalījuma veidi – Trīsdalīts ar ieliektu smaili (*Selsonia*), skaldīts un pusdalīts (*Lettgallia*), pusskaldīts un dalīts (*Tālavija*), divreiz šķelts no labās (*Ventonia*), dalīts (*Beveronija*), skaldīts (*Frat.Academica*), trīsdalīts ar apvērstu smaili (*Vendia*) un trīsdalīts ar ševronu (*Lacuania*). Tik plašs dalījumu klāsts nav sastopams starp Vācijas studentu korporācijām, tās pārsvarā aprobežojas ar skaldīts un dalīts tipa dalījumu.

Interesanti, ka trīs korporācijas ģerboņa vairogā ir iekļāvušas arī devīzes (*Tālavija*, *Frat.Lettica*, *Varavīksne*). Šāda parādība heraldiski ir nepieņemama, jo devīzes parasti tiek liktas vai nu virs, vai zem vairoga.

Kā vienīgais gadījums starp latviešu studentu un studenšu korporācijām ģerboņa vairogā likt vidusvairogu (saukts arī par sirds vairogu) ir studentu korporācijai *Frat.Lettica*. Vidusvairoga izmantošana ir īpaši iecienīta Vācijas studentu korporāciju ģerboņos, kurā vienmēr tiek likts korporācijas cirķelis, savukārt *Frat.Lettica* tajā ir iekļāvusi korporācijas trikoloru un veco korporācijas cirķeli.

Ķivere un kronis

Heraldikas zinātnē, sākot no tās pirmsākumiem, ir izmantotas vairāku tipa ķiveres, kas attiecīgo laikmetu ietekmē ir tikušas mākslinieciski stilizētas.³⁶⁶ Pirmās izmantotās bija kubla tipa ķiveres, tās vēlāk nomainīja smailķiveres, tad stīpu ķiveres un pēc tam ķiveres ar nolaižamo acu pārsegu jeb vezīru. Par heraldiskajām ķiverēm uzskata tās, kurām ir smakra izdobjums, kakla pagarinājums un atstutējums uz pleciem.

³⁶⁶ Skaidrākai izpratnei par ģerboņos izmantotajām ķiverēm un kroņiem, skatīt attiecīgo korporāciju attēlus pielikumā.

Latviešu studenšu korporācijas ķiveres neizmanto un šī iemesla dēļ studenšu korporāciju ģerboņus var atšķirt no studentu korporāciju ģerboņiem.

Starp latviešu studentu korporācijām izmanto tikai trīs ķiveru veidus, kas pieskaitāmas pie heraldiskajām ķiverēm – režģu ķivere, smailķivere un stīpuķivere. Tās attiecīgi izmanto *Lettonia*, *Selsonia*, *Frat.Lettica*, *Lettgallia* un *Ventonia*. K.Dzirkalis pie heraldiskajām ķiverēm pieskaita arī tās, kurām ir vezīrs.³⁶⁷ Līdz ar to iepriekšminēto korporāciju skaits papildināms ar *Frat.Lataviensis* un *Vendia*.

Pārējās studentu korporācijas izmanto cita veida ķiveres. No tām visbiežāk izmantota pauku ķivere, kas izmantota četru korporāciju ģerboņos – *Latvia*, *Philyronia*, *Frat.Metropolitana* un *Frat.Academica*. Pauku ķiveru izmantošana studentu korporāciju ģerboņos ir unikāla parādība un tā ir sastopama tikai Latvijas latviešu studentu korporācijām. Pauku ķivere nekādā gadījumā netiek pieskaitīta pie heraldiskajām ķiverēm, jo tai nav ne kakla pagarinājuma, ne smakra daļas.

Divas studentu korporācijas – *Tervetia* un *Patria* izmanto bruņucepures, kuras Latvijas sabiedrība nereti tiek uzskatītas par senlatviešu vīriešu bruņucepurēm. Jāatzīmē, ka Latvijas arheoloģiskajā materiālā nav sastopamas vīriešu bruņucepures, bet vairakkārt sastopami ir sieviešu spirāļu vainadziņi. Līdz ar to augstāk minētās studentu korporācijas savā ģerbonī reāli izmanto sieviešu vainadziņus. Tādu pašu uzskatu pauž arī K.Dzirkalis.³⁶⁸ Par *Tervetia* atzīmējams, ka šī ķivere ir uzsprausta virsū trīs sudraba piecstaru zvaigznēm, kas liktas virs vairoga. Nav saprotams, kāpēc studenšu korporācijas savos ģerboņos nav iekļāvušas minētos sieviešu metāla vainadziņus.

Ķiveres neizmanto piecas korporācijas. Studentu korporācija *Beveronija* ģerbonī izmanto nenosakāma veida ķiveri. Iespējams tā ir domāta iepriekšminētā senlatviešu bruņucepure jeb sieviešu spirāļu vainadziņš. *Beveronijai* ir līdzīgs gadījums kā *Tervetia* ar ķiveres novietojumu uz vairoga. Ķivere ir likta virs nezināmas izcelsmes elementa, visticamāk tīkliņa, kas savukārt likts virs vairoga.

Interesanti, ka tikai trīs studentu korporācijas savos ģerboņos izmantojušas savstarpēji stilistiski atbilstošas ķiveres un vairogus, tās ir *Lettonia*, *Lettgallia*, *Frat.Lettica*. Jāatzīmē, ka minētajām korporācijām arī ķiveru novietojumi pozicionāli atbilst pret vairoga novietojumu. Ķiveres novietojums atbilst arī korporācijām *Selsonia* un *Frat.Lataviensis*.

Īpatnējs gadījums vērojams studentu korporācijās *Frat.Vesthardiana* un studenšu korporācijas *Gaujmaliete* ģerboņos, proti, tām virs vairoga ķiveres vietā likta pils ar trīs

³⁶⁷ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 23. lpp.

³⁶⁸ Turpat.

torņiem. Heraldiski tas nav pieņemams, bet angļu heraldikā ir vērojama parādība, ka uz ģerboņa vairoga tiek likts kronis, no kura savukārt izaug kleinods.

Tikai trim korporācijām ģerbonī ir izmantots kronis. *Ventonia* un *Frat.Lettica* tie likti uz ķiveres un veidoti kā lapu kroņi, savukārt *Salgalia* tas likts uz vairoga, bet nav zināms kāda tipa kronis tas ir. Piecas korporācijas gan studentu, gan studenšu izmanto dažāda rakstura vainagus – ozollapu, tautumeitu un parastos vainagus. Tos attiecīgi izmanto *Vendia*, *Selonia*, *Frat.Lataviensis*, *Daugaviete* un *Imeria*. Par *Selonia* atzīmējams, ka izmantotais vainags ir kombinēts ar ozollapu un parasto vainagu.

Pārējās korporācijas to neizmanto, jo to neatļauj izvēlēta ķivere vai ķiveres trūkums ģerbonī. Piemēram, uz pauku ķiveres nav iespējams uzlikt kroni vai vainagu, jo traucē ķiveres „sekste”.

Kleinods un lambrekins

13.gs. pirmajā pusē parādījās ķiveres rotājošais elements kleinods (saukts arī par ķiveres pušķi).³⁶⁹ Tos darināja no viegla materiāla, piemēram, ādas un izmantoja galvenokārt bruņinieku turnīros un parādēs. Kleinoda galvenais uzdevums bija būt par dekoratīvu elementu un tajā bieži vien tika attēlots kādas figūras daļa, kas atradās vairogā. Lambrekins jeb ķiveres sega no kā tas ir cēlies, viduslaikos pildīja praktisku funkciju – pasargāja ķiveri no sakaršanas Saulē. Sākotnēji tas attēlots kā drānas gabals, bet vēlākos laikos tas ieguva eleganti izrobotu formu, kas tika dēvēts par akantu lapām. Lambrekini pildīji arī praktisku nozīmi – tie attēloja vairogā ietvertās krāsas.³⁷⁰

Starp studentu korporācijām visbiežāk izmantotais kleinoda tips ir trīs strausa spalvas, kas izmantots septiņos ģerboņos – *Lettonia*, *Selonia*, *Lettgallia*, *Frat.Lettica*, *Ventonia*, *Frat.Lataviensis* un *Vendia*. Jāatzīmē, ka strausa spalvas minētajām korporācijām krāsotas attiecīgo korporāciju krāsās.

Četras reizes kleinodā liktas ozola lapas, kas heraldikā ir nepieņemami un kā atzīmējis K.Dzirkalis „(..) tie [kleinodi – M.V] sakalst ātri un nekalpo tam nolūkam [krāsu reprezentācija – M.V.], kam tā paredzēta.”³⁷¹ Jāatzīmē, ka šāda tipa kleinodu izmanto *Latvia*, *Philyronia*, *Frat.Metropolitana*, *Frat.Academica*, jo tas likts virs pauku ķiverēm.

Pa vienai reizei kleinodā lietota lāpa (*Tervetia*) un dzīvās dabas elements – trīs rokas, kas tur izrautu ozolu (*Beveronija*). Kleinodu nav izmantojušas četras studentu un visas

³⁶⁹ Skaidrākai izpratnei par ģerboņos izmantotajiem kleinodiem un lambrekiniem, skatīt attiecīgo korporāciju attēlus pielikumā.

³⁷⁰ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 162 – 163, 167 – 168. lpp.

³⁷¹ Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 23. lpp.

studentu korporācijas. Par studentēm atzīmējams, ka kleinods nav izmantots tāpēc, ka tās ģerbonī nav izmantojušas ķiveres.

Kleinodi korporācijām visbiežāk izaug (paceļas) no ķiveres augšas. Šādi tas ir deviņām korporācijām – *Lettonia*, *Selonia*, *Lettgallia*, *Frat.Lettica*, *Ventonia*, *Tervetia*, *Beveronija*, *Frat.Lataviensis* un *Vendia*. Savukārt no ķiveres muguras kleinods izaug korporācijām, kuras ģerbonī likušas pauku ķiveri.

Atzīmējo kleinoda novietojuma stāvokli attiecībā pret ķiveri un vairogu, pareizi tas novietots *Lettonia*, *Selonia*, *Frat.Lettica*, *Lettgallia*, *Frat.Lataviensis* un *Beveronija*.

Ķiveres sega jeb lambrekins izmantots astoņas reizes, to izmanto *Lettonia*, *Selonia*, *Lettgallia*, *Frat.Lettica*, *Ventonia*, *Beveronija*, *Frat.Lataviensis*, *Vendia*. Tikai sešos gadījumos lambrekins novietots pareizi, respektīvi, tas izaug no ķiveres augšas. Pareizi tas novietots augstāk minētajām korporācijām atskaitot, *Beveronija* un *Vendia*.

Lielākā daļa, proti, 18 korporācijas lambrekinu neizmanto vai arī tas veidots kā vispārēji ornamentējošs elements ap vairogu. Tādējādi tas nepilda labrekina galveno uzdevumu – ģerboņa krāsu reprezentāciju. Šādu uzskatu paudis arī K.Dzirkalis.³⁷²

Minētie lambrekini dalās vairākās grupās pēc to formas: akantu lapu, ozola lapu, ozola sakņu, priežu zaru un daudzveidīgajā. Pie akantu lapu grupas pieder divas korporācijas *Tervetia* un *Imeria*, kurām tās ir vienkrāsainas. Ozola lapu grupā pieder visvairāk korporācijas – kopumā deviņas – *Philyronia*, *Frat.Metropolitana*, *Frat.Academica*, *Patria*, *Frat.Livonica*, *Lacuania*, *Salgalia*, *Latvia* un *Frat.Vesthardiana*. Par pēdējām divām atzīmējams, ka tās ir vienīgās korporācijas grupā, kurām lambrekins veidots ar oderi t.i., ozola lapu virspusē likta kāda no korporācijas krāsām, bet lapas oderē (iekšpusē) likta kāda metāla krāsa. Savukārt pārējām korporācijām lambrekins ir vienkrāsains. Ozola sakņu, priežu zaru un daudzveidīgajā lambrekinu grupā ietilpst pa vienai studentu korporācijai, attiecīgi *Varavīksne*, *Selga* un *Gaujmaliete*. Visām trim korporācijām lambrekins ir vienkrāsains.

Korporācijas, kuras izmanto lambrekinu kā lambrekinu, tā formas dalās divās grupās, proti, akantu un ozola lapu. Akantu lapas izmantotas visvairāk, kopumā sešos ģerboņos – *Lettonia*, *Selonia*, *Frat.Lettica*, *Latvia*, *Lettgallia* un *Beveronija*. Atzīmējams, ka pēdējām divām korporācijām lambrekins veidots vienā krāsā, bet pārējām korporācijām ar oderi. Ozola lapas izmantotas divas reizes – *Ventonia* un *Vendia*. Šīm korporācijām lambrekins ir vienkrāsains.

³⁷² Dzirkalis K. Studentu korporācija heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7. 23. lpp

Devīžu lentas

Devīžu lentā parasti iekļauj īsus izteicienus, paziņojumus un kaujas saucienus (raksturīgs bruņniecības laikā).³⁷³ Devīze parasti ir planējoša lente, bet nereti tā tiek piekļauta vairogam.³⁷⁴ Korporāciju heraldikā ir sastopamas devīžu lentas, kurās tiek iekļautas korporācijas devīzes.

Devīžu lentas starp studentu un studenšu korporācijām neizmanto tikai studentu korporācijas *Frat.Lettica* un *Tālavija*. Tām devīzes novietotas vairoga sānos, kas heraldikā ir nepieņemami.

Visbiežāk devīžu lentas starp studentu un studenšu korporācijām, kopumā divpadsmit reizēs ir liktas zem vairoga – *Lettonia*, *Selsonia*, *Latvia*, *Ventonia*, *Tervetia*, *Frat.Metropolitana*, *Frat.Vesthardiana*, *Frat.Lataviensis*, *Vendia*, *Salgalia*, *Lacuania* un *Gaujmaliete*.

Visai bieži t.i., piecas reizes devīžu lenta likta jauktā veidā, piemēram, vienā ģerbonī iekļautās divas devīzes liktas gan virs, gan zem vairoga. Jauktā veidā devīžu lentas ģerbonī iekļāvušas *Frat.Academica*, *Frat.Livonica*, *Daugaviete*, *Imeria* un *Varavīksne*.

Virs vairoga devīžu lenta likta trīs korporāciju ģerboņos – *Gundega*, *Dzintra* un *Selga*. Divas reizes devīžu lenta likta lambrekinā – *Philyronia* un *Patria*. Kā iepriekš noskaidrots, šīm korporācijām lambrekins nav īsti lambrekins vārda tiešajā un funkciju nozīmē. Pa vienai reize devīžu lenta likta virs ķiveres un kleinodā, attiecīgi *Lettgallia* un *Beveronija*.

Ģerboņos iekļauto devīžu raksturs ir daudzveidīgs un dažāds. Devīžu raksturs ir jaukts, jo vienā ģerbonī parasti liktas divas devīzes (15 ģerboņos), bet dažos gadījumos viena (desmit ģerboņos) un pat trīs devīzes (vienā ģerbonī). Šī iemesla dēļ izdalīt sīkākas grupas par devīžu raksturu būtu ļoti sarežģīti, jo starp tām būtu atkārtošanās. Lielākoties devīzēs minēta tēvija/tēvzeme, draudzība, zinātne un vīra gods. Nosacīti mazāk tiek minēts darbs, uzticība, drošsirdība, zinātne un gods.

Studenšu korporācijām *Gundega* un *Varavīksne* ģerboņos likti korporāciju moto, kas starp studentu korporācijām nav sastopams.

Devīzēs tiek izmantotas divas valodas, proti, latviešu un latīņu. Neliels pārsvars ir latviešu valodas devīzēm, kuras izmantotas 25 devīzēs, 18 korporācijām – *Selsonia*, *Tālavija*, *Ventonia*, *Tervetia*, *Beveronija*, *Philyronia*, *Frat.Metropolitana*, *Frat.Vesthardiana*, *Frat.Academica*, *Patria*, *Frat.Livonica*, *Salgalia*, *Daugaviete*, *Gundega*, *Imeria*, *Selga*, *Gaujmaliete* un *Varavīksne*. Savukārt latīņu valoda izmantota 19 devīzēs 15 korporācijām –

³⁷³ Skaidrākai izpratnei par ģerboņos izmantotajām devīžu lentām, skatīt attiecīgo korporāciju attēlus pielikumā.

³⁷⁴ Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007. 180. lpp.

Lettonia, Selonia, Lettgallia, Frat.Lettica, Latvia, Philyronia, Frat.Academica, Frat.Lataviensis, Patria, Vendia, Lacuania, Daugaviete, Gundega, Dzintra un Varavīksne. Vienā ģerbonī tika iekļautas gan latviešu, gan latīņu valodas devīzes un līdz ar to nosauktās korporācijas atkārtojas.

Bieža parādība korporācijām ir bijusi ģerbonī iekļaut to dibināšanas un oficiālās atzīšanas gada skaitļus. Dibināšanas gada skaitļi iekļauti 18 korporācijām – *Lettonia, Selonia, Lettgallia, Tālavija, Frat.Lettica, Tervetia, Frat.Vesthardiana, Frat.Academica, Frat.Lataviensis, Frat.Livonica, Vendia, Lacuania, Daugaviete, Gudnega, Dzintra, Imeria, Gaujmaliete un Varavīksne.* Oficiālās atzīšanas skaitļus iekļāvušas *Lettonia* un *Selonia*, bet *Frat.Lettica* ģerbonī līdzās dibināšanas gadam iekļauts arī tās darbības atjaunošanas gads Latvijā.

Ģerboņos izmantotās figūras

Viena no ģerboņu galvenajām sastāvdaļām ir arī ģerbonī ietvertās figūras.³⁷⁵ Heraldikā nav stingri noteikts, kādas figūras drīkst un kādas nedrīkst iekļaut ģerbonī, bet ir noteikts to dalījums dabiskajās un nedabiskajās figūrās.

Studentu un studenšu korporācijām ģerboņos ietverto figūru klāsts ir ļoti plašs. Balstoties uz to, ir iespējams veikt vispārēju iedalīju dabiskajās un nedabiskajās figūrās, kurās ietilpst apakšgrupas pēc figūru rakstura. Dabisko figūru grupā ietilpst sešas apakšgrupas: augu motīvs, dabas motīvs, dzīvnieku pasaules motīvs, ūdens motīvs un zvaigznes motīvs.

Augu motīva apakšgrupā iekļaujas 15 figūras, kuras attiecīgi dalās: koks vai zars – *Lettonia, Selonia, Patria, Vendia un Lacuania*; vārpas un to kūlīši – *Beveronija, Frat.Vesthardiana, Patria, Frat.Livonica un Gaujmaliete*; puķes – *Frat.Academica, Daugaviete un Gaujmaliete*.

Dabas motīvu apakšgrupā iekļaujas 15 figūras, kas attiecīgi dalās: Saule – *Frat.Lettica, Latvia, Tervetia, Frat.Metropolitana, Frat.Vesthardiana, Patria, Frat.Livonica, Lacuania, Dzintra un Varavīksne*; mākonis – *Varavīksne*; pakalni – *Frat.Lettica, Latvia, Tervetia un Patria*.

Dzīvnieku motīva apakšgrupā iekļaujas sešas figūras, kas attiecīgi dalās: pūce – *Frat.Vesthardiana un Beveronija*; čūska – *Lettgallia, Beveronija un Frat.Lettica*; kaija – *Dzintra*.

³⁷⁵ Skaidrākai izpratnei par ģerboņos izmantotajām figūrām, skatīt attiecīgo korporāciju attēlus pielikumā.

Ūdens motīva apakšgrupā iekļaujas četras figūras – divas reizes viļņojoša jūra (*Selonia* un *Frat.Livonica*) un divas reizes upe un ezers (*Lacuania* un *Gaujmaliete*). Četras figūras iekļaujas arī zvaigznes motīva apakšgrupā – trīs zvaigznes izmanto *Frat.Lettica*, *Latvia*, *Frat.Lataviensis*, bet vienu zvaigzni izmanto *Letgallia*. Jāatzīmē, ka tās ir piecstūru zvaigznes.

Nedabisko figūru grupā ietilpst sešas apakšgrupas: ieroču motīvs, grāmatu un tīstokļu motīvs, arhitektūras elementu motīvs, lāpas motīvs, priekšmeti un cirķelis.

Ieroču motīva apakšgrupā ietilpst sešas figūras, kuras attiecīgi dalās rapieros un zobenos. Rapierus ģerbonī izmanto *Lettonia*, *Latvia*, *Beveronija*, *Philyronia* un *Frat.Lataviensis*, savukārt zobenu izmanto *Salgalia*.

Grāmatu un tīstokļu motīva apakšgrupā ietilpst piecas figūras. Grāmatu izmanto *Latvia*, *Frat.Metropolitana*, *Frat.Vesthardiana*, bet tīstokļus – *Latvia* un *Lettonia*.

Arhitektūras elementu motīvā iekļaujas astoņas figūras, kuras attiecīgi dalās: koka pils ar trim torņiem – *Patria*, *Latvia*, *Tervetia*; ēku silueti – *Frat.Lettica*, *Beveronija*, *Frat.Academica* un *Frat.Metropolitana*; bāka – *Selonia*.

Lāpu motīva apakšgrupā iekļaujas četras figūras, kuras visas ir degošās lāpas – *Philyronia*, *Vendia*, *Salgalia* un *Daugaviete*.

Priekšmetu motīva apakšgrupā iekļaujas desmit figūras – kokle (*Daugaviete*), divas krāsu lentas (*Dzintra*, *Varavīksne*), svāri (*Frat.Lataviensis*), divi ozollapu vainagi (*Frat.Academica*, *Letgallia*), biķeris (*Letgallia*), regulators un zobrats (*Tālavija*), trīs saktas (*Imeria*) un rakstāmspalva (*Latvia*). Savukārt visplašāk izmantotā figūra ir cirķelis, to izmantojušas ir visas korporācijas.

Latviešu studentu korporāciju heraldiskajā simbolikā ir izmantotas galvenās ģerboņa sastāvdaļas un figūras, kādas tiek izmantotas vispārīgajā heraldikā. Māksliniekiem, kas izstrādājuši korporāciju ģerboņus, nav bijušas plašas un detalizētas zināšanas par ģerboņu veidošanas likumiem un tādēļ ģerboņos vērojamas visai plašas atkāpšanās no heraldiskajiem likumiem.

Latviešu studentu korporāciju heraldiskajai simbolikai piemīt oriģināls raksturs pretstatā Vācijas studentu korporāciju heraldiskajai simbolikai. To nodrošina plaši izmantotais vairogu dalījumu klāsts, ģerboņos izmantotās pauku ķiveres, kā arī kleinodā un lambrekinā izmantotās ozola lapas. Nereti korporācijām, kuras ģerboņos izmanto pauku ķiveres, kleinods un lambrekins ir veidots vienoti.

Latviešu studenšu korporāciju heraldiskā simbolika savā būtībā drīzāk iekļaujama heraldisko emblēmu kategorijā, jo studenšu korporāciju ģerboņos no ģerboņa pamat sastāvdaļām ir izmantots tikai vairogs.

Konkrētu vēsturisko stilu nevar piedēvēt nevienam izstrādātajam ģerbonim, ja nu vienīgi studentu korporācijas *Tālavija* ģerbonim, kas izstrādāts jūgendstila ietekmē. Stilu nav iespējams noteikt tādēļ, ka ģerboņos ir vērojama parādība likt savstarpēji neatbilstošus elementus, proti, ģerboņa vairogs stilistiski neatbilst izmantotajai ķiveri. Par studenšu korporāciju ģerboņu stilu varētu diskutēt, jo tajos vērojamas tautiskas iezīmes.

SECINĀJUMI

Studentu korporāciju rašanos izraisīja vairāki senāki studentu biedrošanās veidi. Vairāk vai mazāk tas bija tikai laika jautājums, kad studentu korporācijas ieņems iepriekšējo studentu biedrību veidus un tipus. No senākajām studentu biedrībām studentu korporācijas pārņēma ļoti daudzas paražas, ideālus, mērķus, būtību un ārējās nozīmēs. Laika gaitā pārveidojot un pielāgojot aizgūtos elementus, studentu korporācijas izvirzījās par vadošo studentu biedrošanās veidu Eiropā un tai skaitā Latvijā.

Studentu korporāciju heraldikās simbolikas veidošanās un turpmākā attīstība sakrita ar laiku, kas heraldikas zinātnei nebija diez ko labvēlīgs. Studentu korporācijas par paraugiem ņēma ģerboņus, kuri lielākoties bija aizgājuši tālu nost no heraldiskajiem likumiem un principiem.

Latvijas Republikas laikā, kad tika izstrādāti latviešu studentu un studenšu korporāciju ģerboņi, bija vērojama negatīva attieksme pret ģerboņiem kā vācisku mantojumu. Ne velti 1919. – 1921.g. Latvijā kā valsts ģerboni izmantoja neheraldisku ģerboni, faktiski emblēmu. Tomēr neskatoties uz negatīvo attieksmi, latviešu studentu un studenšu korporācijas bija vienīgās privātās organizācijas, kas izstrādāja ģerboņus. Pēc būtības tos vajadzēja saskaņot un apstiprināt Latvijas heraldiskajā komitejā, jo korporācijas savus ģerboņus izmantoja ne tikai kā dekorāciju konventa dzīvoklī, bet arī uz sadzīves priekšmetiem un apģērba. Korporāciju ģerboņi ar heraldisko komiteju nekad nav tikuši saskaņoti un apstiprināti.

Neskatoties uz to, ka latviešu studentu korporācijas veidojās pēc vācbaltu studentu korporāciju parauga, to heraldiskā simbolika krasi atšķiras no vācbaltu studentu korporācijām.

Prezidiju konventa un Studenšu Prezidiju konventā ietilpstošajām latviešu studentu un studenšu korporācijām heraldiskā simbolika savstarpēji ir ļoti atšķirīga. Studentu korporācijas savu ģerboņu izstrādē vairāk pieturējās pie heraldiskajiem likumiem, nekā studenšu korporācijas. Studentu korporāciju ģerboņus nosacītā veidā var iedalīt divās grupās – tajos, kuros vērojama lielāka pieturēšanās pie heraldiskajiem likumiem un tajos, kurās atkāpes no heraldiskajiem likumiem ir ļoti izteiktas. Savukārt studenšu korporācijas no heraldikā vispār pieņemtajiem elementiem izmanto tikai vairogu (tiesa, ne tādus, kādi heraldikā tiek lietoti sieviešu ģerboņos) un tā dalījuma veidus. Pārējie iekļautie elementi ir brīvas fantāzijas un mākslinieciski radošā daudzveidība.

Studenšu korporācijām ģerboņu izstrādes process ir bijis izteikti tautisks, kas tikai daļēji ir izpaudies starp studentu korporācijām. Raksturīgi ir bijis pārkāpt vienu no galvenajiem heraldikas likumiem – metālu uz metāla likt nedrīkst, respektīvi, zelta krāsas figūru nedrīkst likt zelta krāsas laukumā.

Starp studentu un studenšu korporācijām izplatīta ir tendence ģerboņus izstrādāt uz kādu svarīgu attiecīgās korporācijas notikumu. Gandrīz vienmēr tās ir bijušas gada jubilejas, bet atsevišķos gadījumos ģerbonis izstrādāts uz attiecīgās korporācijas oficiālās atzīšanas svētkiem.

Ģerboņu izstrādi vienmēr veica speciāli izveidota „vapeņa komisija”, kuras uzdevums bija vērsties pie tā laika labākajiem un prasmīgākajiem, kā arī zināmākajiem māksliniekiem. Šie mākslinieki vidēji katrs izstrādāja 2 – 3 ģerboņu metus, kurus iesūtīja korporācijām, bet ne vienmēr kādu no tiem izvēlējās kā galējo ģerboņa projektu. Gandrīz katrai korporācijai ģerboņa metus izstrādāja un iesūtīja vidēji 3 - 4 mākslinieki, kuriem attiecīgi par ģerboņu metiem tika veikta samaksa. Pats pieprasītākais mākslinieks starp visām studentu un studenšu korporācijās bija grafiķis Vilis Krūmiņš, kurš kopumā izstrādāja piecus ģerboņu metus.

Mākslinieki, kas piedalījās ģerboņu izstrādes procesā, arī tie, kuru ģerboņi netika pieņemti kā galējie meti, īsti neorientējās heraldiskajos likumos. Tas ir īpatnēji, jo daži no māksliniekiem, kas piedalījās ģerboņu izstrādē ar saviem metiem, pirms tam ir veiksmīgi izstrādājuši gan Latvijas pilsētu, gan pagastu ģerboņus. Visticamāk, ka šie mākslinieki pakļāvās korporācijas vēlmēm par ģerboņa izskatu, vai arī viņi ģerboņu metus izstrādāja tikai aiz cieņas pret latviešu studentu un studenšu korporācijām.

Starp māksliniekiem, kuru ģerboņu metus pieņēma kā galējos un, pēc kura veidoja ģerboni kokā, ir sastopams viens unikāls gadījums par ģerboņa galējā meta autoru. Studenšu korporācijai *Dzintra* to izstrādāja tās komitone I.Jaunzeme. I.Jaunzeme ir vienīgā sieviete starp studentu un studenšu korporācijām, kuras ģerboņa mets tika pieņemts kā galējais.

Visvairāk ģerboņus izstrādāja tēlnieki Ludvigs Reguts un Hugo Mercs, kuri katrs izstrādāja septiņus korporācijas ģerboņu kokā.

Katras korporācijas ģerbonis tika iesvētīts, ko parasti darīja kāds sabiedrībā zināms mācītājs. Lielākoties katra korporācija izvēlējās atšķirīgus mācītājus ģerboņa iesvētīšanai. Tas liecina par augsto attieksmi korporācijās pret saviem ģerboņiem.

Daļai korporāciju, tika izveidots tā saucamais „vapeņa fonds”, kurā tika uzkrāti naudas līdzekļi ģerboņa izstrādei. Šajā fondā aktīvi piedalījās arī attiecīgo korporāciju filistru biedrības, kā arī atsevišķos gadījumos filistri aktīvi darbojušies vapeņa komisijā.

Korporāciju ģerboņos izmantotas visas galvenās ģerboņu sastāvdaļas. Ģerboņos iekļauto figūru klāsts visām korporācijām, izņemot dažas studenšu korporācijas, ir ļoti bagāts. Tās iespējams iedalīt vairākās grupās pēc to rakstura. Raksturīgākā figūra (vairāk elements), kas ietverta visos korporāciju ģerboņos ir attiecīgo korporāciju cirķeļi. Visos ģerboņos iekļautas arī attiecīgo korporāciju reprezentējošās krāsas. Reti kuras korporācijas ģerbonī heraldiski pareizi ir novietota ķivere, kleindods un lambrekins attiecībā pret vairoga stāvokli.

Atskaitot studentu korporāciju Tālavija, nevienam no studentu un studenšu korporāciju ģerboņiem nav iespējams piedēvēt vēsturisko stilu. Tas skaidrojams ar korporācijās raksturīgo tendenci ģerboņos iekļaut savstarpēji stilistiski neatbilstošas sastāvdaļas tādas, kā ķiveri un vairogu.

Latviešu studentu korporāciju ģerboņos vērojama tendence iekļaut tēvzemes raksturojošas ģerboņu sastāvdaļas. Tas izpaužas kā ozollapu lambrekini, kleinodi un pat ģerboņos izmantotajās „senlatviešu” bruņucepurēs, kas reāli ir sieviešu metāla spirāļu vainadziņi.

Ģerboņu blazonējumi jeb heraldiskie apraksti visām korporācijām līdz mūsu dienām nav saglabājušies. Tāpēc veikta to rekonstrukcija, kuru ir bijis grūti paveikt, jo ģerboņi, neatkarīgi vai studentu vai studenšu korporācijām, ir pārāk saraibināti, ar daudziem laukumiem un pārblīvēti ar figūrām. Līdz ar to ģerboņu heraldiskie apraksti ir pārāk gari, neveikli, neprecīzi un grūti uztverami.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

Nepublicētie avoti

1. Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk – LVVA), 1536.f (Rīgas apgabaltiesa), 21.apr., 920.l (Lūgums reģistrēt studentu biedrību „korporācija Fraternitas Lettica”).
2. LVVA, 2098.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Fraternitas Lettica”), 1.apr., 6.l (Konventa protokoli, 1925. – 1929.).
3. LVVA, 2442.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Selga”), 1.apr., 1.l (Korporācijas „Selga” statūti).
4. LVVA, 2442.f., 1.apr., 18.l (Kases grāmata, 1936. – 1937.).
5. LVVA, 2443.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Gaujamliete”), 1.apr., 2.l (Konventa protokolu grāmata, 1932. – 1940.).
6. LVVA, 2443.f., 1.apr., 17.l (Izgājušo rakstu noraksti, 1936. – 1940.).
7. LVVA, 3712.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Philyronia”), 1.apr., 1.l (Dibināšanas protokoli, statūti, iekšējais komangs, biedru saraksti, galvas segas zīmējums).
8. LVVA, 3712.f., 1.apr., 4.l (Philyronias filistru palīdzības biedrības protokolu grāmata, 1925. – 1940.).
9. LVVA, 3712.f., 1.apr., 12.l (Korporācijas „Philyronia” filistru palīdzības biedrības kases grāmata).
10. LVVA, 3717.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Beveronija”), 1.apr., 1.l (Statūti).
11. LVVA, 3717.f., 1.apr., 5.l (Speciālā konventa protokoli, 1929. – 1931.).
12. LVVA, 3717.f., 1.apr., 8.l (Filistru biedrības valdes un pilnu biedru sapulču protokolu grāmata, 1926. – 1940.).
13. LVVA, 3718.f (Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Daugaviete”), 1.apr., 1.l (Korporācijas „Daugaviete” statūti un grozījumi, 1921-1927.).
14. LVVA, 3718.f., 1.apr., 6.l (Konventa sēžu protokolu grāmata, 1930. – 1934.).
15. LVVA, 3718.f., 1.apr., 562.l (Kases grāmata, 1929. – 1940.).
16. LVVA, 3724.f (Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību departaments), 1.apr., 3127.l (Lieta par biedrības LU studenšu korporācijas „Aurora” likvidāciju).
17. LVVA, 3724.f., 1.apr., 3536.l (Lieta par studentu biedrību „korporācija Beveronija” likvidāciju).

18. LVVA, 3724.f., 1.apr., 3871.1 (Lieta par studentu biedrības „Philyronia” likvidāciju).
19. LVVA, 3724.f., 1.apr., 3872.1 (Lieta par Latvijas Universitātes studentu biedrības „Korporācija „Dzintra” likvidāciju).
20. LVVA, 3724.f., 1.apr., 3885.1 (Studentu korporācijas „Daugaviete” likvidācijas komisijas materiāli).
21. LVVA, 3724.f., 1.apr., 3890.1 (Lieta par Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Daugaviete” likvidāciju).
22. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4403.1 (Studenšu korporācija „Gundega” valdes locekļu saraksti, darbības, biedru fotogrāfijas un pārreģistrācijas materiāli).
23. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4408.1 (LU studenšu korporācijas „Gaujmaliete” valdes locekļu saraksti un likvidācijas materiāli).
24. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4409.1 (Lieta par LU studenšu korporācijas „Gaujmaliete” likvidāciju).
25. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4161.1 (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Fraternitas Academica”).
26. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4162.1 (Lieta par LU studentu biedrības korporācijas „Fr.Academica” likvidāciju).
27. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4192.1 (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Fraternitas Lettica” pārreģistrācijas, likvidācijas lieta).
28. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4195.1 (Lieta par LU studentu biedrības korporācija „Frat.Livonica” likvidācijas materiāli).
29. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4224.1 (Studentu biedrības korporācija „Fraternitas Vesthardiana” likvidācijas materiāli).
30. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4404.1 (Lieta par LU studenšu korporācijas „Gundega” likvidāciju).
31. LVVA, 3724.f., 1.apr., 4410.1 (LU studenšu korporācijas „Gundega” inventāra reģistrs, 1929. – 1940.).
32. LVVA, 3724.f., 1.apr., 5780.1 (Lieta par Latvijas Universitātes studentu biedrību „korporācija Latvia” reģistrāciju, pārreģistrāciju un likvidāciju).
33. LVVA, 3724.f., 1.apr., 5785.1 (Latvijas Universitātes studentu biedrības „korporācija Latvia” likvidācijas komisijas akts).
34. LVVA, 3724.f., 1.apr., 5790.1 (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Lettonia”).

35. LVVA, 3724.f., 1.apr., 5798.l (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lettonia” likvidācijas komisija).
36. LVVA, 3724., 1.apr., 5802.l (Latvijas Universitātes studentu biedrības korporācijas „Lettgallia” pārreģistrācija un likvidācijas lieta).
37. LVVA, 3724.f., 1.apr., 5810.l (Lieta par studentu biedrības korporācija „Lacuania” likvidāciju).
38. LVVA, 3724.f., 1.apr., 7445.l (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Patria” mantu pārņemšana un nodošana).
39. LVVA, 3724.f., 1.apr., 7477.l (LU studentu biedrība „Korporācija Patria”).
40. LVVA, 3724.f., 1.apr., 7970.l (Lieta par Latvijas Universitātes studenšu korporācija „Selga” likvidāciju).
41. LVVA, 3724.f., 1.apr., 7988.l (Lieta par Latvijas Universitātes studenšu biedrību – korporāciju savienības „Studenšu prezidiju konvents” darbību. Statūti).
42. LVVA, 3724.f., 1.apr., 8483.l (Korporācijas „Tervetia” likvidācijas komisijas dokumenti).
43. LVVA, 3724.f., 1.apr., 8484.l (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Tervetia” statūti, pārreģistrācija).
44. LVVA, 3724.f., 1.apr., 8487.l (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Tervetia” statūti, valdes locekļu un biedru saraksti).
45. LVVA, 3724.f., 1.apr., 8729.l (Lieta par Latvijas Universitātes studentu biedrību „korporācija Ventonia” likvidāciju).
46. LVVA, 3724.f., 1.apr., 8949.l (Lieta par Latvijas Universitātes studentu korporācijas „Varavīksne” darbību un likvidāciju. Statūti).
47. LVVA, 3724.f., 1.apr., 8958.l (Lieta par studentu biedrību korporācija „Vendia” darbību un likvidāciju. Statūti).
48. LVVA, 3724.f., 1.apr., 8959.l (Lieta par studentu biedrību korporācija „Vendia” darbību un likvidāciju. Statūti).
49. LVVA, 3726.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Fratertnitas Lataviensis”), 1.apr., 5.l (Internā komanga nodaļas un korporācijas „Latavia” statūtu grozījumi, biedru saraksti, galvas segas zīmējums).
50. LVVA, 3727.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lettonia”), 1.apr., 7.l (Korporācijas „Lettonia” vēstures materiāli, kas attiecas uz darbības sākumu (noraksti): protokolu izraksti, laika biedru atmiņas, paskaidrojumu u.c.).

51. LVVA, 3727.f., 1.apr., 150.1 (Korporācijas „Lettonia” dibināšanas dokumentu noraksti. Sarakste ar korporeļiem u.c korporācijām par korporeļu pārkāpumiem, maksājumiem, legalizācijām).
52. LVVA, 3728.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Fraternitas Metropolitana”), 1.apr., 1.1 (Dibināšanas protokola noraksts, statūti, locekļu saraksti, ārējās nozīmes).
53. LVVA, 3728.f., 1.apr., 4.1 (Latvju studējošo un studējošo b-bas „Fr.Metropolitana” pilnu biedru sapulču protokolu grāmata, 1924. – 1940.).
54. LVVA, 3728.f., 1.apr., 5.1 (Konventa valdes sēžu protokolu grāmata, 1924. – 1940).
55. LVVA, 3728.f., 1.apr., 6.1 (Protokolu grāmata, 1928. – 1932.).
56. LVVA. 3728.f., 1.apr., 38.1 (Izgājušo rakstu noraksti).
57. LVVA. 3728.f., 1.apr., 172.1 (Inventāra grāmata).
58. LVVA, 3728.f., 1.apr., 179.1 (Kases grāmata, 1925. – 1932.).
59. LVVA, 3730.f (LU studenšu biedrība – korporācija „Dzintra”), 1.apr., 6.1 (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1933.).
60. LVVA, 3730.f., 1.apr., 7.1 (Konventa protokolu grāmata 1933. – 1935.).
61. LVVA, 3730.f., 1.apr., 51.1 (Kases grāmata, 1931. – 1933.).
62. LVVA, 3730.f., 1.apr., 52.1 (Kases grāmata, 1934. – 1935.).
63. LVVA. 3731.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Salgalia”), 1.apr., 1.1 (Protokolu grāmata, 1930. – 1931).
64. LVVA, 3731.f., 1.apr., 3.1 (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1933.).
65. LVVA, 3731.f., 1.apr., 7.1 (Korporācijas Arconia Rigensis – agrākais Salgalia’s nosaukums – protokoli, 1930. – 1933.).
66. LVVA, 3731.f., 1.apr., 116.1 (Kases grāmata, 1933. – 1935.).
67. LVVA, 3731.f., 1.apr., 117.1 (Kases grāmata, 1935. – 1940.).
68. LVVA, 3731.f., 1.apr., 134.1 (Vispārējo konventu protokolu grāmata, 1931. – 1939.).
69. LVVA, 3733.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lettgallia”), 1.apr., 3.1 (Statūtu projekts).
70. LVVA, 3733.f., 1.apr., 5.1 (Filistru biedrības protokoli, 1922. – 1933.).
71. LVVA, 3734.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Fraternitas Vesthardiana”), 1.apr., 206.1 (Statūtu kopija, galvas segas zīmējumi).
72. LVVA, 3741.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Selonia”), 1.apr., 3.1 (Korporācijas Selonia statūti).

73. LVVA, 3741.f., 1.apr., 173.l (Korporācijas „Selonija” likvidācijas materiāli, likvidācijas komisijas sēžu protokoli, inventāra nodošanas – pieņemšanas akti; parādnieku saraksti un sarakste).
74. LVVA, 3743.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Tervetia”), 1.apr., 19.l (Konventa prezidija sēžu protokoli, 1927. – 1935.).
75. LVVA. 3743.f., 1.apr., 373.l (Ielūgumi, apsveikumi un pateicības raksti).
76. LVVA, 3743.f., 1.apr., 386.l (Budžets; darbības pārskats; revīzijas komisijas ziņojumi; inventāra pieņemšanas un nodošanas akti).
77. LVVA, 3743.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Tervetia”), 1.apr., 449.l (Korporācijas krāsu, galdu, krēslu u.c. paraugi).
78. LVVA. 3745.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Fraternitas Livonica”), 1.apr., 1.l (Latvijas Universitātes studentu biedrības korporācijas „Fraternitas Livonica” statūti).
79. LVVA, 3745.f., 1.apr., 4.l (Korporācijas „Fraternitas Livonica” filistru biedrības valdes sēžu protokoli, 1927. – 1940.).
80. LVVA, 3745.f., 1.apr., 5.l (Korporācijas „Fraternitas Livonica” filistru biedrības pilnu biedru sapulču protokoli, 1927. – 1940.).
81. LVVA, 4261.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Tālavija”), 1.apr., 1.l (Statūti; aktīvo locekļu saraksts).
82. LVVA, 4261.f., 1.apr., 106.l (Likvidācijas akta dokumenti).
83. LVVA, 4262.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Lacuania”), 1.apr., 1.l (Statūti; vabeņa iztirzājums).
84. LVVA, 4262.f., 1.apr., 6.l (Speciālā konventa sēžu protokolu grāmata, 1934. – 1939.).
85. LVVA, 4262.f., 1.apr., 8.l (Korporācijas „Unitas Letgalica” valdes un biedru saraksti; statūtu grozījumu protokoli; lūgums uzņemt par biedru prezidiju konventā ar mainītu nosaukumu „Lacuania”; ārējo nozīmju paraugi; paziņojums par filistru biedrības dibināšanu un tās valdes sastāvs).
86. LVVA, 4262.f., 1.apr., 128.l (Kases grāmata, 1934. – 1937.).
87. LVVA, 4267.f (Latvijas Universitātes studentu korporācija „Ventonia”), 1.apr., 1.l (Statūti, biedru saraksti).
88. LVVA, 4267.f., 1.apr., 3.l (Filistru biedrības protokoli, 1924. – 1933.).
89. LVVA, 4267.f., 1.apr., 18.l (Izsūtīto rakstu reģistrs).
90. LVVA, 4267.f., 1.apr., 44.l (Ielūgumu, apsveikumi, pateicības).
91. LVVA, 4267.f., 1.apr., 45.l (Ielūgumi, apsveikumi, pateicības).

92. LVVA, 4267.f., 1.apr., 50.1 (Kases grāmata, 1925. – 1934.).
93. LVVA, 4269.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „Aurora”), 1.apr., 4.1 (Konventa sēžu protokoli, 1936. – 1940.).
94. LVVA, 4275.f., (Latvijas Universitātes studentu biedrība – „korporācija Imeria”) 1.apr., 7.1 (Vapeņu meti).
95. LVVA, 4275.f., 1.apr., 9.1 (Konventa protokolu grāmata, 1924. – 1928.).
96. LVVA, 4275.f., 1.apr., 12.1 (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1934.).
97. LVVA, 4275.f., 1.apr., 13.1 (Konventa protokolu grāmata, 1934. – 1935.).
98. LVVA, 4275.f., 271.1 (Darbības un kases pārskati. Biedru saraksti, 1932. – 1940.).
99. LVVA, 4275.f., 1.apr., 509.1 (Kases grāmata, 1930. – 1935.).
100. LVVA, 4276.f (LU studentu korporācija „Gundega”), 1.apr., 4.1 (Konventa protokolu grāmata, 1931. – 1934.).
101. LVVA, 4276.f., 1.apr., 387.1 (Kases grāmata, 1932. – 1934.).
102. LVVA, 5571.f (Latvijas Universitātes studentu Prezidiju konvents), 1.apr., 3.1 (LU studentu biedrības „Aurora” 1932.g. statūtu un to pārgrozījumi. Biedrības konventa sēdes protokoli, locekļu saraksti un iekārtas un darbības noteikumi, 1932. - 1937.).
103. LVVA, 5571.f., 1.apr., 14.1 (Apvienoto studentu korporāciju frakcijas noteikumi: krāsu nēsāšanas, reprezentācijas un sadzīves noteikumi).
104. LVVA, 5670.f (Korporācijas „Dzintra” filistru biedrība), 1.apr., 13.1 (Kases grāmata, 1928. – 1938.).
105. LVVA, 5671.f (Korporācijas „Selga” filistru biedrība), 1.apr., 2.1 (Valdes sēžu un pilnsapulču protokolu grāmata, 1937. – 1940.).
106. LVVA, 5671.f., 1.apr., 3.1 (Darbības pārskati, amatpersonu saraksts un sarakste ar filistriem par legalizācijām, 1932. – 1940.).
107. LVVA, 5671.f., 1.apr., 4.1 (Kases grāmata, 1937. – 1940.).
108. LVVA, 5672.f (Korporācijas „Fraternitas Lataviensis” filistru palīdzības biedrība), 1.apr., 1.1 (Filistru sapulču protokolu grāmata, 1929. – 1939.).
109. LVVA, 5678.f (LU studentu korporācijas „Imeria” filistru palīdzības biedrība), 1.apr., 2.1 (Pilna biedru sapulču protokolu grāmata, 1928. – 1940.).
110. LVVA, 5678.f., 1.apr., 10.1 (Kases grāmata, 1928. – 1940.).
111. LVVA, 5679.f (LU studentu korporācijas „Fraternitas Vesthardiana” filistru biedrība), 1.apr., 1.1 (Pilnu biedru un valdes sēžu protokolu grāmata, 1928. – 1937.).
112. Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejs (turpmāk RVKM), Zinātniskais arhīvs U-8 9. Akts., 1945 – 1949.

113. RVKM, VRVM 748 (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Selonija* dzeramais rags).
114. RVKM, VRVM 128.271. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Fraternitas Metropolitana* prezidijs).
115. RVKM, VRVM 146.007. (Kāzas studentu korporācijā *Fraternitas Vesthardiana*).
116. RVKM, VRVM 146.014. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Vendia* prezidijs).
117. RVKM, VRVM 158.233. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Patria* ģerboņa atklāšana 1930.g. 24.janvārī)
118. RVKM, VRVM 158.246. (Latvijas Univrsitātes studentu korporācijas *Philyronia* ģerboņa iesvētīšanas svinības).
119. RVKM, VRVM 158.256. (Lartvijas Universitātes studentu korporācija *Ventonia* prezidijs).
120. RVKM, VRVM 158.264. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Fraternitas Livonica* ģerboņa atklāšanas svētkos).
121. RVKM, VRVM 158.995_1. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Lacuania* prezidijs)
122. RVKM, VRVM 158.996. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Lacuania* ģerbonis).
123. RVKM, VRVM 158.999. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Latvia* ģerbonis).
124. RVKM, VRVM 159.022. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Tālavija* prezidijs).
125. RVKM, VRVM 159.039 (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Selonija* simfoniskais orķestris).
126. RVKM, VRVM 168.413. (Latvijas Universitātes studentu korporācija *Salgalia* prezidijs).
127. RVKM, VRVM 168.437 (Kāzu viesi pie korporācijas *Lettonia* ģerboņa).
128. RVKM, VRVM 171.279. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Fraternitas Academica* prezidijs).
129. RVKM, VRVM 171.322. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Beveronija* biedri pie ģerboņa)b
130. RVKM, VRVM 171.339. (Latvijas Universitātes studentu korporācijas *Tervetia* ģerbonis ar tā autoru).

Publicētie avoti.

131. A.V. Korporācijas „Fraternitas Livonica” vabeņa svētki. *Universitas*. 1931, Nr. 4 (29).
132. [b.a.] *Album Lettonorum 1870 – 1882 – 1930*. Rīga, 1930.
133. [b.a.] Apskats: Vabeņa iesvētīšanas svinības akadēmiķu saimē. *Universitas*, 1930, Nr. 1 (1).
134. Bergs. A. Korporāciju ideju saturs. *Universitas*, 1930, Nr. 3 (3).
135. Blaus P. Lēmums. *Valdības Vēstnesis*, 1940, 16.jūlijs.
136. [b.a.] Daugavietes desmit gadu jubilejas svinības. *Universitas*, 1931, Nr. 6 (31).
137. Feldmane E. Dzintras desmitgadi. *Universitas*. 1934, Nr. 9 (73).
138. [b.a.] Fratertnitas Livonica’s 10 gadi. *Universitas*, 1936, Nr. 10 (103).
139. Graudiņš K (sast.). Selonijas albums 1880 – 1905. Jelgava: G. Landsbergs, 1905.
140. Grīnbergs O. *Atmiņas no Tālavijas dibināšanas laika*. Rīga: Valters un Rapa, 1937.
141. [b.a.] Gundegas jaunais vabeņis. *Universitas*. 1933, Nr. 15 (64).
142. [b.a.] Korporācijas Fraternitas Lataviensis vabeņa iesvētīšana. *Universitas*. 1931, Nr. 9 (18).
143. [b.a.] Korporācijas Patria vabeņa iesvētīšana. *Universitas*. 1931, Nr. 9 (18).
144. [b.a.] Korporācijas „Vendia” vabeņa svētki. *Universitas*, 1932, Nr. 6 (38).
145. [b.a.] *Latvijas Ūniversitātes Prezīdiju konvents*. Rīga: Ernst Plātes, 1929.
146. L.L. Varavīksnes desmitgadu jubilejas svinību norise. *Universitas*. 1937, Nr. 14 (121).
147. L.P. Selgas desmit gadu jubilejas svinības. *Universitas*. 1937, Nr. 4 (111).
148. Millere-Ventere A. Korporācijas Selgas desmit gadi. *Universitas*. 1937, Nr. 3 (110).
149. M.P. Gaujamlietes desmitgadu jubilejas svinības. *Universitas*, 1937, Nr. 6 (113).
150. [b.a.] *Talavija 1900 - 1925*. Rīga: Valters un Rapa, 1928.
151. Uļjāns H. Lacuania’s vabeņa iesvētīšanas svinības. *Universitas*, 1935, Nr. 13 (93).
152. Veise M. Imeria’s vabeņa idejas. *Universitas*. 1934, Nr. 15 (79).

Literatūra

153. Aveling S.T. *Heraldry: Ancient and Modern, Including Boutell’s Heraldry*. London and New York: Frederick Warne and co, 1890.
154. Baltiņš J. Korporāciju vēsture Eiropā līdz Tērbatas posmam. *Universitas*, 2002, Nr. 82.
155. Celmaraugš V. Korporācijai Beveronija 40 gadi. *Universitas*, 1962, Nr. 10.

156. Charles L (galv. red). *Patria*. New York: Korporācija Patria, 1975.
157. Druva A. Fraternitas Metropolitana 30 gadi. *Universitas*, 1954, Nr. 1.
158. Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*. 1960, Nr. 7.
159. Dzirkalis K. Studentu korporāciju ideoloģiskie pamati. *Universitas*, 1966, Nr. 18.
160. Dzirkalis K. Studentu korporāciju izveidošanās. *Universitas*, 1963, Nr. 12.
161. Dzirkalis K. Studentu korporāciju pirmsākumi. *Universitas*, 1963, Nr. 11.
162. Hazners D. Lettgallia's 65 gadi. *Universitas*, 1964, Nr. 14.
163. Jansone M (sast.). *Korporācijas Varavīksne 50 gadi*. Lincoln: Augstums Printing Service, 1979.
164. Kapustāns J (galv. red). *Lacuaniai – 70*. Rīga: Korporācija Lacuania, 1999.
165. Ķiploks E. Kas ir korporācija? *Universitas*, 1965, Nr. 16.
166. Lancmanis I. *Heraldika*. Rīga: Neputns, 2007.
167. [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1960.
168. [b.a]. *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1990., 2.izd.
169. [b.a]. *Lettonia 1870 – 1990: Vēsturiskais atskats*. Ņujorka, HATTCO printing group, 1992.
170. Līdaks K (sast.). *Album Fratrum Academicorum*. Rīga: Studentu korporācija Fraternitas Academica, 2005.
171. Muhlenbachs A. Buršu ideoloģija. *Universitas*, 1954, Nr. 1.
172. Niedra J. Lacuanias 30 gadi. *Universitas*, 1957, Nr. 4.
173. Norvils P (galv. red). *Latvijas Universitātei un konservatorijai 1919. – 1940*. Rīga: Elpa, 2004.
174. [b.a] *Selonija 1880. – 1990*. Hauppauge: Korporācijas Selonijas izdevums, 1994.
175. Zītaris K. Mūsu trikolors: Daži vārdi par krāsu simboliku. *Universitas*, 1967, Nr. 20.
176. Plakans A. Fraternitas Academica's 40 gadi. *Universitas*, 1966, Nr. 17.
177. Sietiņsons. A. Latvijas Universitātes Prezidiju Konventa 35 gadi. *Universitas*, 1954, Nr. 1.
178. Sperga I. (red.). *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīgā: Ulma, 2003.
179. Stradiņš J. Studentu akadēmiskās organizācijas. *Universitas*, 1995, Nr. 74.
180. Stradiņš J. Studentu akadēmiskās organizācijas. *Universitas*, 1995, Nr. 75.
181. Ščerbinskis V. *Uzticīgi draugam: Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas*. Rīga: Prezidiju konvents, 2010.
182. Šilde Ā (galv. red). *Fraternitas Lataviensis 1926 – 1976*. Toronto: Korporācija Fraternitas Lataviensis, 1977.

Enciklopēdijas

183. Puzo A (atb.red.). *Māksla un arhitektūra biogrāfijās, 4*. Rīga: Preses Nams, 2003.
184. Vanaga A (atb.red.). *Māksla un arhitektūra biogrāfijās, 3*. Rīga: Preses Nams, 2000.
185. Vilsons A (atb.red.). *Mākslas un arhitektūra biogrāfijās, 1*. Rīga: Latvijas enciklopēdija, 1995.
186. Vilsons A (atb.red.). *Mākslas un arhitektūra biogrāfijās, 2*. Rīga: Latvijas enciklopēdija, 1996.

Interneta resursi

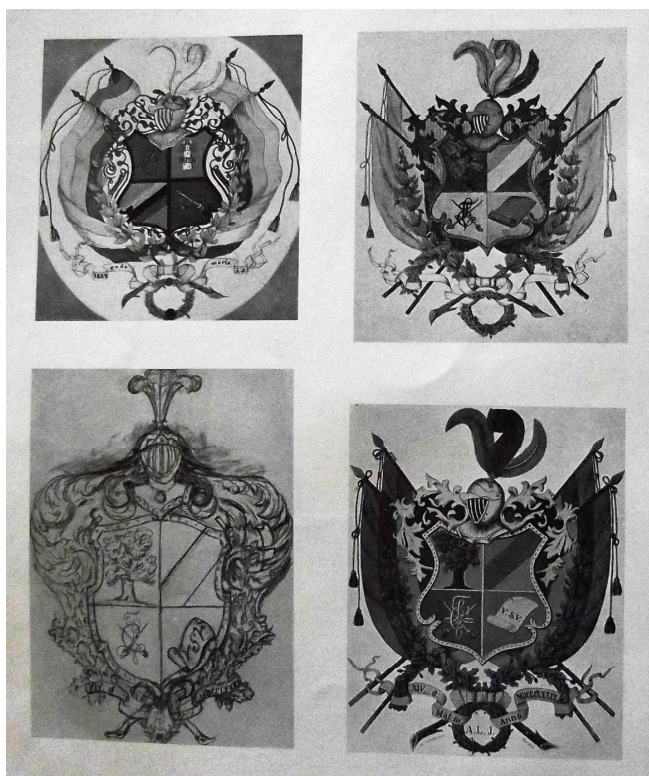
187. [b.a]. *Daugaviete Latvijā līdz 1941.g.* Pieejams:
<http://www.daugaviete.lv/externi.php?lapa=tex&cat=3&id=7> [aplūkots: 09.05.2012]
188. [b.a]. *Fraternitas Lettica Latvijas Republikā*. Pieejams:
<http://www.lettica.lv/index.php?p=vesture-4> [aplūkots: 10.05.2011]
189. [b.a]. *Ģerboņa skaidrojums*. Pieejams: <http://www.lettica.lv/index.php?p=par-2a>
[aplūkots: 10.05.2011]
190. Kiršenāls O, Stepiņš J. *Lettonias vēsture*. Pieejams:
<http://lettonia.lv/?lapa=teksti&sid=2&tid=7> [aplūkots 10.05.2012]
191. [b.a]. *Korporācijas vēsture*. Pieejams: <http://www.dzintra.lv/> [aplūkots: 12.05.2012]
192. [b.a]. *Studenšu korporācija Gundega*. Pieejams: <http://www.gundega.lv/#> [aplūkots:
20.03.2012.].
193. [b.a]. *Studentu korporācijas*. Pieejams:
<http://www.latvija20gadsimts.lv/apkopojums/organizacijas/studentu-korporacijas/> [aplūkot:
07.05.2012.]
194. [b.a]. *Vapenis*. Pieejams: http://www.selga.lv/?page_id=193 [aplūkots: 12.03.2012.].
195. Vogdes W. *Student Association steins*. Pieejams:
<http://www.steincollectors.org/library/articles/Student/student.html> [aplūkots: 02.05.2012]

PIELIKUMS

1.1.att. **Studentu korporācijas *Lettonia* pirmais ģerbonis** (pēc Dzirkalis K. Studentu korporāciju heraldika. *Universitas*, 1960, Nr. 7. 23. lpp.).

Heraldiskais apraksts: Sarkanā laukā pakalķājās pacēlies zirgs, kas pagriezies pa labi. Tam mugurā karavīrs, kam kreisajā rokā vairogs, labajā zobens.

1.2.att. ***Lettonia*'s ģerboņa attīstības pakāpes** (pēc [b.a]. *Album Lettonorum 1870 – 1882 – 1930*. Rīga, 1930. IX).

*1.3.att. Lettonia izmantotais ģerbonis Latvijas Republikas laikā (pēc [b.a]. *Album Lettonorum 1870 – 1882 – 1930*. Rīga, 1930. Pirmais vāks.).*

Heraldiskais apraksts: Vairogs skaldīts un dalīts. 1.- zelta laukā ozolkoks. 2.- lauks divreiz šķelts no kreisās puses, korporācijas krāsās. 3.- zilā laukā krustoti rapieri, kam pa virsu korporācijas cirķelis sudrabā. 4.- zaļā laukā atvērta tīstoklis ar burtiem „V.S.V” [devīzes „Vitam, Salutem, Veritatem”

iniciāļi - MV]. Uz vairoga režģu ķivere, kas nedaudz vērsta pa labi. Kleinodā trīs strausa spalvas korporācijas krāsās. Lambrekinā ozollapas virspuse zila, odere sudraba. Zem vairoga krustoti ozolkoka zari. Zem zariem savijusies devīžu lenta, kas stiepjas no labās uz kreiso pusi. Uz lentas labajā pusē uzraksts „19.II.1870”, kreisajā pusē „14.V.1882”. Starp zaru kātiem ozollapu vainags, kam pa vidu devīžu lenta ar uzrakstu „A.L.J” [devīzes „Acti labores icundi” iniciāļi – M.V].

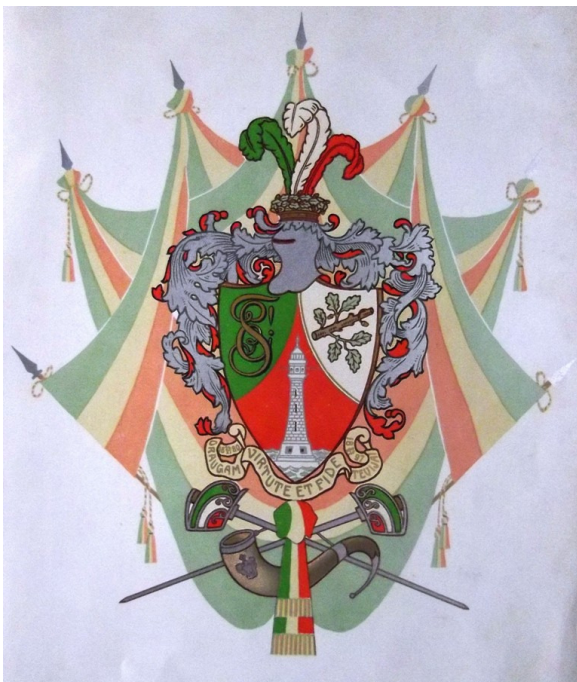

1.4.att. Kāzu viesi pie korporācijas Lettonia ģerboņa. Foto: Krišs Rake, 20.gs. 30.gadi (pēc Rīgas Vēstures un kuģniecības muzeja (turpmāk – RVKM), VRVM 168.437).

2.1. att. **Studentu korporācijas Selonia vecais ģerbonis uz dzeramā raga. Foto: Mārtiņš Vāveris (pēc RVKM, VRVM 748).**

Heraldiskais apraksts: Vairogs ar šaurpmali divreiz šķelts no labās ar zaļu, sudrabu (balts), purpuru. Uz šķēluma korporācijas cirķelis sudrabā. Virs vairoga stīpu ķivere pretskatā. Kleinodā trīs strausa spalvas. Zem vairoga gar sāniem liepas un ozola zars. Zem tā devīžu lenta ar skaitļiem „1880”, „24.XI”, „1890”

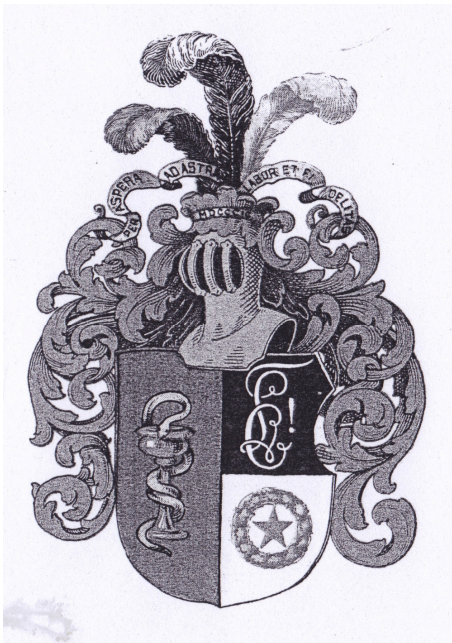
2.2.att. **Selonia ģerbonis (pēc Graudiņš K. Selonijas albums 1880 – 1905. Jelgava: G. Landsbergs, 1905. Pirmais vāks).**

Heraldiskais apraksts: Vairogs trīs dalīts ar ieliektu smaili. 1.- Zaļā laukā korporācijas cirķelis. 2. – Baltā laukā ozola zars ar sešām lapām un trim zīlēm. 3. – Sarkanā laukā no viļņojošas jūras iznirstoša mūra bāka sudrabā. Virs vairoga smailķivere, kas ar skatu vērsta pa labi. Uz tās zelta vainags ar ozollapu vainagu virsū. Kleinodā trīs strausa spalvas korporācijas krāsās. Lambrekinā ozollapu rotājums, kas ieskauj vairogu no abiem

sāniem, virspuse sarkana, odere sudraba. Zem vairoga devīžu lenta uz tās devīze „Draugam Tēvijai” un „Virtute et fide”, kā arī gada skaitļi „1880” un „1897”.

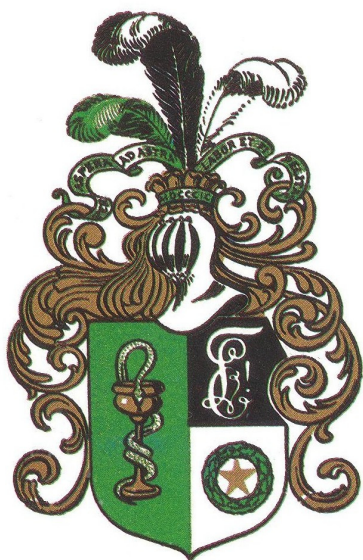

2.3.att. *Selonia's* simfoniskais orķestris pie korporācijas ģerboņa. Foto: K.Rake, 1932.g. (pēc RVKM, VRVM 159.039.).

3.1.att. *Studentu korporācijas Lettgallia* ģerbonis (pēc Latvijas Valsts vēstures arhīva (turpmāk LVVA), 4267.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība korporācija „Ventonia”), 1.apr., 45.1 (Ielūgumi, apsveikumi, pateicības), 217. lp.).

Heraldiskais apraksts: Vairogs skaldīts un kreisā pusē dalīts: 1.- zaļā laukā ap zelta biķeri apvijusies tāda pati čūska; 2.- melnā laukā korporācijas cirķelis sudrabā; 3.- baltā laukā zaļš ozollapu vainags ar zelta piecstaru zvaigzni vidū. Virs vairoga stīpu ķivere ar skatienu pa labi. Lambrekinā stilizēts zelta rotājums. Kleinodā trīs strausa spalvas korporācijas krāsās. Starp bruņucepuri un kleinodu devīžu lentas, uz kurām: labā puse – „Per aspera ad astra” un kreisā – „Labor et fidelitas”.

3.2.att. **Studentu korporācijas *Lettgallia* ģerbonis** (pēc [b.a] *Latvijas Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1990, 2.izd. 52. lpp.). Heraldiskais apraksts tāds pats kā 3.1.att.

4.1.att. **Studentu korporācijas *Tālavija* ģerbonis** (pēc [b.a].*Talavija 1900 - 1925*. Rīga: Valters un Rapa, 1928. Pirmais vāks). Heraldiskais apraksts: stilizēts jūgendstila vairogs, tas dalīts un pus skaldīts vairoga augšā. 1.- baltā laukā zelta regulators, tam virsu tāds pats zobrats, 2.- zaļā laukā trīs balti vairodziņi, 3.- zelta laukā zaļš korporācijas cirķelis. Vairoga augšā iestrādāta pūce lidojumā, kurai katrā galvas pusē pa vienam amoliņam. No pūces izaug stilizēts ozolkoks. Vairoga sānos iestrādātas devīžu lentas ar devīzēm „Roku rokā” un „Darbs ceļ vīru” . Vairoga apakšā

uzraksts „Talavija 1900”.

4.2.att. Korporācijas *Tālvija* prezidijs pie ģerboņa. Foto: K.Rake, 1935.g. (pēc RVKM, VRVM 159.022.).

5.att. Studentu korporācijas *Fraternitas Lettica* ģerbonis (pēc [b.a]. Studentu korporācijas. Pieejams:

<http://www.latvija20gadsimts.lv/apkopojujums/organizacijas/studentu-korporacijas/> [aplūkots: 07.05.2012.]])

Heraldiskais apraksts: Vairogs ar apmali, tas skaldīts un dalīts: 1. – purpura lauka pēdā trīs zaļi pakalni, tiem kreisajā stūrī uzlecošas zelta saules puse, 2. – zaļā laukā divas baltas sadotas rokas. Tās apņēm astē iekodusies čūska, 3. – purpura laukā Maskavas kremļa siluets, virs tā puslokā trīs zelta piecstūru zvaigznes, 4. – divreiz šķeltis no labās, šķēlums korporācijas krāsās. Šķēluma zaļajā laukā melns korporācijas cirķelis. Sirds vairogs divreiz šķeltis no labās, tas korporācijas krāsās, uz šķēluma vecais korporācijas cirķelis melnā krāsā. Uz vairoga smailķivere, uz tās zelta lapu kronis. Klācinodā trīs strausa spalvas korporācijas krāsās. Lambrekinā akantu lapas, odere zila un zelta, lapu virspuse zaļa. Vairoga apmales augšā likti gada skaitļi „XXX.MDCCCIXX” un „XXVI.III.MCMXIII”. Vairoga apmales apakšā devīze „Scientia pro patria”.

6.1.att. **Studentu korporācijas Latvia ģerbonis** (pēc [b.a] Latvijas Korporāciju Apvienība. Ņujorka, 1990, 2.izd. 58. lpp.) Heraldiskais apraksts: Vairogs skaldīts un dalīts. 1.- Divreiz šķelts no kreisās puses korporācijas krāsās. 2.- Sarkanā laukā uz zila paugura uzlecoša zelta saule. Uz tās koka pils ar trim sargtorņiem. 3. – Zilā laukā korporācijas cirķelis. Uz tā sakrustoti divi rapieri. Virs cirķeļa un rapieriem puslokā trīs zelta zvaigznes. 4. – Zelta laukā atvērts lapu tīstoklis. Uz tā atvērta grāmata ar rakstāmpalvu.

Uz vairoga profilā pa labi bruņucepure. Kleinodā trīs ozollapas korporācijas krāsās. Lambrekinā ozollapu ornaments, kas ietver vairogu no abiem sāniem. Odere zelta krāsā, lapu ārpusē – sarkana. Zem vairoga devīžu lenta uz tās devīze. Labajā pusē „Virtutes bonos dies”, kreisajā „viventi faciunt”. Pa vidu devīze „Pro Latvia”.

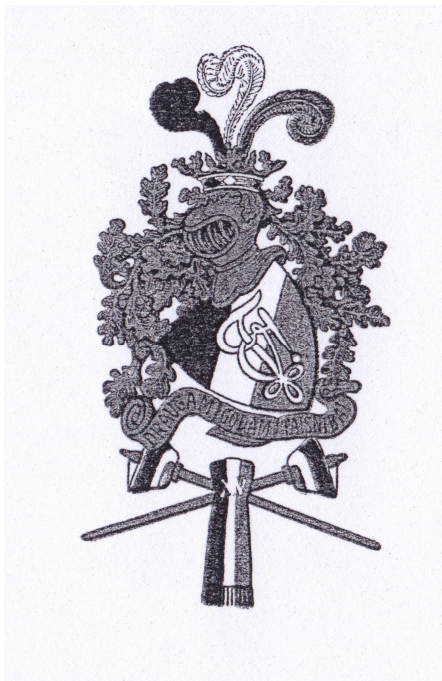

6.2.att. **Korporācijas Latvia ģerbonis. Foto: K.Rake, 20.gs. 30.gadi** (pēc RVKM, VRVM 158.999).

7.1.att. **Studentu korporācijas Ventonia prezidijs pie ģerboņa. Foto: K.Rake, 1937.g.** (pēc RVKM, VRVM 158.256). Heraldiskais apraksts: Pa labi sagāzts vairogs divreiz šķelts no labās puses. Tas korporācijas krāsās. Uz dalījuma virsū korporācijas cirķelis sudrabā. Uz vairoga stīpu ķivere, kas novietota uz vairoga kreisā stūra. Ķivere kronēta ar sudraba lapu kroni. Kleinodā trīs strausa spalvas korporācijas krāsās. Lambrekinā zaļas ozollapas. Zem vairoga devīžu lenta ar devīzi: „Draugam, godam, taisnībai”.

Ģerboņa heraldiskā apraksta krāsas balstītas uz 7.2.att. krāsainā oriģināla, kas glabājas LVVA.

7.2.att. **Ventonia ģerbonis, kas likts uz ielūguma. Tipogrāfijā ieviesusies kļūda – vairoga dalījums ir nepareizs attiecībā pret 7.1.att.** (pēc LVVA. 4267.f., 1.apr., 45.l, 167.lp.)

8.1.att **Studentu korporācijas Tervetia ģerboņa metu skices. Mākslinieks nezināms** (pēc LVVA, 3743.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Tervetia”), 1.apr., 449.1 (Korporācijas krāsu, galdu, krēslu u.c. paraugi), 4. lp.).

8.2.att. **Tervetia ģerbonis** (pēc [b.a] Latvijas *Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1990, 2.izd. 62. lpp.) Heraldiskais apraksts: Korporācijas ģerboņa heraldiskais apraksts ir šāds: Vairogs dalīts un pusskaldīts: 1.- Brūnā kalnā koka pils ar trim torņiem. Aiz tās pa visu lauku uzlecošas saules stari – baltā un dzeltenā krāsā. 2.- Divreiz šķelts no kreisās puses. Tas korporācijas krāsās. Šķēluma vidū korporācijas cirķelis sudrabā. 3.- Oranžā laukā degoša lāpa. To tur divas rokas, katra savā pusē. Uz vairoga trīs sudraba zvaigznes puslokā. Virs zvaigznēm „senlatviešu” bruņucepure. No tās

paceļas degoša zelta lāpa. Aiz tās uzlecoša sudraba saule. Aiz vairoga savijies ornaments, kas ieskauj vairogu. Labajā augšējā stūrī virs vairoga ozollapu zars ar trim zīlēm, tas pats otrajā stūrī. Zem vairoga ozollapu pamatne. Tai virsū 2 sakrustoti zobeni ar svastiku spalā. Zem vairoga vijas devīžu lenta pāri zobenu spalēm. Uz lentas divas devīzes, labajā pusē vārds „Visi”, kreisajā pusē – „Viens”, vidū starp zobenu spalēm – „Visu par Latviju”. No kreisā spala uz nokarājušās lentas vārds „Anno”, no labā spala uz nokarājušās lentas dibināšanas gads „MCMXXII” (1922).

8.3.att Pie korporācijas *Tervetia* ģerboņa tā autors tēlnieks Ludvigs Reguts, ģerboņa atklāšanas svētkos 1929.g 30.aprīlī. Foto: K.Rake (pēc RVKM, VRVM 171.339).

9.1.att Studentu korporācijas *Beveronija* ģerbonis (pēc [b.a] Latvijas *Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1990, 2.izd. 64.lpp). Heraldiskais apraksts: Ģerboņa heraldiskais apraksts ir šāds: Vairogs dalīts. 1.- Zilā laukā zelta pils siluets. Virs pils zelta pūce lidojumā pretskatā. 2.- Violetā laukā zelta vārpu kūlīši. Uz tiem korporācijas krasu lente tās krāsās. Apkārt figūrām un uz dalījuma astē iekodusies zelta čūska. Zem čūskas sakrustoti divi rapieri, uz tiem korporācijas cirķelis sudrabā. Virs vairoga kreisajā stūrī novietota sena

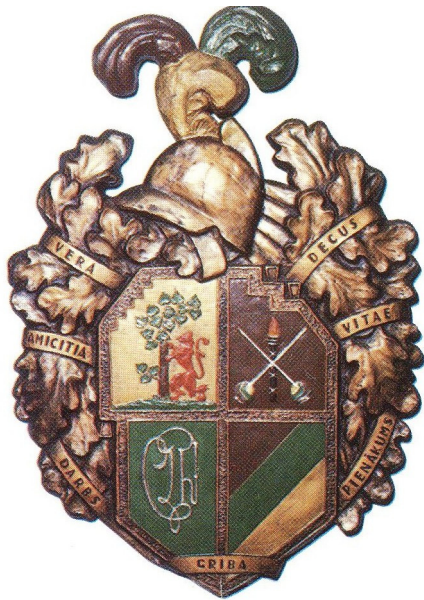
metāla bruņucepure pa labi. Starp ķiveri un vairogu zaļš tīkliņš, kas rotāts ar trīsžuburu svastiku. Kleinodā trīs cilvēka rokas dabīgā krāsā, kas tur ar saknēm izrautu ozolkoku. Lambrekinā stilizēts pelēks ornaments. Ap kleinodu un tā labajā sīnā apvijusies devīžu lenta, uz tās devīze labajā pusē – „Zinātne zīmē pilnības augstums” un kreisajā pusē – „Brālība veido tautas spēku”.

9.2.att Korporācijas *Beveronija* biedri pie ģerboņa. Foto: K.Rake, 1928.g. (pēc RVKM, VRVM 171.322).

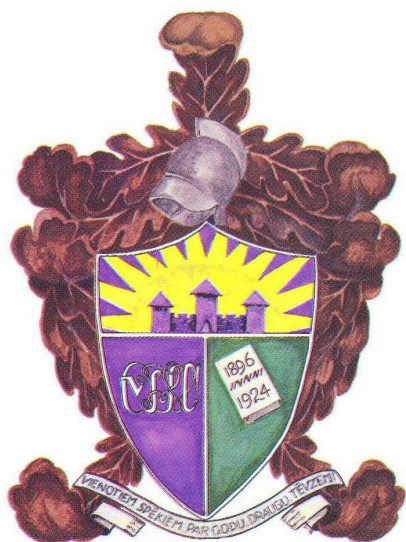
10.1.att. Studentu korporācijas *Philyronia* nepieņemtais ģerbonis, kas likts klāt pieteikuma vēstulei Prezidiju konventam (pēc LVVA, 3712.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Philyronia”), 1.apr., 1.1 (Dibināšanas protokoli, statūti, iekšējais komangs, biedru saraksts, galvas segu zīmējums), 13. lp.).

10.2.att. **Korporācijas *Philyronia* ģerbonis** (pēc [b.a] Latvijas *Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1990, 2.izd. 64. lpp). Heraldiskais apraksts: Korporācijas ģerboņa heraldiskais apraksts ir šāds: Vairogs skaldīts un dalīts. 1. – Zelta laukā Liepājas pilsētas ģerbonis. 2.- Brūnā laukā degoša lāpa, uz tās divi sakrustoti rapieri. 3.- Zaļā laukā korporācijas cirķelis sudrabā. 4.- Lauks divreiz šķeltis no kreisās puses. Tas korporācijas krāsās. Virs vairoga karavīra ķivere (vairāk izskatās pēc pauku ķiveres). Stilizētā kleinodā trīs ozollapas korporācijas krāsās. Stilizēts ozollapu lambrekins. Lambrekina labajā un kreisajā augšējā stūrī devīžu lenta ar devīzi "Vera amicitia – decus vitae". Zem vairoga devīžu lenta ar devīzi „Darbs, grība, pienākums”.

10.3.att. **Korporācijas *Philyronia* ģerboņa iesvētīšanas svinības 1933.g.** Foto: **K.Rake** (pēc RVKM, VRVM 158.246).

par godu, draugu, tēvzemi”.

11.1.att. Studentu korporācijas Fraternitas Metropolitana ģerbonis (pēc [b.a] Latvijas Korporāciju Apvienība. Ņujorka, 1990, 2.izd. 68. lpp). Heraldiskais apraksts: Vairogs dalīts un pusskaldīts. 1.- Violetā (purpura) laukā uzlecoša zelta saule. Uz tās violeta pils ar trim sargtorņiem. 2.- Violetā (purpura) laukā korporācijas cirķelis sudrabā. 3.- Zaļā laukā grāmata ar uzrakstu „1896” un „1924”. Virs vairoga pauku ķivere. Stilizēts lambrekins ozollapu ornamenta tehnikā. Zem vairoga devīžu lenta, uz tās devīze „Vienotiem spēkiem par godu, draugu, tēvzemi”.

11.2.att Korporācijas Fraternitas Metropolitana prezidijs. Foto: K.Rake, 1934.g. (pēc RVKM, VRVM 128.271).

12.1.att. Studentu korporācijas Fraternitas Vesthardiana ģerbonis (pēc [b.a] Latvijas Korporāciju Apvienība. Ņujorka, 1990, 2.izd. 70. lpp). Heraldiskais apraksts: Vairogs dīseles dalījumā. 1.- Pelēkā laukā uzlecoša zelta saule. Uz tās trīs vārpu stiebrī korporācijas krāsās. 2.- Sarkanā laukā pelēka grāmata uz, kuras uzsēdusies balta (sudraba) pūce. 3.- Zelta laukā korporācijas cirķelis sudrabā. Virs vairoga ozollapu pinums uz kā uzraksts „8.X.1924”. Virs pinuma pelēka pils ar trim sargtorņiem. Virs pils puslokā trīs zelta zvaigznes. Labrekinā ozollapu ornamenti, virspuse zaļa, odere zelta. Zem vairoga devīžu lenta ar devīzi pa labi – „Tautas slava – paša gods”, kreisā puse „Būt vai nebūt”.

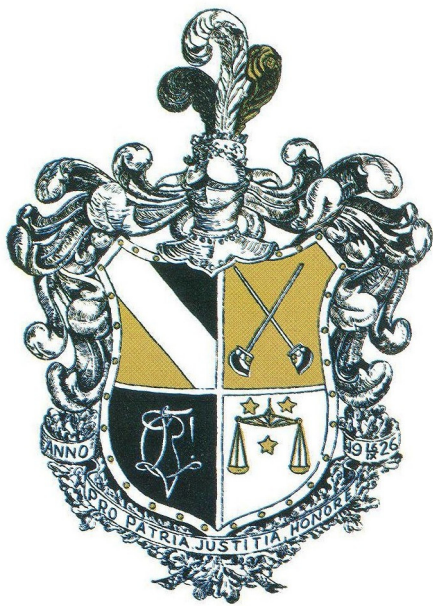
12.2.att Kāzu viesi pie korporācijas Fraternitas Vesthardiana ģerboņa. Foto: K.Rake, 20.gs 30.gadu vidus (pēc RVKM, VRVM 146.007).

13.1.att Studentu korporācijas *Fraternitas Academica* ģerbonis (pēc [b.a.] Latvijas Korporāciju Apvienība. Ņujorka, 1990, 2.izd. 72. lpp). Heraldiskais apraksts: Kniedēts šaurapmales vairogs, tas skaldīts: 1.- Zaļā laukā trīs zelta skautu lilijas; 2.- Zelta laukā zaļš ozollapu vainags, kas vietām aptīts ar lenti korporācijas krāsās; Pāri skaldījumam vairoga vidū virsū uzlikts melns Latvijas Universitātes ēkas siluets, uz tā korporācijas cirķelis sudrabā; Uz vairoga melna ādas pauku ķivere pa labi. Lamberkinā ozollapas, labajā pusē septiņas zelta zīles, kreisajā tādas pašas sešas zīles. Kleinods – trīs stilizētas ozola lapas korporācijas krāsās. No labās puses, virs ķiveres līdz kreisajai pusei lenta ar korporācijas devīzēm un dibināšanas gadu. Labā puse – „Tautai un tēvijai!”, vidus – „Amicus optima vitae possessio”, kreisā – „1925.gads 4.februāris”.

13.2.att. Korporācijas *Fraternitas Academica* prezidijs. Foto: K.Rake, 1935.g. (pēc RVKM, VRVM 171.279).

14.1.att. **Studentu korporācijas Faraternitas Lataviensis ģerbonis** (pēc [b.a] Latvijas Korporāciju Apvienība. Ņujorka, 1990, 2.izd. 74. lpp). Heraldiskais apraksts: Vairogs skaldīts un dalīts: 1.- lauks šķelts divreiz no labās puses, tas korporācijas krāsās 2.- zelta laukā krustoti rapieri; 3.- melnā laukā korporācijas cirkelis sudrabā; 4.- baltā laukā starp trim zelta piecstaru zvaigznēm tādi paši sviri. Virs vairoga aizvērtā vezīra ķivere. Ķiveri virsū sudraba vainags ar zaļām malām. Kleinodā trīs strausa spalvas korporācijas krāsās. Lambrekinā ozollapu vijums, kurā lapu odere sudraba, bet virspuse zaļā krāsā. Zem vairoga sakrustoti divi zaļi ozola zari, uz tiem lenta ar devīzi „Pro patria, iustitia, honore” un dibināšanas gads - 1926.16.IX.

14.2.att. **Korporācijas Fraternitas Lataviensis ģerbonis** (pēc LVVA, 3726.f (Latvijas Universitātes studentu biedrība „korporācija Fraternitas Lataviensis”), 1.apr., 5.l (Internā komanga nodaļas un korporācijas „Latavia” statūtu grozījumi, biedru saraksti, galvas segas zīmējums), 11.lp.)

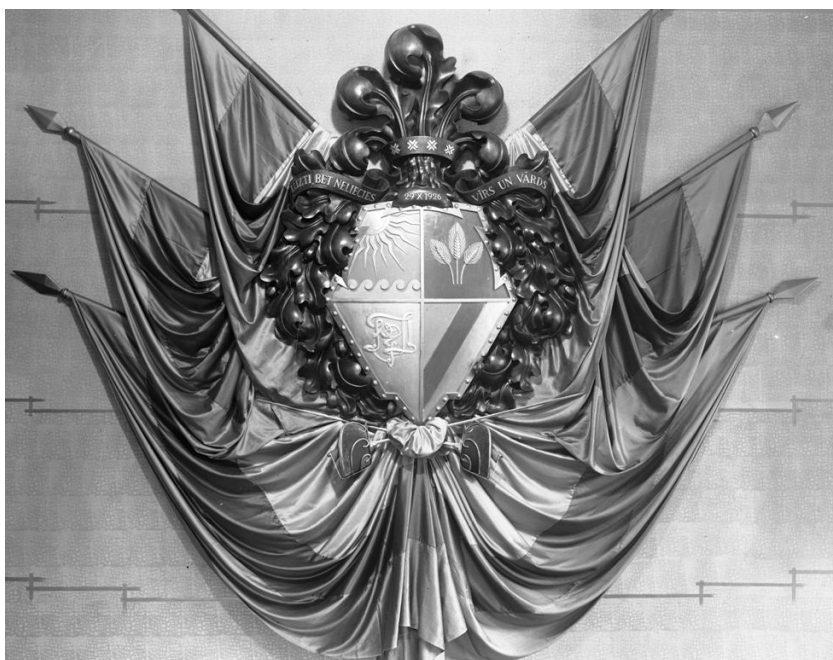
15.1.att. Studentu korporācijas *Patria* ģerbonis (pēc [b.a] Latvijas *Korporāciju Apvienība*. Ņujorka, 1990, 2.izd. 76. lpp). Heraldiskais apraksts: Ģerboņa heraldiskais skaidrojums ir šāds: Vairogs dīseles dalījuma: 1.- Oranžā laukā uzlecošas sudraba saules stari, priekšā tiem senlatviešu pils ar trim sargtorņiem uz melna pakalna, uz pakalna korporācijas cirķelis sudrabā. 2.- Zaļā laukā zelta vārpu kūlītis. 3.- Zelta laukā ābele ar 18 zelta āboliem. Virs vairoga senlatviešu bruņucepure. Virs bruņucepures, apkārt vairogam ozollapu ornaments. Cauri ozollapu ornamentam no labās un kreisās puses vijas lentas, uz tām korporācijas devīzes – labā pusē „Fidet”, zem tā skaitlis „1908”, kreisā puse „Veritati” ar skaitli „1926” un virs bruņucepures – „Par draudzību un darbu, par Tēvijas brīvi”.

15.2.att. Korporācijas *Patria* ģerboņa atklāšanas svētki 1930.g 24.janvārī. Pirmais no labās ģerboņa griezējs tēlnieks L.Reguts, trešais no labās ģerboņa meta autors tēlnieks Kārlis Zāle. Foto: K.Rake (pēc RVKM, VRVM 158.233).

16.1.att **Studentu korporācijas *Fraternitas Livonica* ģerbonis** (pēc Ščerbinskis V. *Uzticīgi draugam: Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas*. Rīga: Prezidiju konvents, 2010. 63. lpp.). Heraldiskais apraksts: Ģerboņa heraldiskais apraksts ir šāds: Vairogs skaldīts un dalīts. 1. – Zilā laukā zelta saules puse virs viļņojošas jūras. 2. – Violetā laukā trīs zelta vārpas. 3.- Zelta laukā korporācijas cirkelis sudrabā. 4. – Divreiz šķelts no kreisās puses. Šķēlums korporācijas krāsās. Virs vairoga skaitļi „29.X.1926”. Kleinodā piecas brūnas ozollapas. Lambrekinā brūns ozollapu ornaments. Virs vairoga devīžu lenta, uz tā devīzes „Lūzti, bet neliecies” un „Vīrs un vārds”.

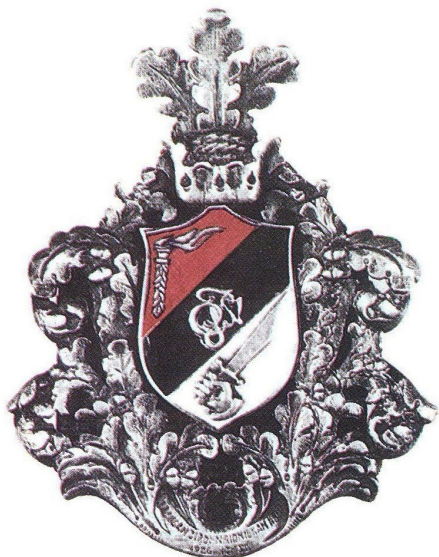
16.2.att. **Korporācijas *Fraternitas Livonica* ģerbonis tā atklāšanas svētkos 1931.g. 29.oktobrī. Foto: K.Rake** (pēc RVKM, VRVM 158.264).

17.1.att. Studentu korporācijas Vendia ģerbonis (pēc [b.a] Latvijas Korporāciju Apvienība. Ņujorka, 1990, 2.izd. 80. lpp). Heraldiskais apraksts: Vairogs trīsdalīts ar apvērstu ieliektu smaili. 1. – Sarkanā laukā zaļš ozols. 2. – Zaļā laukā korporācijas cirķelis sudrabā. 3. – Zelta laukā brūns lāpu turētājs, tajā sarkana degoša lāpa. Virs vairoga zelta bruņucepure, kas profilā pa labi. Virs bruņucepures zaļš vainags, no tā izaug trīs spalvas korporācijas krāsās. Lambrekinā brūns ozollapu ornaments. Zem vairoga devīžu lenta uz tās pa labi devīze „Tēvija, gods, pienākums”, pa kreisi „Virtute et exemplo”.

17.2.att. Korporācijas Vendia prezidijs. Foto: K.Rake, 20.gs. 30.gadu vidus (pēc RVKM, VRVM 146.014).

18.1.att. Studentu korporācijas Salgalia ģerbonis (pēc [b.a] Latvijas Korporāciju Apvienība. Ņujorka, 1990, 2.izd. 82. lpp). Heraldiskais apraksts: Vairogs divreiz šķelts no kreisās puses. 1.- Sarkanā laukā liesmojošā sudraba lāpa. 2. – Melnā laukā korporācijas cirķelis sudrabā. 3.- Baltā laukā sudraba roka ar tādu pašu zobenu. Virs vairoga kronis. Kleinodā trīs sudraba ozollapas. Lambrekinā ozollapu vijums, tas ieskauj vairogu pilnībā. Lambrekina apakšā devīžu lenta ar devīzi „Draugam sirdi – naidniekam krūtis”.

18.2.att. Korporācijas Salgalia prezidijs. Foto: K.Rake, 20.gs. 30.gadu vidus (pēc RVKM, VRVM 168.413).

19.1.att. Studentu korporācijas *Lacuania* prezidijs pie pagaidu ģerboņa. Foto: K.Rake, 20.gs. 30.gadi (pēc RVKM, VRVM 158.995_1).

19.2.att. Korporācijas *Lacuania* ģerbonis (pēc [b.a] Latvijas Korporāciju Apvienība. Ņujorka, 1990, 2.izd. 84. lpp). Heraldiskais apraksts: Vairogs trīsdalīts ar ševronu: 1.- zilā laukā, kreisajā pusē trīs upes vilnīši sudrabā, labajā pusē korporācijas cirķelis sudrabā. 2.- melnā laukā sudraba saule, zem tās krustotas divas sudraba ozollapas. 3.- zelta laukā – stilizētas egles, zem tām zils uzkalns, zem tā – sudrabā attēlots ezers plata burta „V” formā. Ap vairogu sudraba ozollapu vainags. Virs tā trīs zelta zvaigznes. Zem vairoga arku veidā no labās uz kreiso pusi izvietota lenta. Uz tās devīze, labajā pusē vārds „Vires”, vidū – „Unitae”, kreisajā pusē – „Agunt”.

19.3.att. Korporācijas *Lacuania* ģerbonis tā atklāšanā 1935.g. 7.decembrī. Foto: K.Rake (pēc RVKM, VRVM 158.996).

20.att. Studenšu korporācijas *Daugaviete* ģerbonis (pēc [b.a] *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: Ulma. 14. lpp.). Heraldiskais apraksts: Vairogs dalīts ar viļņu griezumam: 1.- Pa labi vērstā lilija, uz tās degoša lāpa, pa virsu kokle; 2.- Viļņu griezumam korporācijas krāsās. Uz tā cirķelis sudrabā. Virs vairoga ozollapas, kas saspraustas ar saktu. Virs ozollapām tautisks vainags, tā pamatā devīze „Pars pro toto”. Zem vairoga kalmes, kas pamatā pītas režģī. Zem vairoga starp kalmēm devīžu lenta ar dibināšanas gadu „6 XI 1921” un devīze „Patientia vincit omnia”.

Zem ozollapām un saktas devīze „Par taisnību, daiļumu un visu cēlu”.

21.att. **Studenšu korporācijas Gundega ģerbonis** (pēc [b.a] *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: Ulma. 18. lpp). Heraldiskais apraksts: Vairogs trīs reizes šķelts no kreisās: Šķēlums korporācijas krāsās. Uz vidus krāsas cirķelis sudrabā. Virs vairoga ziedoklis ar uguns mēlēm. Pāri vairoga galvai devīze „In necessariis unitas, in dubiis, in omnibus caritas”. Uz vairoga augšas devīze „Dailei - tautietei”. Starp devīzēm dibināšanas gads „1923 XI 29”. Zem vairoga devīžu lenta, pa vidu tai nedaudz uz vairoga sudraba kāda auga lapa, to no abām pusēm ietver viena vārpa, uz tām saules disks. Uz lentas devīze „Kas mums ir skaists, to tālāk dosim, to neskaisto mēs pārveidosim, lai vairāk spētu citiem dot”. Vairoga turētāji – spārnoti grifi bez kājām, pretēji.

22.att. **Studenšu korporācijas Dzintra ģerbonis** (pēc [b.a] *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: Ulma. 22. lpp). Heraldiskais apraksts: Šaurapmales vairogs dalīts ar viļņu griezumumu: 1.-Uzlecošas saules stari; 2. – Viļņu griezumā jūras vilnīši. Vairogā pa virsu dalījumam labā šaurspāre korporācijas krāsās. Tai labajā stūrī cirķelis zeltā. Pa virsu vairoga galvā likta lidojoša kaija. Vairoga šaurapmalē, augšā, septiņi dzintara gabali. Virs vairoga ornamentējoši elementi ar ābeļu ziedu vainagu vidū. Vairoga malās ābeļziedu ornamenti, kas apvīti ar iztītiem pergamenta ruļļiem. Zem vairoga trīs satīti pergamenta ruļļi. Uz vairoga devīze „Fidei et veritati”. Vairoga šaurapmales pēdā skaitļi „20.V.1924”.

23.1.att. un 23.2.att. **Studenšu korporācijas Imeria ģerboņa meti.** Autors Arvīds Štrauss, 1934.g (pēc LVVA, 4275.f., (Latvijas Universitātes studenšu biedrība – „korporācija Imeria”) 1.apr., 7.l (Vapeņu meti), 1 – 2. lp.).

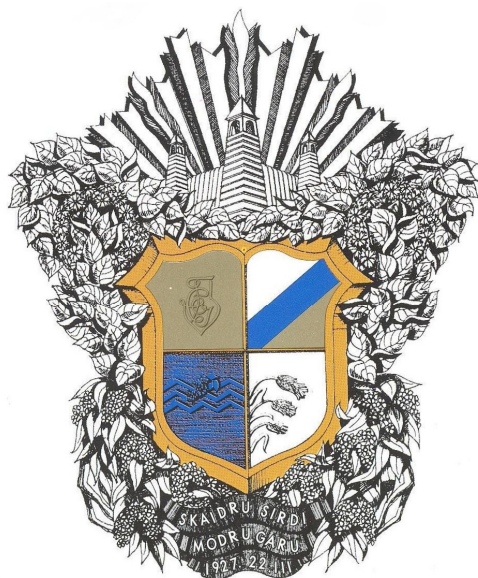

23.3.att **Studenšu korporācijas Imeria apstiprinātais ģerbonis** (pēc [b.a] *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: Ulma. 26. lpp). Heraldiskais apraksts: Vairogs ar apmali, tas divreiz skaldīts ar ieliekumu. Skaldījums korporācijas krāsās. Uz dalījuma centrā cirķelis sudrabā. Vairoga pēdā, uz skaldījuma, viena virs otras liktas trīs saktas. Uz tām devīze „Viena par visām, visas par vienu”. Cauri pēdējai saktai vilkta devīžu lenta ar korporācijas dibināšanas datumu „1924.19.XI”.

Virš vairoga tautumeitas vainags, no tā izaug starojoša lāpa ar septiņiem stariem un stilizētu ausekļa atveidu. Virs vainaga un uz lāpas kāta šķērsām likta kokle un labības kūlis. Uz tām puslokā devīze „Tautietei - zinātnei”. Stilizētā lambrekinā akantu lapu vijums ar 12 ūdenslilijām.

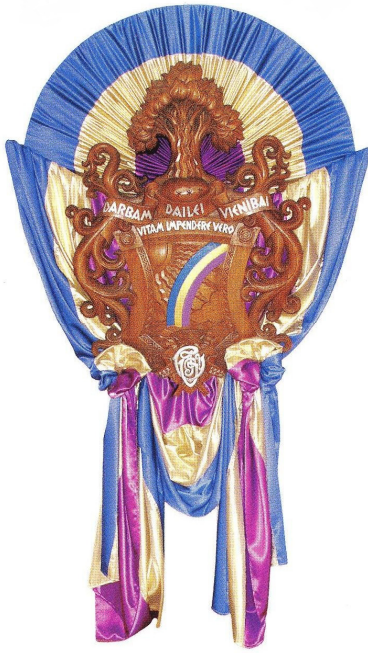

24.att. **Studenšu korporācijas Selga ģerbonis** (pēc [b.a] *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: Ulma. 30. lpp). Heraldiskais apraksts: Ģerboņa heraldiskais apraksts ir šāds: Vairogs ar apmali divreiz šķeltis no kreisās. Šķēlums korporācijas krāsās. Vidū uz šķēluma cirķelis sudrabā. Virs vairoga trīs rudzu vārpas, kas apņemtas ar devīzes lentu, uz tās „Veido sevi”. Virs vārpām uzlecoša saule. Abās pusēs vārpām devīze „Tēvijai, darbam, dailei, zinātnei”. Ap vairogu 19 priežu zari.

25.att. **Studenšu korporācijas Gaujmaliete ģerbonis**. Tajā ieviesusies kļūda – cirķelim, līkloču līnijām un ievziedu ķekaram ir jābūt sudraba krāsā (pēc [b.a] *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: Ulma. 34. lpp). Heraldiskais apraksts: Šaurapmales vairogs skaldīts un dalīts: 1.- Zelta laukā cirķelis sudrabā; 2.- Divreiz šķeltis no kreisās, krāsās; 3.- Zilā laukā trīs sudraba līkloči, uz tiem tāds pats ievziedu ķekars; 4.- Baltā (sudraba) laukā trīs baltas (sudraba) vārpas. Uz vairoga stilizēta gaismas pils ar trīs torņiem. Aiz tās liesmas puslokā. Augša ap vairogu liepu lapas, vairoga stūros pa vienam rudzu puķu vainagam. Zem vairoga ievas lapas, starp tām 16 ievziedu ķekari. Starp ievu lapām devīze un dibināšanas gads „Skaidru sirdi, modru garu 1924.22.III”.

torņiem. Aiz tās liesmas puslokā. Augša ap vairogu liepu lapas, vairoga stūros pa vienam rudzu puķu vainagam. Zem vairoga ievas lapas, starp tām 16 ievziedu ķekari. Starp ievu lapām devīze un dibināšanas gads „Skaidru sirdi, modru garu 1924.22.III”.

26.att. **Studenšu korporācijas Varavīksne ģerbonis** (pēc [b.a] *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: Ulma. 38. lpp). Heraldiskais apraksts: Vairogs ar apmali. Labajā augšējā vairoga stūrī starojoša saules puse. Kreisajā apakšējā stūrī mākonis, vairoga pēdā pakalni. No pakalniem pāri saules stariem līdz vairoga kreisajam augšējam stūrim, varavīksne puslokā korporācijas krāsās. Vairoga augšējā malā devīze „Vitam impendere vero”, vairoga apakšējā malā cirķelis sudrabā, virs tā tautu meitas vainadziņš. Cirķeļa sānos korporācijas dibināšanas datums „1927.25.11”. Uz vairoga akmens, no tā izaug ozols. Vairoga sānos spēcīgas ozola saknes.

Starp vairogu un akmeni devīžu lenta ar devīzi „Darbam, dailei, vienībai”.

27.att. **Studenšu korporācijas Aurora izstrādātais ģerbonis pēc korporācijas slēgšanas** (pēc [b.a] *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: Ulma. 46. lpp).

Bakalaura darbs „Latvijas Universitātes latviešu studentu un studenšu korporāciju heraldiskā simbolika 20.gs. 20. – 30.gadi” izstrādāts LU Vēstures un filozofijas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts pastāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai

Autors: Mātiņš Vāveris / / 15.05.2012

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs. Asociētais profesors Dr.hist. Armands Vijups / / 15.05.2012

Recenzents: profesors Dr.hist. Ilgvars Butulis

Darbs iesniegts: 15.05.2012

Metodiķe:

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaidījuma komisijas sēdē

25.05.2012

Komisijas sekretārs: